LETO XV. ŠT. 30 (705) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 12. AVGUSTA 2010

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Danijel Devetak

Na poti

Človek je po naravi "homo viator", popotnik, romar, vedno na poti. Zanj je značilno, da si zastavi cilj in hodi proti njemu. Da se nikdar ne ustavi. Cilj je lahko študij, služba, samostojnost, družbena uveljavitev, družina itd. Od Abrahama in njegove obljubljene dežele pa vse do mladih, ki z nahrbtnikom na ramenih odkrivajo svet, želi romar spoznati in izkusiti novo, se odpreti še nepoznanemu. Popotnik je ustvarjen za "naslednji korak", za večnost. Čas in prostor ga ne moreta vkleniti.

Nekdanji romar je hodil s kosom kruha v žepu in s palico v roki; trkal je na vrata in srečeval gostoljubne ljudi. Že dolga in naporna hoja ga je osrečevala, saj mu je govorila o eni najglobljih skrivnosti našega bivanja. Romar je hodil mimo obdelanih njiv in mest, se srečeval z ljudmi, pasel radovednost v navadah in nepoznanih jezikih, doživljal bogastvo, ki postane izkušnja, ki oblikuje osebnost. Užival je ob naravnih in tistih lepotah, ki jih je ustvarila človeška roka.

Poletni meseci so privilegiran čas za take trenutke, za požirek čiste vode, ki bi dala novega elana in moči, da bi nato manj obremenjeni spet zaorali v sivi vsakdan. In vendar vrtoglavi ritem življenja ne daje vedno možnosti, da bi "ugasili motor", prav pa je, če se le da, da vsaj znižamo hitrost. Ko danes - po "zaslugi" tehnološkega napredka - čakamo na preobljudenih letališčih ali v pločevinastih škatlah v kilometrskih vrstah na avtocesti, nam razsežnost poti in hoje gotovo pomeni manj. Pod noge pa jemljemo "drugačne" poti. Počitnice današnjih "romarjev" se zelo pogosto začnejo in končajo na internetu: pred odhodom moderni romar "trka" na medmrežje in se pozanima o krajih, ki jih namerava obiskati, ob vrnitvi (ali celo že med potjo) pa v blogih in družbenih omrežjih deli s prijatelji vtise, fotografske in video posnetke. Za pripadnike t. i. iGeneracije (tiste, ki so zrasli z iPodom, iMacom, iTunesom in morda prišli do iPhonea ali iPada) ima elektronska vragolija, ki živi povezana z internetom in brez katere skoraj ne morejo živeti, nezamenljivo in nepogrešljivo mesto v kovčku ali nahrbtniku. Vedno bolj se uveljavlja model oz. prava filozofija teh, ki čutijo potrebo, da gredo v svet, vzporedno pa hodijo tudi po telematskih poteh...

Kakšne so še počitnice 2010? Za veliko večino ljudi, ki iščejo ugodne ponudbe, so "no frills" (brez odvečnih priboljškov) in krajše. Pa tudi, po novem, bolj "slow" in manj "activity": tudi tako se lahko kaj prihrani... Čas dopusta prinaša še druge novosti: vedno pogosteje slišimo - v severni Evropi in preko oceana še bolj kot pri nas - o "swap-počitnicah". Obstajajo prave agencije in sejmi, na katerih promovirajo zamenjavo (=swap) različnih dobrin: od skromnih hiš pa vse do gradov in jaht. Kar je bilo še pred nekaj leti nepojmljivo, postaja - spričo krize - vse bolj utečena praksa. Modna muha so tudi "eko-počitnice", tiste, ki se jih lotimo z dobršno mero okoljske zavesti, z odgovornostjo do zanamcev itd. Zato: raje z vlakom ali s kolesom kot pa s starim dizelskim avtom ali letalom, čim manj hladilnih naprav, čim več narave!

Poleg "alternativnih" počitnic obstajajo tudi take, ki govorijo o drugačnem pojmovanju doživljanja prostega časa. Veliko je - zlasti za mlajše - poletnih formativnih ponudb, ki imajo kot skupni imenovalec solidarnost. Čas takega oddiha pogosto nudi priložnost, da postavimo na prvo mesto to, kar je v našem življenju najpomembnejše; ko se vprašamo, kakšen smisel ima naše tekanje, ki se žal prevečkrat omejuje na neploden in neurejen, zmeden in površen aktivizem. Zgodi se tudi, da iz takih izkušenj dozorijo pomembne življenjske odločitve. Dejstvo, da je take vzgojne priložnosti letos izbralo več ljudi kot po navadi, govori o tem, da je kljub vsemu še mogoče upati v prihodnost.

Foto Katarina Brešan

Čas, da priskočimo na pomoč?

Fantje v senci deklet

Poučujem na nižji srednji šoli in že veliko let opažam, da med šolsko populacijo prednjačijo dekleta v kakovosti dela. To pomeni, da so v razredih večkrat deklice tiste, ki si znajo boljše pridobiti znanje in ki boljše razvijajo spretnosti ter imajo večjo zavest o pomembnosti izobraževanja in večji čut odgovornosti. V tisku in v šolskih institucijah v anglosaških državah, predvsem v ZDA, v Angliji in v Nemčiji se vedno pogosteje pojavljajo debate; pedagogi in psihologi skušajo omejiti pojav, ki postaja vsako leto večji in povzroča vedno večje težave učnemu kadru. Od kod vse to? Pedagogi pravijo, da se ponavlja ta fenomen že skoraj 20 let. V odrasli družbi ni še opaziti prevelikih posledic ali težav, ker je bilo v moškem delu prebivalstva vedno dovolj šolanih, da so lahko opravljali vsakovrstne poklice, ki zahtevajo visoko stopnjo izobraževanja. Če pogledamo v šolske klopi raznih šolskih stopenj, pa opazimo, da ni tako. Dekleta prednjačijo v tistih šolskih institucijah, ki zahtevajo boljšo pripravo, po drugi strani je šolski osip pri fantih veliko večji kot pri dekletih. Na univerzah v Ameriki in Nemčiji je število deklet vsaj za tretjino večje kot pa fantov, tako kažejo statistike. Testi, ki so jih pripravili na evropski ravni, kažejo, da deklice mnogo boljše obvladajo bralne spretnosti, kar je tudi pogoj za uspeh v šoli. "V resnici se posledice kažejo že v naši družbi", pravi voditelj raziskovalnega inštituta za kriminologijo v Niedersachsnu. Za zločini, ki jih pri nas beležimo, stojijo v glavnem moške osebe v razmerju 8 proti 1. Starokopitno mnenje, da je zanimanje deklic vezano le na družino, cerkev in kuhinjo, ne drži več. Statistike kažejo, da imajo deklice v odstotkih "večje" in "zahtevnejše" želje kot fantje. Nekateri si razlagajo z dejstvom, da fantje si ne znajo "urediti" prostega časa in izgubljajo mnogo več časa z igricami na

računalniku. Vendar ni samo to. Psihologi že več časa opozarjajo na neko "bolehanje" moških pri uspehu oziroma pri uporabi psihične energije. V zahodni kulturi je vedno bilo "normalno", da so moški znali bolje prenašati življenjske težave, da niso smeli pokazati slabosti in da so skrivali svoja čustva. Kaže, da se je tako obnašanje obrnilo v prid ženskam. Te se namreč znajo bolj "odpreti" drugemu in znajo vsak odnos bolje obvladati kot moški, znajo bolje "upravljati" svoj čustveni kapital. Pedagogi navajajo za to različne vzroke. Tako naj bi hud udarec moškemu uspehu prinesla t. i. "poženščenost vzgojnega procesa": statistike pravijo, da večina otrok preživlja 80% svojega časa v družbi žensk, mam, babic, učiteljic. Otroci zato nimajo dovolj moških socialnih vzorcev. To naj bi slabo vplivalo na razvoj tipičnih moških sposobnosti. Bolj ko je moški podoben ženski, bolj se bo čutil šibkejšega. Zato mora biti čim bolj moški, če hoče imeti uspeh. To seveda ne pomeni, da se moramo vrniti v patriarhalno družbo, kjer je moški ukazoval. Pomeni le to, da mora vsak razvijati naravne darove, tako moške kot ženske. Psihologi pravijo, da bi za to morala politika družine bolj pritegniti moške v vzgojni proces.

Tudi šolski programi so včasih bolj oddaljeni od "moških potreb". Tako bi morali npr. učitelji in profesorji upoštevati dejstvo, da dečki rabijo več gibanja tudi v razredu in ne samo med uro telovadbe. Tudi pravila je treba moškim posebej obrazložiti, ženske se pač že "znajdejo". Pravzaprav težave se začnejo že v vrtcu in v osnovni šoli. Razlika v težavah med učenci in učenkami je manjša v nižjih razredih, a poveča se v višjih: fantje se za šolo večkrat ne zanimajo, zanimajo jih druge stvari, hitreje se utrudijo, bolj so raztreseni, večkrat se obnašajo otročje, snov si težje zapomnijo. Vzroki za to niso povsem jasni. Vendar jasno pa je, da imajo dečki v puberteti več težav s klasičnim in frontalnim poukom kot deklice. Na nižji srednji šoli dijake manj privlačuje pouk, do šole imajo večji odpor. Ulrike Kegler, ravnateljica srednje šole v Postdamu v Nemčiji, je povedala v intervjuju, da že nekaj časa skušajo vnašati v učni načrt vaje za "bolj moške spretnosti".

/ stran 14

Karlo Nanut

Pogovor

Občinski svetnik SSk Igor Švab je spregovoril o dejavnostih in polemikah v tržaški občinski upravi

3

Intervju

Milan Gregorič je pred kratkim izdal knjigo Moj dom, ki prinaša njegove javne odzive na družbena vpašanja

14

Obvestilo uredništva

Uredništvo v Gorici in v Trstu bo zaradi poletnega premora zaprto od 12. do 25. avgusta. Naslednja številka bo izšla v četrtek, 2. septembra. Sodelavke in sodelavce prosimo, naj pošljejo prispevke za naslednjo številko najkasneje do ponedeljka, 30. avgusta. Uprava v Gorici bo zaprta od 16. do 20. avgusta, v Trstu pa od 12. do 25. avgusta.

Zaradi številnih požarov v osrednjem delu Rusije

Moskva se še vedno duši v smogu

Moskva se še vedno duši v smogu, ki je nastal zaradi obsežnih gozdnih požarov v osrednjem delu Rusije. Požari še naprej pustošijo na obsežnih območjih v okolici Moskve, kjer je dim prodrl tudi v stanovanja, poslovne prostore in celo predore podzemne železnice, zaradi česar so številni prebivalci zapustili mesto. Razmere še dodatno poslabšuje najhujši vročinski val "v zadnjem tisočletju" - trdi ravnatelj ruske meteorološke službe Aleksandr Frolov. "O taki vročini ne poročajo namreč niti arhivi", je dodal Frolov. Mediji obtožujejo oblasti, da prikrivajo prave razsežnosti okoljske katastrofe in podatke o boleznih in smrtih, povezanih s strupenim smogom. Po poročanju časnika Kommersant, ki navaja direktorja enega od pogrebnih podjetij, so mrtvašnice in krematoriji nasičene s trupli. Moskovske zdravstvene oblasti so sicer objavile podatke o umrljivosti v mestu: število smrti je dvakrat višje kot običajno.

V Sankt Peterburgu so v soboto, 7. avgusta, zabeležili 37,1 stopinj celzija, konec julija pa je v Moskvi bilo do 38,2 stopinj celzija. V Moskvi koncentracija strupenih plinov v zraku presega dovoljene vrednosti. Koncentracija ogljikovega monoksida in drugih strupenih plinov je v ponedeljek, 9. t. m., dva- do trikrat presegla dovoljene vrednosti, medtem jih je minuli konec tedna presegla celo za sedemkrat. Toplota in požari ter onesnaženo ozračje ovirajo tudi promet na moskovskih letališčih.

Požare gre beležiti tudi v neposredni bližini skladišča jedrskih odpadkov v kraju Mayak, blizu Uralov: minister za emergenčne zadeve Sergei Shoigu je gasilce prosil, naj požare v bližini skladišča gasijo dan in noč.

RUANDA Predsedniške volitve

Kagame se poteguje za novo zmago

V Ruandi so se v ponedeljek, 9. avgusta, začele predsedniške volitve, na katerih naj bi po pričakovanjih zmagal sedanji predsednik Paul Kagame. Približno 5,2 milijona upravičencev je svoje glasove oddalo do 15. ure. Kot poroča Slovenska tiskovna konferenca, naj bi bili izidi znani čez nekaj dni, medtem ko naj bi uradne rezultate objavili najkasneje 17. avgusta.

52-letni Kagame, ki ima največ možnosti za zmago, vodi državo od zmage tutsijskih upornikov nad hutujci, ki so med genocidom leta 1994 pobili približno 800.000 tutsijev in zmernih hutujcev.

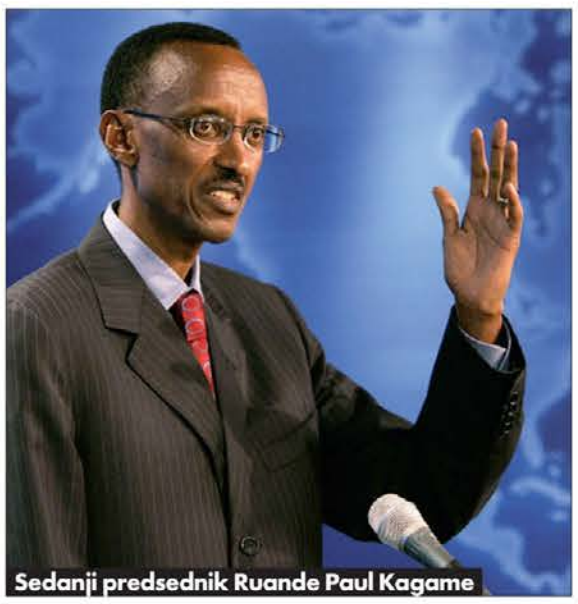

Sedanji predsednik Ruande Paul Kagame

Ruanda, mala vzhodnoafriška država, je pod Kagamejem doživela razcvet in postala najbolj stabilna država v regiji, ki beleži visoko gospodarsko rast in dosega dobre rezultate na področju izobraževanja in zdravstva. Ti rezultati naj bi Kagameju zagotovili gladko zmago. "Menim, da je to zaradi njegovih dosežkov v zadnjih sedmih letih", je nedavno izjavil minister za šolstvo v Kagamejevem kabinetu Charles Murigande. "Bruto domači proizvod je zadnjih sedem let rasel za povprečno osem odstotkov", je ponazoril.

Kagamejevi nasprotniki in mednarodne organizacije za zaščito človekovih pravic na drugi strani pravijo, da je država za rast in stabilnost plačala svojo ceno. Kagameja pogosto obtožujejo, da krati svobodo medijev, zapira novinarje in ne dovoljuje politične opozicije. V kampanji pred predsedniškimi volitvami sta bila ubita dva Kagamejeva nasprotnika. Neznanca sta junija ustrelila urednika prepovedanega časnika Umuvugizi Jeana-Leonarda Rugambageja, julija pa so našli skoraj obglavljeno truplo namestnika vodje opozicijske Demokratične zelene stranke Andrea Kagwe Rwisereke. Medtem ko vlada trdi, da imata oba umora kriminalno ozadje, organizacija Human Rights Watch sumi, da je bil umor Rwisereke politično motiviran.

Ob Kagameju se za predsedniški položaj potegujejo še podpredsednik parlamenta Jean Damascene Ntawukuriryayo, ki kandidira za Socialdemokratsko stranko, Prosper Higiro iz Liberalne stranke in Alvera Mukabaramba iz Stranke napredka in sloge. Nobeden med njimi naj ne bi imel nikakršnih možnosti proti Kagameju.

Gospodarska kriza pesti predvsem najšibkejše

Pomoč Karitas delavcem Vegrada in Preventa

V Karitas se je v preteklem letu zaradi gospodarske krize število prejemnikov pomoči in njihovih družinskih članov dvignilo za 40%, kar v številkah pomeni 136.000 oseb. Podobna težnja se nadaljuje tudi v letošnjem letu. Uslužbenci in prostovoljci Karitas spremljajo dogajanje ter s pomočjo dobrih ljudi in darovalcev potrebnim pomagajo v sodelovanju s predstavniki delavcev, lokalnih skupnosti in Rdečim križem. Slovenska Karitas je iz dobrodelne akcije Pomagajmo preživeti in iz naslova prejete dohodnine ta teden za pomoč delavcem Vegrada in Preventa zagotovila 40.000,00 evrov.

Škofijska Karitas Celje se z aktivnim delom župnijskih Karitas vključuje v pomoč delavcem Vegrada. Poudarek daje predvsem pomoči v obliki šolskih potrebščin za delavske družine, ki jih bodo v tem tednu razdelili med 400 družin. Konec avgusta bodo prizadetim družinam pomagali tudi s hrano, oblačili in pri plačilu najnujnejših položnic.

Nadškofijska Karitas Maribor in Župnijska Karitas Slovenj Gradec sta za delavce Preventa pripravili 400 prehranskih paketov pomoči in jih tudi že razdelili.

Na prizadetem območju bodo v drugih župnijskih Karitas razdelili dodatnih 300 prehranskih paketov. V tamkajšnjih občinah potekajo koordinacijski sestanki za pomoč. V drugi fazi načrtujejo razdeljevanje pomoči v obliki hrane in oblačil, v najbolj perečih primerih pa tudi v obliki plačil položnic za najnujnejše življenjske stroške ter pomoč pri nakupu šolskih potrebščin v dobrodelni akciji Otroci nas potrebujejo.

Nadškofijska Karitas Maribor bo septembra v program pomoči vključila tudi delitev ozimnice in hrane iz intervencijskih zalog Evropske unije.

Usodo slovenjgraškega podjetja Prevent Global delijo tudi zaposleni v Preventu na Mirni na Dolenjskem. Približno 250 zaposlenih je od letošnjega maja dalje na čakanju. Delavke in delavci niso prejeli plač, pred vrati pa je začetek šolskega pouka in plačilo tekočih življenjskih stroškov, zato se je na nastalo situacijo odzvala tudi Škofijska Karitas Novo mesto. Predstavniki tamkajšnjega sindikata in Škofijske Karitas Novo mesto so se dogovorili, da bo v času, dokler se položaj delavcev ne uredi, družinam pa zaradi izpada dohodkov grozi socialna stiska, novomeška Karitas pomagala z razdeljevanjem prehranskih paketov, kot tudi s plačevanjem položnic ter nakupom šolskih potrebščin za otroke.

Slovenska Karitas bo v naslednjih mesecih nadaljevala s pomočjo prizadetim ob gospodarski krizi. Na Karitas se s prošnjami za pomoč po Sloveniji obračajo tudi delavci in brezposelni iz manjših podjetij, ki jih vključujejo v redne oblike pomoči.

Morebitni darovalci prispevek lahko nakažejo na Slovensko Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, namen: Pomagajmo preživeti, sklic: 00 9300

Dražbena hiša Christie's

V prvi polovici leta je povečala prodajo

Dražbena hiša Christie's je v prvi polovici letošnjega leta v primerjavi z enakim obdobjem lani za 46 odstotkov povečala prodajo umetnin. V prvih šestih mesecih je tako prodala za 1,71 milijarde funtov (2,06 milijarde evrov) dragocenih predmetov, povečanju prihodkov pa botruje predvsem dvig cen najdragocenejših umetnin.

V prvi polovici leta so v tej britanski dražbeni hiši 169 umetniških del prodali za več kot milijon funtov. V tem obdobju se je znova povečala prodaja v Aziji, zabeležili pa so tudi nove rekorde. Picassovo delo "Nu au plateau de sculpteur" so maja prodali za 106,5 milijona dolarjev (82 milijonov evrov), kar je najvišja kadarkoli dosežena cena na kaki dražbi.

V Christie's so ob predstavitvi številk ta teden naglasili, da te kažejo na veliko globalno zaupanje v trg umetnin, ta težnja naj bi se nadaljevala tudi jeseni.

Na dnu...

Povejmo na glas

Praznik nas spodbuja k večjemu pogumu

Vsi veliki verski prazniki nam kažejo svetlejšo pot od tiste, po kateri hodimo. In v tem, da nam osvetljujejo lepše smeri, sta njihova veličina in naklonjenost do vseh nas. Spodbujajo nas, da se oklenemo trdnega prepričanja o tem, kar je dobro. Da je iskreno dobro v dobrobit sočloveka v resnici dobro, ki pomaga drugemu in tudi meni samemu. Da je takšno dobro najtrdnejši temelj vsakega človeka in človeštva nasploh. Da se nam zato ne bi več zdelo, kako je menda edini učinkovit način reševanja problemov uporaba sile, trda roka in delovanje za hrbtom. Za več svetlobe torej in več notranjega miru, ki prinaša mir tudi ostalim. Za več svetlobe v svetu, ki se sicer prebija skozi velike preizkušnje, sredi katerih pogostoma prevladujeta sivina stisk in mučno vrtenje v krogu. Sedanji čas nas je s svojim hitrim korakom skorajda pregazil, v svojem vsakdanu ga komaj dohitevamo, naša notranjost je razkosana in marsikdaj načeta, počutimo se ujete in ne vemo točno kam in kako. Nimamo časa, da bi se v sebi pomirili in se poglobili vase, kaj šele v druge ljudi. Kot da ne bi bili več sposobni razmišljati o drugačnem in boljšem svetu, o drugačnih in lepših medčloveških odnosih, ki v neizprosnem ritmu najbolj trpijo. Gradimo vse, razen boljših medsebojnih odnosov, prepričani smo, da jih bodo navrgli boljši življenjski pogoji, toda to ni tako. Zdi se nam čuden občutek, da smo osamljeni, morda zaradi preobremenjenosti, vsekakor nam je skupno stresno stanje, ki nas potiska v praznino in oddaljenost. Kot da ne vemo več, da je mogoče ustvarjati boljše medsebojne odnose le tako, da jih vsak dan iz sebe, iz oči v oči, na lkraju samem ustvarjamo. Prazniki nas nadalje opogumljajo, da se z večjo hrabrostjo zazremo tudi v širše probleme, od katerih je in bo še kako odvisno naše življenje. Bomo npr. s priseljenci vzpostavili odnos, ki se bo nagibal v smer razumevanja in srečnega sobivanja, ali bomo obupali in se od njih odmikali v brezbrižnost? Bomo še naprej odmikali pogled od dejstva, da je pri nas doma ter v svetu vse večji prepad med bogatimi in revnimi ter celo lačnimi? Bogati so žal zelo redkokdaj zares poskrbeli za revne in tudi danes ne bodo. Bomo še naprej od daleč molče opazovali, kako se tam na Bližnjem vzhodu in v Aziji krepi vojni požar, ki nas spodkopava in se utegne čez noč nevarno razširiti? Bomo nemočno pristajali na dejstvo, kako večji narodi še vedno stiskajo manjše, kako t. i. svobodni trg kar naprej pustoši po zemlji in med drugim uničuje okolje, ki je edini človekov dom, saj drugega nimamo? In v tej luči nam tudi ta praznik prišepetava, da smo sposobni premagati celo največje stiske, ker vemo, kaj je dobro, ki je daleč največja moč med vsemi močmi. Pogled dobrega je namreč uperjen kvišku, kjer se odpirajo velikanska prijazna obzorja, sredi katerih je prostora za vse in kamor ne seže vladavina boja človeka z drugim človekom. Vladavina boja, ki je med vsemi nesrečami naša največja nesreča.

Janez Povše

POGOVOR Igor Švab

"Kdorkoli bo zmagal na volitvah, ne bo imel lahkega dela"

Volitve za novega tržaškega župana bodo baje prihodnjo pomlad, morda celo v začetku aprila. Na seji občinskega sveta 29. julija je večina odobrila rebalans občinskega proračuna: s tem dejanjem se končuje delovanje zadnjega leta te mandatne dobe. Po poletnem premoru bo na vrsti debata o proračunu občine za prihodnje leto: "To pa bo le začetek postopka, ki bo v končni fazi sodil že v domeno novega občinskega sveta", nam je povedal občinski svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Švab.

Kako se Slovenska skupnost v sklopu opozicije pripravlja na volitve?

SSk v federalnem sporazumu z Demokratsko stranko se kot celotna opozicija zaveda, da časi niso najbolj ugodni za snovanje visokih političnih potez. Desna sredina je v Trstu vedno prevladovala: prav zato je treba v levih krogih poiskati primernega kandidata, ki bi črpal glasove tudi pri nezadovoljnih volilcih nasprotnega tabora.

Ali že obstaja tak kandidat?

Trenutno je zadeva zgolj na nivoju pogovorov: uradnega imena pa še ni. K sreči je v podobnem položaju tudi desna sredina. Ta je v zadnjih desetih letih imela v rokah vajeti uprave: volilna prednost, ki bi iz tega nepretrganega upravnega razdobja izhajala, pa se je danes izničila tudi zaradi razkola v desni sredini na vsedržavni ravni.

Kako bi ločitev med Berlusconijem in Finijem utegnila pogojevati volitve za tržaško občino?

Ta dogodek bo močno učinkoval na volilno telo nekdanjega Nacionalnega zavezništva. Finijevi zavezniki se bodo morali ravnati dosledno tudi v Trstu. V tržaški desni sredini je že nastal spor, ko so nekdanji odbornik Franco Bandelli in njegovi v bistvu zapustili upravo: to so bile druge politične igre, spor med predsednikom poslanske zbornice in predsednikom vlade pa bo imel veliko globlje razsežnosti. Kdor je na strani Finija (oziroma Menie), bo moral razjastiti svoj položaj.

Če bi sestavili seznam Finijevcev v Trstu...

Pri nekdanjih podpornikih NZ prevladuje še vedno struja Roberta Menie, ki se je postavil na stran prijatelja Finija. Sprašujem se, ali je Menia ostal preveč zvest svojim fašističnim idealom tudi v nasprotju z mnenji, ki jih je Fini izrazil glede preteklosti italijanske desnice. Menia je do političnih nasprotnikov dokaj strupen: celo pri določenih socialnih vidikih zagovarjata Fini in tržaški desničarski veljak dokaj različna stališča. Da ne omenimo polemik, ki jih je Menia netil ob nedavnem obisku treh predsednikov.

Kakšne lastnosti bo moral imeti po vašem mnenju kandidat leve sredine na prihodnjih občinskih volitvah? Omenili ste že, da bo moral prepričati razočarane v nasprotnem taboru.

Kdorkoli bo zmagal, ne bo imel lahkega dela. Če je Illyjeva uprava v 90. letih nakazala neko pot vsestranskega razvoja, je Dipiazza zavrtel urine kazalce v preteklost. Njegova uprava v 10 letih ni pokazala ničesar. Mesto ne potrebuje zgolj ličenja središča in nabrežja ali občinske podpore osrednji tržaški nogometni ekipi. Dovolj je, da analiziramo regulacijski načrt, se pravi akt, ki ima možnost načrtovanja dejanskega razvoja teritorija: no, v regulacijskem načrtu tržaške občine se zrcalijo zgolj težnje po gradbenih špekulacijah na kraškem področju v škodo domačemu prebivalstvu. Kdor bo zmagal na volitvah, bo moral zato na novo graditi to, kar je Dipiazza porušil. Sodelovanje s koprskim ali ljubljanskim kolegom, o katerem tako rad govori župan Dipiazza, je votlo, če na krajevnem področju ni sodelovanja niti s sosednjimi občinami v tržaški pokrajini. Dobro vemo, kako je desnica svojčas nasprotovala obisku občinske gospodarske komisije pri sežanskih kolegih: do obiska je prišlo le po zaslugi leve sredine.

In spet smo pri zloglasnem regulacijskem načrtu...

V njem ni ne duha ne sluha o sinergiji z družbenimi, gospodarskimi in drugimi dejavniki, ki delujejo na teritoriju, ter s sosednjimi občinami. Skratka, občinska uprava deluje tako, kot da bi veljal režim pred Schengenom, saj noče zreti v bogate in perspektivne možnosti, ki jih naše področje lahko nudi. Tržaška vodilna politika je žal še vedno zazrta v preteklost.

Ko bi postali tržaški župan, kaj bi najprej storili?

Skušal bi ovrednotiti in izrabiti zemljepisno lego Trsta, ki lahko nedvomno postane povezovalni člen med vzhodom in zahodom ter severom in jugom. Avstro-ogrsko cesarstvo je ta potencial doumelo in ga razvijalo, že škof Bonomo je razumel večetnično podobo tega področja in bil prepričan, da je zalivsko mesto ključna točka med Kranjsko in Sredozemljem. S tako idejno zasnovo, ki je predvsem kulturnega značaja, bi lahko vlili tržaškemu gospodarstvu in trgovini novega zagona.

Zakaj so v Trstu še vedno prisotni interesi, ki omejujejo tako – za geografsko lego mesta – naravno politiko?

Verjamem, da žal prevladujejo v starejši generaciji še ozkogledna načela, ki temeljijo na polpretekli zgodovini Trsta. Na tej podlagi – na netenju sovraštva zlasti do Slovencev - je desna politična opcija gradila svoj politični mavzolej. To mišljenje je trajalo predolgo in je zastrupilo tržaško ozračje, ki pa bistveno manj pogojuje mlajše generacije. Prav zato je nedavni obisk treh državnih predsednikov v Narodnem domu, pred spomenikom ezulom in na sklepnem koncertu prijateljstva na Trgu Enotnosti, kjer je množica Tržačanov dostojno spremljala tri državne himne, še toliko bolj pomemben. Ta bilka bo po mojem mnenju obrodila težko pričakovane sadove. Prav zato še kako boli dejstvo, da je tržaška skrajna desnica dogodek v celoti bojkotirala.

Kako pa danes razmišljajo – na podlagi vaše izkušnje v občinskem svetu -predstavniki zmerne tržaške desnice?

S prisotnostjo na koncertu so potrdili, da zavračajo ekstremistična stališča. Je pa tudi res, da desna sredina, vselej ko pride v občinskem svetu do problemov, zna zediniti moči. To je prišlo do izraza ob nedavnem popravku rebalansa: kljub načelnim nasprotovanjem je bil na koncu soglasno odobren.

Levi sredini se ne godi dobro tudi zato, ker so v njej določene silnice, ki na preteklost konec koncev gledajo podobno kot desničarji in imajo predstavnike SSk za ekstremiste: osebno se nikakor nimam za ekstremista, če v občinskem svetu zahtevam spoštovanje pravic, ki jih določa zakon italijanske države. Ali so na isti način ekstremisti predstavniki italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem, ko zahtevajo dvojezične napise na avtocestah? Manjšine ostajajo vselej sporni kamen. Naj dodam še to, da je bil po seji občinskega sveta, ki je bila v četrtek, 29. julija, na dnevnem redu še sprejem nekaterih resolucij: med temi je bila resolucija načelnika svetovalske skupine Nacionalnega zavezništva, ki je vabil župana in občino, naj se na vse dvojezične smerokaze postavi italijanska zastava. Novih provokacij torej ne manjka, očitno je, da se je volilna propaganda že začela...

Foto IG

Kaj bo po vašem mnenju počel župan Dipiazza, ko mu bo potekel mandat?

Govori se, da naj bi sledil Claudiu Boniciolliju na čelu pristaniške uprave. Lahko bi tudi kandidiral za deželni svet, ker bi še želel politično nastopati, po petih letih na čelu miljske občine in desetih na čelu tržaške. Dodati pa moram kritiko na račun njegovega županovanja, ki se je za negativno izkazalo zlasti v zadnjem letu. Še nikoli prej se ni zgodilo, da bi eno leto pred volitvami polovica občinskega odbora bila deležna jamstvenih obvestil sodstva. Na dan prihajajo špekulacije, ki izhajajo iz urbanističnega načrta in iz določenih urbanističnih odobritev in sklepov. Če bi v politiki obstajala še neka morala, bi kak član uprave čutil dolžnost, da odstopi: danes pa se do onemoglosti vztraja z nedolžnostjo. Nekatere zadeve v zvezi z regulacijskim načrtom so očitno sporne.

Na primer?

Na primer zadeva glede ekspertize geologov. Ko so namreč začeli pripravljati regulacijski načrt, je bilo treba pripraviti celoten postopek, ki se je moral opirati na geološko ekspertizo teritorija. Kljub temu da zakonodaja poverja tovrstno ekspertizo zunanji in zato nepristranski strokovni ekipi, je občina ta nalog zaradi varčevalnih razlogov namenila 'notranjim' izvedencem. Zbornica geologov se je temu sklepu uprla. Občina se je pritožila na Državni svet, ki se je naposled izrekel v prid geologom. Kljub temu pa pravniki zagotavljajo, da ta proceduralna napaka ni tako huda, da bi razveljavila sklep o regulacijskem načrtu. To pa ni edini sporni element: poudaril bi nejasnosti glede igrišča za golf pri Padričah, glede določenih sporazumov z vojaško domeno v zvezi z lastništvom zapuščenih kasarn, ureditve parkirišča nasproti bencinske črpalke na Opčinah; sporno ostaja vprašanje prenove nekdanje bolnišnice pri Magdaleni. Vse to je predmet sodstvenih raziskav, ker naj bi pri tem prišlo do določenih gradbenih špekulacij. Še to. Ko smo lani poleti sprejemali varianto regulacijskega načrta, je bilo od 1. julija do 6. avgusta izdanih več kot sto gradbenih dovoljenj...

Kdaj se bo o tem izreklo sodstvo?

Sodstvo najbrž čaka, da sklep regulacijskega načrta postane pravnomočen. Tedaj bi morali začeti sodni postopek. Župan trdi, da se bo postopek odobritve začel takoj po poletju. V sami večini pa je slišati drugačne časovne termine, celo to, da bo izglasovanje dokončnega postopka postalo domena nove občinske uprave. Nočejo namreč začeti volilne kampanje za novega župana s tako delikatnim problemom, do katerega ima sodstvo upravičene dvome. Odpirata se zato dve varianti: ali bo regulacijski načrt sprejet tak, kakršen je, ali se bo na novo začel celoten postopek, za katerega bo zaradi časovnega razloga nedvomno zadolžena nova uprava. Slovenska skupnost je bila ob predstavitvi ugovorov lani zelo prisotna na teritoriju: občanom smo stali ob strani z delom naših strokovnjakov in prizadevanjem predsednika rajonskega sveta za Vzhodni Kras Marka Milkoviča. Bili smo edina stranka, ki je zavzela jasno stališče proti regulacijskemu načrtu, ki bi zelo hudo prizadel občane slovenske narodnosti na Krasu.

Ali so ugovori dosegli zaželene učinke?

Večina ugovorov ni bila sprejeta, zato menim, da škoda na račun domačega prebivalstva ostaja.

Ali boste prihodnje leto spet kandidirali za občinski svet?

Ostajam na razpolago stranke in njenega vodstva, prepuščam vsakršno odločitev.

Kaj vsega ste od tega političnega obdobja odnesli?

Zelo sem zadovoljen, da se je v občinskem svetu ustvarilo tvorno sodelovanje med slovenskimi svetniki, med kolegoma Ukmarjem in Furlaničem ter menoj. Upam si trditi, da je slovenska narodna skupnost s tem dokazala, da dobro deluje ne glede na razlike, ki so v njenem družbenem in političnem tkivu.

Žal pa ugotavljam, da se razkol med politiko in civilno družbo veča. Verjamem, da je to odvisno od politične prakse, ki večkrat postane igra 'umazanih poslov', saj se o določenih sklepih odloča mimo uradnih postopkov in pristojnih organov. Delo v opoziciji je še toliko težje: tudi v pozitivni potezi vidijo vodilni upravni organi slabo namero.

Ko bi vodstvo stranke odločilo, da je Igor Švab prava oseba v občinskem svetu, bi kandidaturo spet sprejeli?

Verjetno, da bi. Tako bi imel možnost dokončati delo, ki ga doslej nisem.

Igor Gregori

Nova študija o medsebojnih odnosih

Imej prijatelje, da boš dolgo živel...

Osamljenost je za človeka škodljivejša od alkohola, tobaka in dvakrat bolj nevarna za zdravje od prekomerne debelosti. To spoznanje izhaja iz raziskave, ki sta jo opravila znanstvenika Julianne Holt-Lunstad in Timothy Smith na Brigham Young University v Provu (Utah - ZDA). Raziskovalca sta opazovala posledice, ki jih ima osamljenost na človekovo psiho, in tako razumela, da vzdrževati medsebojne odnose s prijatelji, sorodniki, sosedi in kolegi na delovnem mestu poveča možnost preživetja za 50%. Raziskava jemlje v poštev odnose, ki jih je 308.000 oseb vzdrževalo v družbi v časovnem razmahu sedmih let in pol. Holt-Lunstad in Smith nista analizirala samo dobre odnose, marveč tudi slabe, ki na osebno počutje vsekakor vplivajo bolj pozitivno od osamljenosti.

Julianne Holt-Lunstad meni: "Oseba, ki vzdržuje odnose z drugimi, se počuti v določeni meri odgovorna zanje. Ta občutek jo spodbuja, da skrbi tudi zase in se izogiba vsem situacijam, ki so potencialno nevarne za njeno zdravje". Vsakdo lahko pozitivno vpliva na prijatelja ali sorodnika; že sam dotik z roko lahko deluje pomirjevalno. Koristi, ki jih prinaša interakcija z drugimi, veljajo v vsakem obdobju človekovega življenja. Javnost, vzgojitelji in zdravstvene organizacije že več let trdijo, da odsotnost medsebojnih odnosov predstavlja nevarnost za človekovo zdravje: izoliranost krajša življenjsko dobo!

Znanstveniki opozarjajo na nevarnost, ki jo danes predstavljajo nove tehnologije za družbeno življenje: posameznik se pogosto raje pogovarja s prijateljem preko social networka na spletu kot pa, da ga sreča v živo. V zadnjih letih se je rodil pojem "mrež", ki delujejo na spletu in v katerih nastajajo nove vezi med posamezniki. To so nove, "virtualne" skupine, novi koncepti, vrednote in novo dojemanje stvarnosti. Pozitivna lastnost mrež je njihova sposobnost, da postanejo sredstva, preko katerih delijo ljudje svoje znanje in izkušnje in se vključujejo v poseben, neotipljiv svet, ki jim daje določeno zadoščenje. Znanstveno pa je dokazano, da privede prekomerno uporabljanje spleta za druženje ne samo do površnosti na čustvenem področju, ampak tudi do fizične osamljenosti, ki ji lahko sledijo osamljenost v psihološkem smislu, tesnoba in depresija.

Človek se rodi in živi v okolju, kjer občuti spremembe na krajevni in globalni ravni. Za preživetje mora zadostiti določenim potrebam: fiziološkim, potrebi po varnosti, po ljubezni in pripadnosti, po spoštovanju, na vrhu pa je potreba po samouveljavitvi (A. H. Maslow). Za to mora posameznik živeti v družbeni skupini. Skupino sestavljata dve ali več oseb, ki so si navadno podobne, medsebojno povezane, soodvisne, imajo iste potrebe in želje, vsaka na več načinov vpliva na ostale. Že samo fizična prisotnost drugih ljudi pogojuje obnašanje posameznika, ki si v skupini izoblikuje svojo vlogo. Posredovanje lastnih življenjskih izkušenj drugim pripomore k temu, da postane skupina bogatejša in da doseže določene cilje. Tudi spor je neizogibna posledica soočanja z drugimi - nastane, ko avtonomija posameznika ni več v ravnotežju s kompleksnostjo skupine. Je lahko konstruktiven, če posamezniki v določeni meri opustijo svoje stališče, sodelujejo in sprejmejo nekatere pogoje ostalih akterjev. V vsakem primeru pa predstavlja izkušnjo, ki obogati človekovo življenje. Človek, ki se hoče izogniti vsakemu sporu, se večkrat izolira. Osamljen človek se lahko počuti votel, njegova duševna rast je omejena in to privede do iskanja pribežališča v sebi, ki postane kraj, v opoziciji z zunanjim svetom. Taka osamljenost je škodljiva in negativno vpliva na človekovo duševno stanje. Soočanje s prijatelji, sorodniki, kolegi ima veliko vlogo pri preprečevanju negativnih duševnih situacij. Prijateljstvo je zato od nekdaj obravnavano kot ena temeljnih izkušenj, ki omogoča človeku bogat in pozitiven čustveni razvoj.

KF

Odločanje o koncu življenja

Biološka oporoka

V tisku je bilo sporočeno, da sta vodstvi Evangeličansko-metodistične in Valdežanske Cerkve v Trstu odločili, da prebivalstvu ne glede na versko prepričanje ponudita vpis v register tako imenovane biološke oporoke.

Kot zanimivost naj dodam, da so že nekateri naši občinski sveti imeli na dnevnem redu sej tudi to zadevo in je bilo iz pisnih sporočil zaznati, da so občinski odborniki pri glasovanju bili za, nekateri pa tudi proti. Kakšne večje razprave pa v našem zamejskem prostoru ni bilo opaziti.

Kaj je oporoka?

Oporoka je pisni akt, ko se nekdo pri polni zavesti odloči, in to tudi pisno stori, kako naj se njegovo imetje porazdeli po smrti. Ta akt mora vsebovati datum, podpis in naj bi bil napisan na roko. Lahko se tudi sodno overi, podpiše s pričami, obenem pa oseba, ki je oporoko napisala, imenuje izvršitelja oporoke. Skoraj vse države po svetu imajo podobne zahteve glede veljavnosti oporoke ali testamenta. Obstajajo tudi pravne razlike, ki so posebnost te ali one zakonodaje. Prav bi bilo, da bi vsak, ki ima imetje, pravočasno poskrbel za pravilno porazdelitev ali pravilno zapustitev tega, kar pač ima. V nekaterih poklicih je skoraj uzakonjeno, enako imajo tudi nekatera cerkvena gibanja kot tudi različne veroizpovedi, da mora oseba, ki je član take skupnosti, imeti tudi oporoko, izvršitelj oporoke pa mora vedeti, kje je ta shranjena oziroma, kje se nahaja. Iz naše slovenske zgodovine poznamo, kako so kmetje redno poskrbeli, da je bila oporoka pravočasno napisana, še prej pa so se dediči domenili, kaj kdo deduje. Seveda ni bilo vedno vse najlepše in najboljše, bili so tudi grenki trenutki. Oporoke so bile svojčas mnogo bolj v zavesti naših ljudi kot danes.

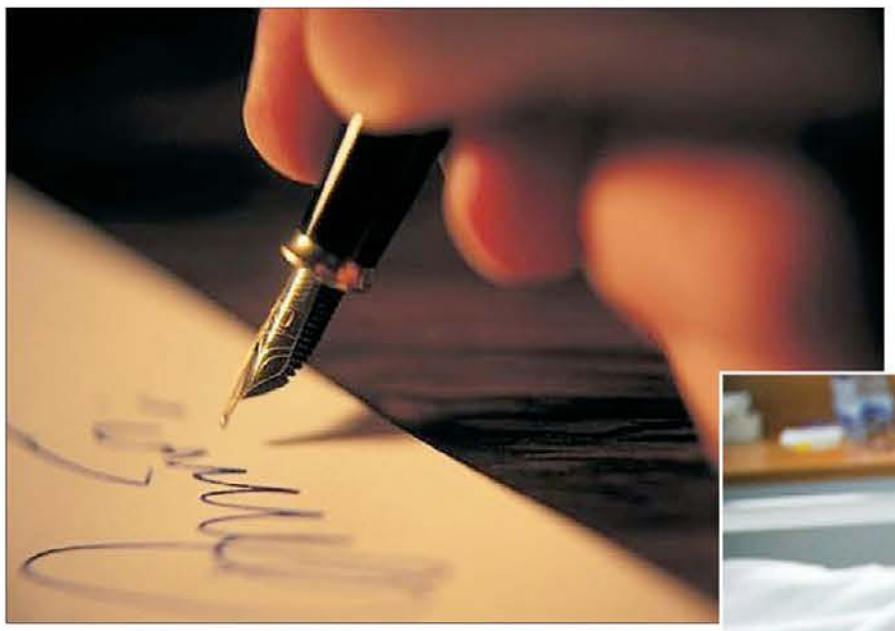

Kaj pa je biološka oporoka?

Biološka oporoka je uradni zapis, s katerim polnoletna oseba, ki meni, da je zdrava, določi, kako naj zdravnik z njo ravna pri neozdravljivi (terminalni) bolezni, ko ne bi bila več sposobna odločanja in komuniciranja. Katere terapije je pripravljena sprejeti in katere ne. Ali želi darovati svoje organe, biti upepeljena in ali želi civilni ali verski pogreb. Če verski, katere veroizpovedi. Nekatere točke iz biološke oporoke poznamo tudi pri raznih društvih, npr. darovanje organov. To se že v veliki meri izvršuje.

Je pa tu nekaj vprašanj: Cerkev ne nasprotuje upepelitvi in v našem okolju je takih pogrebov malo. Če pa so in so cerkveni, so pa komični, saj najprej prinesejo mrtvega v cerkev, kjer je maša s poslednjim slovesom, potem pa se svojci in seveda tudi duhovnik čez nekaj dni še enkrat zberejo ob žari na pokopališču pri pogrebu. Tega drugje ne poznajo, ampak je normalen verski pogreb z žaro. Pri nas pa očitno želi kdo oskubiti svojce pokojnika in se to prakticira. Seveda naivna duhovščina temu naseda. Če pa se pogrebnemu podjetju kdo upre in zahteva pogreb z žaro, nastane kraval, kar to potrjuje. Zopet je res, da je italijanska škofovska konferenca dala neki napotek, ki pa je samo napotek, ni zaukazano. S tem je pač podprla dvojne stroške, ki nastanejo ob pogrebu, kar se zopet ne da zanikati! Verski pogreb ni zakrament, ampak je zakramental. Z verskim pogrebom počastimo pokojnika, da je živel v povezavi s Cerkvijo. To pomeni, da je bil veren, je Cerkvi pripadal, živel po njenih navodilih in se seveda za Cerkev tudi zanimal. Prav komično je, če se ob cerkvenem pogrebu napiše: "... Pokojnica ni hodila v cerkev, ne vem, koliko je bila verna. Pri njej doma si dobil bronasti kip Tita,... a imela je svojo tiho vero. Ko je stari župnik živel osamljen, ga je večkrat obiskovala in mu podarila nov klobuk... " Še bolj drastična je bila zahvala, ki sem jo opazil pred časom: "Ob smrti XY se iz srca zahvaljujemo č. g. duhovnikom... ", spodaj pa podpis: "Vse tri globoko žalujoče vdove z družinami". Zelo čudno, lahko rečemo neresno, izpade duhovnik ob podobnih pogrebih. Strinjam se s tem, kar si je upal nekdo ob nekem pogrebu zapisati: "Pri slovesu XY, ki ni nikoli bil v domači cerkvi, saj ni bil veren, je duhovnik izpadel kot pustna šema, ko je delal svoje delo na pokopališču". Zopet pa je res, da so cerkveni pogrebi pri osebah, ki niso bile verne, bolj nekakšna uteha še živim, ki pa so verni, česar zopet ne smemo zanemariti. Ob pogrebu so ljudje zelo ranljivi in tudi občutljivi, zato je prav, da smo še zlasti duhovniki tedaj taktni. Res pa je tudi, da duhovniki ob takšnih primerih ne moremo biti, kot neke pustne šeme, tam le zato, da "pokojnega ne zagrebejo kot psa"! Včasih je vse to zelo težko uskladiti, čeprav obstajajo tudi cerkveni predpisi, ki dovolj jasno določajo, kako in kaj.

Biološka oporoka ima še eno točko. Kako naj popolnoma zdrava oseba določi, kako naj zdravnik ravna z njo, ob neozdravljivi bolezni in ko ne bi bila več sposobna odločati ali komunicirati. Glede biološke oporoke pa bi se dalo preprosto reči: vnaprejšnja zelena luč za evtanazijo, ko se pri meni odkrije neozdravljiva bolezen ali ko pridem v stanje, ko ne bom več zmožen svobodno odločati ali komunicirati. Pripomnimo pa, da bodo o tem odločali drugi, ne tisti, ki je biološko oporoko napisal. Je pa s tem takšna oseba obremenila vest tistih, katerim je življenje po Božji zapovedi sveto!

Če se v življenju držimo moralnih načel, ki nam jih oznanja Kristus in seveda z njim Cerkev, imamo vero, kako naj bo, da bo v življenju prav, potem se za takšno odločitev ne moremo odločiti. Sem kristjan. Tudi na smrt gledam v luči Jezusovega sporočila. Trpljenje sprejemam, ker je del mojega pogleda na svet in bi bilo zame škodljivo, nezrelo in nepošteno, da bi se delal, kot da nisem to, kar sem. Sem kristjan in izhajam iz evangelija in kot ga Cerkev oznanja še danes, je zame živi evangelij, ki ga oznanjamo in iz njega tudi rastemo. Tu gre za vprašanje vere, saj veliko stvari z razumom ne bomo nikoli dojeli. Sem gotovo spada tudi skrivnost trpljenja.

Vernik bi vsekakor moral poskrbeti tudi za to, kaj bo z njegovim imetjem po smrti. Tu smo si edini. Prav tako ni problemov glede darovanja organov. Kakšen pa naj bi bil njegov odhod, če neozdravljivo zboli, pa verni prepuščajmo Božjemu usmiljenju.

Ambrož Kodelja

Poslanica Benedikta XVI. za svetovni dan molitve za duhovne poklice

"Pričevanje prebuja poklice" (1)

Spoštovani bratje v škofovstvu in duhovništvu, dragi bratje in sestre!

Sedeminštirideseti svetovni dan molitve za duhovne poklice, ki smo ga obeležili na 4. velikonočno nedeljo, nedeljo Dobrega pastirja 25. aprila 2010, mi je dal priložnost, da vam v razmislek predlagam temo, ki se dobro ujema z letom duhovništva: "Pričevanje prebuja poklice". Plodnost poklica je v prvi vrsti odvisna od zastonjskega delovanja Boga. Pastoralna izkušnja pa potrjuje, da jo spodbuja tudi kakovost in bogastvo osebnega in skupnostnega pričevanja vseh, ki so že odgovorili na Gospodov klic v duhovniško službo in posvečeno življenje, saj lahko njihovo pričevanje v drugih prebudi željo, da tudi sami z velikodušnostjo odgovorijo na Kristusov klic. Ta tema je torej tesno povezana z življenjem in poslanstvom duhovnikov in redovnikov. Zato vabim vse, ki jih je Gospod poklical na delo v svoj vinograd, naj obnovijo svoj zvesti odgovor, zlasti v letošnjem letu duhovništva, ki sem ga razglasil ob 150. obletnici smrti sv. Janeza Marije Vianneya (1786–1859), arškega župnika, vedno aktualnega vzora duhovnika in župnika.

Preroki so se že v Stari zavezi zavedali, da so to, kar so oznanjevali, poklicani pričevati tudi s svojim življenjem, pripravljeni na soočenje tudi z nerazumevanjem, zavračanjem in preganjanjem. Naloga, ki jim jo je zaupal Bog, je zahtevala popolno predanost, kot 'goreč ogenj' v srcu, ki ga ni mogoče pogasiti (prim. Jer 20,9), zato so bili pripravljeni Gospodu izročiti ne samo svoj glas, ampak tudi vse druge sestavine svojega bivanja. Ob polnosti časov bo Jezus, ki ga je poslal Oče (prim. Jn 5,36), s svojim poslanstvom pričeval za Božjo ljubezen do vseh ljudi brez razlike, zlasti do zadnjih, grešnikov, obrobnih, revežev. On je vrhovni Pričevalec za Boga in za njegovo hrepenenje po odrešenju vseh. Ob svitu novih časov Janez Krstnik z življenjem, ki ga je v celoti uporabil za pripravo poti Kristusu, pričuje, da se v sinu Marije iz Nazareta uresničujejo Božje obljube. Ko ga vidi prihajati k reki Jordan, kjer je krščeval, ga pokaže svojim učencem kot "Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta" (Jn 1,29). Njegovo pričevanje je tako plodno, da sta dva izmed njegovih učencev "slišala, kar je rekel, in odšla za Jezusom" (Jn 1,37).

Tudi Petrov poklic, kakor ga opisuje evangelist Janez, ne gre mimo pričevanja brata Andreja, ki potem, ko je srečal Učenika in odgovoril na njegovo povabilo, naj ostane z njim, čuti potrebo, da takoj pove naprej, kar je odkril ob svojem 'bivanju' z Gospodom: "Našli smo Mesija (kar v prevodu pomeni Maziljenec) in privedel ga je k Jezusu" (Jn 1,41–42). Tako se je zgodilo za Natanaela, Bartolomeja, po pričevanju drugega učenca, Filipa, ki mu je z veseljem sporočil svoje veliko odkritje: "Našli smo njega, o katerem so pisali Mojzes v postavi in preroki: Jezusa, Jožefovega sina iz Nazareta" (Jn 1,45). Svobodna in zastonjska Božja pobuda se srečuje in nagovarja človeško odgovornost tistih, ki sprejemajo njegovo povabilo, naj s svojim pričevanjem postanejo orodje Božjega klica. To se dogaja tudi danes v Cerkvi. Bog uporablja pričevanje duhovnikov, zvestih lastnemu poslanstvu, da bi prebudil nove duhovniške in redovne poklice v službo Božjemu ljudstvu. Zato želim omeniti tri vidike duhovnikovega življenja, ki se mi zdijo bistvenega pomena za učinkovito duhovniško poslanstvo.

Temeljna in izstopajoča sestavina vsakega poklica v duhovništvo ali posvečeno življenje je prijateljstvo s Kristusom. Jezus je živel v trajni združenosti s Očetom, kar je pri njegovih učencih prebujalo željo, da bi doživeli isto izkušnjo ter se naučili od njega edinosti in nenehnega dialoga z Bogom. Če je duhovnik 'Božji človek', ki pripada Bogu ter pomaga pri spoznavanju Boga in ljubezni do njega, mora gojiti globoko intimno povezanost z njim, ostati v njegovi ljubezni in dati prostor poslušanju njegove Besede. Molitev je prvo pričevanje, ki prebuja poklice. Kot apostol Andrej, ki bratu sporoča, da je spoznal Učenika, tako ga mora tudi tisti, ki želi biti Kristusov učenec in pričevalec, 'videti' osebno, spoznati, se ga naučiti ljubiti in ostati z njim.

Islamska skupnost v Sloveniji

Muslimani začenjajo ramadanski post

Za muslimane se je z večerno molitvijo minuli torek, 10. t. m., začel mesec ramadan. Prvi dan posta, ki velja od zore do sončnega zahoda, je bil v sredo. Ramadan, ki bo trajal 29 dni, je muslimanski sveti mesec, ko se verniki spominjajo razodetja Korana poslancu Mohamedu. Tudi letošnji ramadan bo na Slovenskem posvečen projektu izgradnje Islamskega verskega in kulturnega centra, ki ga nameravajo zgraditi v Stožicah v Ljubljani.

Ramadan je deveti mesec v muslimanskem koledarju, ki se ravna po luninih menah, zato se začetek svetega meseca vsako leto, v primerjavi z gregorijanskim koledarjem, premakne za deset dni. V času ramadana bodo programe izvajali v enaindvajsetih mestih po Sloveniji, in sicer v Ljubljani, Kranju, Kamniku, Škofji Loki, Tržiču, na Jesenicah, v Postojni, Ajdovščini, Sežani, Kopru, Novi Gorici, Izoli, Kočevju, Trbovljah, Novem mestu, Krškem, Celju, Velenju, Slovenj Gradcu, Mariboru in na zemljišču, ki je predvideno za izgradnjo džamije v Ljubljani. Mufti Islamske skupnosti v Sloveniji Nedžad Grabus in tajnik Islamske skupnosti v Sloveniji Nevzet Porić bosta v času ramadana obiskala vse enote Islamske skupnosti in nagovorila vernike. V islamski skupnosti pojasnjujejo, da bo tudi letošnji ramadan v Sloveniji posvečen projektu izgradnje Islamskega verskega in kulturnega centra v Ljubljani, posvetili se bodo zbiranju denarja za odplačilo bančnega posojila za nakup zemljišča za center, je še poročala STA. Sedanji dolg za omenjeno zemljišče znaša 2,15 milijona evrov, v Islamski skupnosti pa si ga želijo čim prej odplačati in nadaljevati s projektom arhitekturnega natečaja, pridobitve dovoljenj za izgradnjo in samo izgradnjo tega centra. Muslimanski sveti mesec, ki se bo letos v Sloveniji končal 9. septembra, se zaključi z bajramsko molitvijo oziroma tridnevnim proslavljanjem, ki se imenuje ramadanski bajram. Kot pojasnjujejo v islamski skupnosti, je obdobje ramadana poseben čas, v katerem se verniki čistijo in se skušajo približati svojemu gospodarju z izvrševanjem vseh svojih dolžnosti in obveznosti. Post kot način disciplinirane človeške volje je bil prisoten tudi pred prihodom Božjega razodetja. Namen posta je, da se človek duhovno disciplinira, spozna smisel svojega življenja ter se skozi samodisciplino odreče dobrotam in blaginjam, ki so mu vsakodnevno dostopne. Postiti se pomeni med sončnim vzhodom in zahodom ne jesti ne piti ne kaditi ne spolno občevati ne izgovarjati grdih besed, skratka upoštevati moralna načela islama.

POGOVOR G. Karel Bolčina o letu duhovništva

Orodje v Božjih rokah, piščali v orkestru Svetega Duha

Na god arškega župnika, sv. Janeza Marije Vianneya, zavetnika župnikov vsega sveta, začenjamo niz pogovorov z našimi dušnimi pastirji o letu duhovništva, ki se je končalo meseca junija, in njegovih sadovih. Kot prvega smo pred mikrofon povabili dekana g. Karla Bolčino, ki na Goriškem upravlja pet župnij.

Ste se v letu, posvečenem duhovnikom, udeležili kakšne - krajevne ali širše - pobude?

Naš nadškof je poudaril, da leto duhovništva ne sme biti izredno, ampak da moramo v škofiji živeti običajne pobude in spodbude z večjo odgovornostjo in prisotnostjo. Včasih je omenil, da ga duhovniki napadajo, češ da ni nič pripravil v sklopu tega leta. Odgovoril je, da imamo vsako leto štirikrat teološko poglabljanje, štirikrat duhovne obnove itd. Duhovniško leto sem doživljal tako, da sem se udeleževal teh srečanj.

Ob odprtju leta duhovništva junija 2009 je Benedikt XVI. povedal: "S tem letom želimo prispevati k prizadevanjem za notranjo prenovo vseh duhovnikov, da bi bilo v današnjem svetu njihovo evangeljsko pričevanje močnejše in jasnejše". Kako ocenjujete preteklo leto? Kakšne sadove prinaša?

V tistih besedah sedaj vidim preroški navdih. Ko je sv. oče govoril o večji zvestobi in odgovornosti med duhovniki, je v sebi prav gotovo že mislil tudi na škandale, ki so počili v tem letu. Tudi naše duhovniške vrste so potrebne prečiščevanja in očiščevanja, kajti prav pomanjkanje duhovnikov velikokrat psihološko sili škofe, da sprejemajo v bogoslovje in nato posvetijo kogarkoli. Ni več precej stroge selekcije, ki je vladala nekoč. To postaja sedaj tudi drugim duhovnikov, ki so pošteni in sveti, precej obremenjujoče. V tem letu se je zgodilo, da so zaradi zunanjih vplivov, ki so močno - in po mojem tudi pravilno - pritisnili na Cerkev, tisti, ki so bili okuženi s hudimi dejanji, končno prišli na svetlo in doživeli proces, prečiščevanje. Ostali pa so se v svojem duhovniškem poklicu utrdili, ker so se zavedeli, kako krhko je lahko duhovniško, človeško življenje.

Duhovniki so "velik dar ne samo za Cerkev, temveč za vse človeštvo", je še povedal sveti oče.

Ko prihajajo misijonarji v še nekrščanske kraje, najprej poskrbijo za človeško, kulturno, družbeno, zdravstveno, šolsko itd. nalogo. Najprej si prizadevajo za človeka. Šele potem, sitemu človeku, kot pravi sv. Jakob, ponudijo tudi krščansko podobo. Ko ljudje začenjajo spraševati duhovnike, zakaj jim ponujajo toliko dobrin, oni odgovorijo: "Ker nas v to pošilja Kristus". Zdi se mi, da je duhovniška podoba prav to: da deli z današnjim človekom žalost in veselje, upe in trpljenje, pa tudi prinaša odgovor, zakaj to dela. Ker je Kristusov služabnik.

Papež je govoril tudi o "lepoti duhovništva". V čem je ta?

V polpretekli zgodovini so duhovnike imeli za neke vrste angele, svetnike. Tako so se ljudje do njih tudi obnašali. Sami starši so duhovnika velikokrat vikali, čeprav je bil rodni sin. Lepota ni v tem, da smo lepi kakor angeli, brez greha, temveč v tem, da smo Božji služabniki, Bogu na razpolago in da nas Bog uporablja, da po nas lahko deli svoje milosti ljudem. Drugič je lepota po mojem v tem, da lahko prav v moči mašniškega posvečenja svojo svetost še lažje oblikujemo, če le hočemo. Tretjič pa: ker smo se prostovoljno odločili za celibat, imamo toliko otrok, kolikor jih ima župnija, toliko bratov in sester, kolikor je župljanov, toliko prijateljev, kolikor je ljudi na svetu.

Papež je v tem letu večkrat poudaril, da je duhovnik v prvi vrsti služabnik.

Duhovnik bi moral vsaj vsak teden premišljevati vse štiri speve Gospodovega služabnika iz knjige preroka Izaija, kjer je Gospodov služabnik tisti, ki po eni strani Gospodu služi, vendar po drugi strani ga ljudje tepejo, bičajo, kronajo s trnjem, premetavajo itd. Biti služabnik pomeni ostati zvest Gospodu tudi v najtežjih trenutkih in zavedati se, da, karkoli izrečeš, to ni tvoja beseda. Kristus jasno pravi: Ne bojte se, Sveti Duh bo govoril po vas, ko boste morali govoriti v Božjem imenu. Če se bomo duhovniki zavedali, da smo orodje v Božjih rokah, piščali v orkestru Svetega Duha, bomo v pravem pomenu besede služabniki, vendar ne sužnji. Bog nas je povabil, a nam dal tudi svobodo. Tudi danes nam jo pušča, greh to dokazuje. Greh, v katerega padamo, je izraz naše svobode.

Kaj vam pomeni lik arškega župnika?

Ko je sv. oče razglasil leto duhovništva, so zlasti med duhovniki privršale precej močne kritike, čemu za zgled arški župnik, ki je živel pred 200 leti itd. Jaz pa mislim, da so vsi svetniki vedno sodobni, ker uresničujejo Kristusovo besedo. Kakršnokoli je njihovo življenje, je vendar povezano s krščanskim sporočilom. Mene nič ne moti, da je sv. oče izbral Janeza Vianneya in njegovo obletnico kot vzrok za duhovniško leto. Kaj mi on pomeni? Če smem biti malce hudomušen, bi odgovoril tako: nekega dne so mi dobre osebe pripravile nekaj hrane. Ostalo je malo krompirja. Učili so me, da ta ne sme ostati dva dni na mizi, da izloča strupene snovi itd. In sem si mislil: če je arški župnik živel s krompirjem, ki ga je skuhal enkrat na teden, in ni umrl zaradi zastrupitve, bom tudi jaz tako naredil.

Njegova gorečnost za duše name še vedno močno vpliva. Sprašujejo me, kako morem vse narediti. Če človek gori iz ljubezni do poklica, potem se kot arški župnik ne boji nespečnosti, delavnosti, sedenja v spovednici, se ne boji niti dvigniti glasu, če je potrebno.

Današnji evangelij govori o Jezusovem sočutju do ljudi; "množice so se mu zasmilile, ker so bile izmučene in razkropljene kot ovce brez pastirja"... "Žetev je obilna, delavcev pa malo". Pred mesecem dni je bil v Ogleju posvečen zadnji izmed goriških bogoslovcev...

Jezus vabi, naj molimo za žanjce, ne za sejalce. Mi duhovniki smo najprej sejalci, nismo žanjci. To, da Gospod vabi žanjce, pomeni, da so prej potrebni sejalci. Če so žanjci po Matejevem evangeliju angeli, ki bodo poželi ob koncu sveta, "molite za žanjce" torej pomeni "molite za sejalce". Žetev je velika, število sejalcev pa se je res skrčilo. 26. junija je bil v Ogleju posvečen zadnji goriški bogoslovec, Italijan po rodu. Danes nimamo v bogoslovju ne slovenskega ne italijanskega ne furlanskega bogoslovca, kar je prvič v zgodovini naše nadškofije, po letu 1751. Dejstvo že samo govori.

Kadar greš v trgovino, kupiš to, kar potrebuješ. Tega, kar ti ne ugaja ali ti je nepotrebno, ne kupiš. Če danes nimamo bogoslovcev, je to morda zato, ker ljudje ne potrebujejo duhovnika; če bi ga potrebovali, bi ga izmolili. Duhovnika ne potrebujejo, ker jim trgovina nudi vse ostalo. Gmotna potreba je prekrila duhovne. Ljudje, tudi kristjani, smo izgubili vero. Ne verujemo v Boga. Kristjani danes sprejemajo Boga kot višjo silo, ki blagoslavlja, ki mora varovati pred nezgodami. Zakramenti, ki jih delimo, celo sv. krst, se velikokrat ujemajo z vraževerjem: "Bolje, da krstim, da se otroku ne zgodi kaj hudega"... Tega bi ne izjavil, ko ne bi pred kratkim slišal podatkov na teološkem srečanju. Zakramenti so del tradicije, kolikor je je še ostalo; med kristjani danes ni več globoke vere ljudi, ki od Boga sprejemajo karkoli, se mu v življenju, vsak dan - in ne samo ob krstu, birmi, poroki in pogrebu - povsem izročajo.

Papež je tudi poudaril, da je danes zelo potrebna edinost med duhovniki in laiki.

Danes je zelo potrebna edinost med duhovniki ter tudi med duhovniki in laiki. Živimo v prehodnem obdobju. 50 let po koncilu je pravzaprav kratka doba. Koncil je s pomočjo papeža Janeza XXIII. dal vsem škofom v roke krpo in jim naročil, naj obrišejo prah. Prah, ki se je v preteklosti usedel na Cerkev, je bil tudi ta, da Cerkev vodijo zakramentalno posvečeni duhovniki, ostali so poslušalci in izvajalci. V resnici pa nas krst usposablja za Kristusove učence, čeprav vsakogar na njegovi stopnji. Tega še nismo razumeli. V nas je še vedno prepričanje, da moramo duhovniki nekaj delati, verni laiki pa prisostvovati in ubogati. Verni laiki nimajo možnosti deliti nekaterih zakramentov, ki so zaradi vzvišenosti pridržani duhovniški službi, drugi samo škofovski službi. Vse ostalo je namenjeno laičnemu delokrogu. Tu se še vedno ustvarjajo napetosti. Laiki bi po eni strani radi delali, duhovniki to včasih sprejemajo s težavo. Po drugi strani bi nekateri duhovniki radi videli laike, da bi kaj naredili, tam pa se ti izogibajo. Zato smo v prehodni dobi.

Župnik sem v šestih župnijah, če štejem tudi milansko skupnost. Vse te sem sprejel ne le zato, ker vem, da duhovnikov ni, temveč ker vem, da je v župnijah, kjer sem župnijski upravitelj, skupina laikov, ki delajo. Uradno sem sicer odgovoren za župnijo, skušam jo voditi, koordinirati, laiki pa delajo kar morejo, vsak na svojem področju. In to tam, kjer sem že veliko let, pa tudi tam, kamor sem šele prišel. Če bi si zamislil svojo službo kot službo nekoga, ki dela vse, potem sem popolnoma pogrešil vsebino in obliko službe. To, da laiki stopajo v ospredje povsod tam, kamor so poklicani, tudi v nekatera zakramentalna obhajanja, dela župnijske skupnosti plodne, žive, skupnostim daje prihodnost. Zadnja misel pa naj bo ta: naša prihodnost so mlade krščanske družine. Če se bodo zavedale svojega poslanstva in bodo svoje otroke vzgajale ne le v jutranji in večerni molitvi, temveč bodo vlivale krščanskega duha in zavesti, bomo jutri imeli živa krščanska občestva. Če pa bomo pri tem površni, če bodo med laičnimi sodelavci samo odrasle in upokojene osebe, potem pa res ne vem, kaj nas čaka.

DD

Na dan vigilije praznika slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda

Drugo pismo z groba mistikinje Madgalene Gornik

Slovenski narod, slovenski živelj se strahovito barbarizira, osupel sem, zaskrbljen, prestrašen, negotov, dobesedno iztirjen, ali sta res tehnika (avtomobilizem itd.) in denar tista, ki nas bosta rešila? Ponovno ugotavljam, da smo Slovenci leta 1991 po padcu komunizma, z uvedbo demokratičnih sprememb pogoreli. Tudi kristjani, oz. kar nas je še kristjanov, smo v socialnem smislu popolnoma odpovedali. Sprašujem se, ali smo kristjani v širšem političnem in socialnem prostoru sploh še prisotni?! Ali sploh nimamo več v srcih in telesih evangeljske logike? Meni se zdi, da je resnično vse krščanstvo izhlapelo vpričo veletrgovin, plastificirane hrane itd., tako da se je enostavno tudi kristjanom 'zrolalo', da rečemo v žargonu, ali kot da bi tudi kristjane zapustila zdrava pamet.

Torej, ljubi kristjani, ali vas ni nič sram, da vam zaradi polnih vampov besede evangelija in zdrava, preprosta slovenska kmečka zdrava pamet nič več ne pomenijo. Sram Vas bodi!

Kako se morete počutiti v vaši bebavi samozadostnosti. Ali nam je res svoboda odveč?!

Kje so osnovne vrednote, morale in etike? Ali res postajamo samo smrdljiva drhal, ki je zadovoljna samo s tem, da ima zadoščene najnižje nagone. Lasje mi stopajo pokonci od osuplosti in strahu, kaj to vodi.

Še enkrat lahko ponovim s Tolstojem, da človek raje umre, kot se znebi slabih navad. Edino misel, da je naš Jezus resnično usmiljen, predvsem do neumnih ljudi, edino to mi daje še upanje. In še ta citat mi prihaja na misel iz pisma apostola Pavla učencu Timoteju, ko pravi, da pride čas, ko ljudje zdravega nauka ne bodo prenesli, temveč si bodo za čehljanje ušes poiskali učitelje po svojih željah in postavah. Ti pa bodisi prilično ali neprilično prepričuj, opominjaj in svari!

Tukaj se ustavljam in za zdaj zaključujem še z ostrim opozorilom na naše pezdete, ki delajo v skupščini. Skupščinarji, ali se ne zavedate, da naša država ubija ljudi? Brez kakršnekoli trohice vesti štejete judeževe milijončke, ki vam zastonj letijo v žepe, ker npr. dovolite obratovanje pivovarn in uvažanje težkih alkoholnih pijač in hlepite po prekletem denarcu, če ne drugih mene in še okrog nekaj tisoč alkoholnih bolnikov, ki živimo v Sloveniji, vse to pa spravlja v grob. Ali ne veste, da je pohlepnost smrtni greh? Še danes se boste cvrli v peklu svoje vesti! (Ha!) Nehajte že končno ubijati duše in s tem tudi sebe.

Sicer pa nisem tako močan in sposoben, da bi vas učil in opominjal, ampak zopet in zopet samo molim, da bi se Vas Kristus Bog usmilil v svoji neskončni in vsemogočni ljubezni in se Vas dotaknil s svojim radostnim in smiselnim besedilom evangeljskega sporočila. Smilite se mi.

Za zdaj sem vrgel čez rame posvetno šaro, tudi branje časopisov in poslušanje politike in spoznal pri svojih 58 letih življenja, da je edino smiselno poslušati preproste Jezusove besede, kot so povedane v razodetju, in se torej vrnemo k bistvenemu. Bog naj se nas usmili in naj nam da zdravo pamet!

Edino, kar rabim, je, da se pustim ljubiti od Boga v čisti in neokrnjeni prirodi. Jezus Kristus, Sin božji, usmili se me, daj mi spoštovanje do samega sebe in daj pravo spoznanje tudi tistim ljudem, ki v krivi veri popijejo prevelike količine vina. Tako si kot molitev ponavljam: upaj v Gospoda, bodi pogumen, naj se ti okrepi srce, upaj v Gospoda!

Ali tudi: Veseli se, vedno se veselite, vaša blagost bodi znana vsem ljudem. Gospod je blizu!

Pavle Bračko

Kratke

Vsakoletno romanje na Barbano: 30. avgusta

Slovenske župnije goriške, tržaške in videmske škofije vabijo na vsakoletno romanje na Barbano, združeno z molitvenim dnem za duhovne poklice, ki bo v ponedeljek, 30. avgusta. Romarsko sv. mašo ob 11. uri bo vodil celjski škof, msgr. Stanko Lipovšek.

Spomenik romarjem Iter Aquileiense

Na Svetih Višarjah bodo v jubilejnem letu priljubljenega romarskega svetišča na Veliki Šmaren, 15. avgusta, ob 11.30 odkrili spomenik, posvečen romarjem t. i. Iter Aquileiense oz. Cammino Celeste. Gre za 20 stotov težak spomenik, delo furlanskega kiparja Eligia D'Ambrosia iz kraja Castions di Strada (UD). Na eni strani stoji mramornat križ, na drugi pa križ, narejen iz številnih žebljev. Spomenik, dar umetnika in kulturnega krožka Navarca iz Aiella, bo blagoslovil videmski nadškof.

6. višarski dnevi mladih

Julijski višarski dnevi so ravno mimo, pa že napovedujejo septembrske! Prireditelji so se namreč odločili, da jih ne bodo več ločevali na zimske, poletne, gorske..., ampak jih bodo šteli kar po vrsti.

Od 10. do 12. septembra bodo potekali 6. višarski dnevi mladih, ki bodo tokrat gorsko obarvani. Okviren program predvideva:

petek, 10. septembra, vzpon na Montaž, nočitev v Žabnicah

sobota, 11. septembra, vzpon na Svete Višarje, debatno popoldne z gostom - problematika izseljenstva in zamejstva z vidika matične domovine

nedelja, 12. septembra, vzpon na Lovce nad Svetimi Višarjami, sv. maša, vrnitev v dolino.

Prijave zbirajo prek e-maila, na telefonu 01 438 30 50 ali osebno na Rafaelovi družbi. Prispevek 50 evrov.

Kratke

Nesprejemljivo protislovensko dejanje v Romjanu

Stranka Slovenska skupnost je ogorčena nad mazaškim dejanjem nestrpnežev, ki so pomazali dvojezične table v Romjanu in žaljive izraze namenili Slovencem, ki tam živijo ter tvorijo stoletno avtohtno prebivalstvo v Laškem.

Dodatno zaskrbljenost vzbuja dejstvo, da je mazaška akcija uperjena proti slovenskim vzgojnim ustanovam oz. osnovni šoli in vrtcu. Ti ustanovi skrbita prvenstveno za ohranjanje in razvoj slovenskega jezika ter kulture, po drugi strani zaradi kvalitetnega in naprednega vzgojnega programa doživljata tudi veliko zanimanje večinskega naroda. Pri tem sta tako vrtec kot osnovna šola postala pomembna ustvarjalca sožitja in spodbujevalca spoštovanja med tu živečima narodoma. Prav zaradi tega so taka dejanja toliko bolj nerazumljiva in vredna obsodbe.

Slovenska skupnost se zaveda, da je mogoče kak vzrok napetosti najti v prostorski stiski, v kateri sta šola in vrtec v Romjanu. To pa še ni razlog za netenje mržnje med tu živečima skupnostima, ki sta doslej lepo in mirno sodelovali. Še posebno, ko je celoten problem nastal na podlagi protestov nekaterih posameznikov, ki si ne morejo lastiti pravice, da predstavljajo celotno skupnost.

Slovenska skupnost tudi pričakuje, da bodo podla mazaška dejanja v opomin vsem tistim, ki so na neprimeren način povzročili nepotrebne napetosti znotraj romjanske krajevne skupnosti, ne da bi pri tem ubrali pot pozitivnega dialoga ter posledično iskanja primernih rešitev v dobro vsem. /Julijan Čavdek - pokrajinski tajnik SSk, Dario Bertinazzi - sekcijski tajnik SSk za Doberdob

Kapljice kulture v Ljudskem vrtu

Nadležne dežne kaplje so letos marsikateri večer od 2. do 5. avgusta izpodrinile Kapljice kulture, tako da se je kulturni curek zalesketal v glavnem le prvi dan in v sredo, 4. avgusta. Tretje leto sta Zveza slovenskih kulturnih društev in Goriška pokrajina, ob sodelovanju drugih slovenskih in italijanskih ustanov ter bančnih zavodov, bili prirediteljici te prireditve na prostem, ki naj bi poživila bolj ali manj mrtvo goriško mesto v avgustu in dala možnost komurkoli, ki bi želel stopiti za pet minut pod reflektorje, da se izkaže v tem, kar ga najbolj veseli, v petju, igranju na kak instrument, plesu, recitaciji ali čem drugem. Na te nastope s "strogo" omejenim časom je vabila lična zgibanka v štirih jezikih, slovenščini, italijanščini, furlanščini in nemščini, ki so že od nekdaj prisotni na tem ozemlju in odražajo nekdanjo, delno pa tudi sedanjo kulturno podobo Gorice. Lepo je bilo v ponedeljek, 2., ko so v topel poletni večer nekaj svežine prinesle predstavnice nežnejšega spola, ki so svoje ustvarjalno nagnjenje pokazale z igranjem na citre, s petjem ob spremljavi kitare in s plesnimi gibi.

Urico kulture sta sklenila domača fotografa Silvan Pittoli in Marko Vogrič, člana fotokluba Skupina 75, ki sta na platnu prikazala nekaj umetniških fotografij iz svojih nizov Spojitve in Miška po Gorici. Umetniki, med katerimi tudi Marko Faganel, so bili s plesalkami, pevci recitatorji, pevkami in in zabavnim pevmskim triom Mandeljci soprotagonisti sredinega večera.

Kapljice kulture bi se morale v sodelovanju skupnosti Arcobaleno posloviti v petek, 6. avgusta, v spominskem parku na Korzu Italia, kjer je bila napovedana kratka slovesnost v počastitev žrtev, ki jih je povzročila pred 65 leti eksplozija atomske bombe nad japonskimi mesti Hirošima in Nagasaki. Na mirovniškem večeru naj bi sodelovali tudi člani drugih organizacij in večja skupina kolesarjev iz združenja "Blaženi graditelji miru", ki naj bi po obisku Trsta prišli v Gorico in svojo misel in željo po miru izrazili še na izbranem cilju, pred ameriškim oporiščem v Avianu. Dež pa je, kot rečeno, odgnal Kapljice kulture, ki si v prihodnje gotovo želijo več suhih večerov ob luninem svitu.

Priložnostno srečanje z naslovom Spomini in sanje: minuta razmisleka oz. volja po miru, ki je zaradi dežja odpadlo v petek, 6. t. m., je bilo v Spominskem parku v ponedeljek, 9., med drugim ob branju besedil in glasbi, s srčno željo po trajnem miru. / IK

Za izhod z avtoceste pri Fari smo še v času, potrebna pa je politična volja

V teh poletnih dneh je veliko govora o problemu izhoda pri Fari z avtoceste Vileš-Gorica. "Zadeva vsekakor ni nova, saj sem sam že večkrat opozoril na to zahtevo. Novembra lani sem med drugim predlagal deželnemu odborniku Riccardiju, naj skliče omizje vseh vpletenih subjektov pri obnovi te pomembne cestne povezave. Na to me je večkrat opozoril predsednik rajonskega sveta iz Štandreža Marjan Breščak, ki pravilno ugotavlja, da se bodo pri Štandrežu že obstoječi problemi za pešce in kolesarje še povečali", pravi Igor Gabrovec.

Deželni svetnik Slovenske skupnosti se povsem strinja s kolegom Giorgiom Brandolinom, ki je pred kratkim s svetniškim vprašanjem pozval odbornika Riccardija, naj ponovno preuči možnost za spremembo načrta avtoceste, ki bi predvidel izhod pri Fari. Gabrovec ob tem dodaja še poziv, naj bodo vsi koraki storjeni v sozvočju z vsemi krajevnimi dejavniki, kar velja še posebej za pokrajinsko upravo, ki jo trenutno vodi Enrico Gherghetta. "Poziv goriških županov je treba jemati zelo resno, kot so tudi zelo resne motivacije, na podlagi katerih zahtevajo izhod pri Fari. Riccardijev odgovor je bil sicer odklonilen, vendar menim, da smo še v času za vključitev spremembe, ki bi Gorici precej olajšala promet, potrebna pa je politična volja na vseh ravneh, tako na Deželi, Pokrajini kot tudi pri vseh vpletenih Občinah", končuje Gabrovec, ki še svetuje, naj vsi storijo korak nazaj, zato, da bomo lahko nato naredili korak naprej v prid celotne družbe.

PODTURN Knjižica o Emilu Komelu ob 50-letnici njegove smrti

Velika osebnost za vso Goriško

Glasba je dragoceno sredstvo za vzgojo mladih. Je umetnost, ki pomirja duha in plemeniti srce...

Prof. Kerševan in del občinstva (foto DPD)

Vanni Feresin

Erika Jazbar

Te besede Emila Komela, ki se je rodil pred 135 leti in umrl 14. avgusta pred petdesetimi, ima prof. Silvan Kerševan, ravnatelj Slovenskega centra za glasbeno vzgojo, ki nosi ime po velikem goriškem glasbeniku, za življenjsko vodilo. Kot dragoceno svetinjo jih je v sredo, 4. avgusta, "izročil" številnim ljudem, ki so se zbrali v župnijskem kulturnem središču Incontro v Podturnu (S. Rocco). Med njimi so bili, poleg krajanov iz mestne četrti z bogato tradicijo, kar številni pedagogi, sotrudniki, glasbeniki in skladatelji, ki so izšli iz naše glasbene šole, pa tudi msgr. Oskar Simčič in novi župnik v Novi Gorici, g. Aleš Rupnik. Vse te je podturnski župnik Ruggiero Dipiazza toplo pozdravil na odprtju dokumentarne razstave restavriranih partitur večstoletnega cerkvenega zbora in ob predstavitvi italijanske knjižice o Komelu, ki jo je izdal Center za ohranjanje in ovrednotenje ljudskih tradicij četrti Podturn, uredili pa so jo Vanni Feresin, Erika Jazbar, Silvan Kerševan in Laura Madriz. Kot učitelj glasbe je bil Komel predan prostovoljnemu delu; po izobrazbi Srednjeevropejec, po narodnosti Slovenec, ni naletel na težave, ko je sodeloval tudi v furlanskih in italijanskih krogih v časih, ko to ni bilo samo po sebi umevno, je povedal g. Dipiazza. "To je bil 'ekumenski mojster', ki je cenil skupnost in druženje ter enotnost med različnimi".

Pianist Simone Peraz, ki je pred leti diplomiral s prof. Gadžijevom, je na začetku pestrega kulturnega večera zaigral Komelovo *Fugirano predigro*, na koncu pa preludij in fugo J. S. Bacha in D. Šostakoviča. Vmes je predsednik omenjenega Centra Paolo Martellani podčrtal, da ob tradicionalni šagri od lani prirejajo tudi pobude, ki ohranjajo spomin na zaslužne krajane. Komela so se radi spomnili, ker je tam vodil cerkveni zbor v letih 1902-48. Kerševan je obudil čas, ko je obiskoval orglarsko šolo na Placuti, kjer je Komel poučeval harmonijo in ga zaznamoval kot "skrivnostna osebnost", ki je poosebljala tisto glasbo, po kateri je on hrepenel. Globlje ga je v zrelejših letih spoznal prek njegovih skladb in hčerke Pavline. "Bil je velika osebnost za vso Goriško". Zato je Kerševan posebno zadovoljen, da je ob koncu 80. let imel "noro idejo": poimenovati šolo na Placuti po njem. "S svojim pričevanjem nas je naučil veliko stvari". Glasbi je ostal zavezan tudi v trenutkih stiske, vedno je ostal odprt do vseh ljudi. Temu vodilu in nauku ostajajo "komelovci" zvesti tudi danes.

Emil Komel (1875 – 1960)
Compositore goriziano, organista, direttore di coro e d'orchestra. Do
la prima educazione musicale, nella sua città natale, dal padre e da
ciliano Danilo Faigelj ha proseguito gli studi a Vienna dove si diploma
l'anni. Si recò a Roma nel 1901, grazie a una borsa di studio, dove co
in canto gregoriano sotto la guida di padre De Santi. Durante la per
conobbe Lorenzo Perosi e Pietro Mascagni.
Nel 1902 fece ritorno a Gorizia e iniziò a insegnare nel Plevsko in
per molti anni fu insegnante di pianoforte, organo, teoria musicale,
tro, fu direttore delle maggiori corali goriziane. Di lui si contano oltre
Manoscritto autografo inedito dei
23 Preludi per pianoforte e voce

Erika Jazbar je prek besed Zorka Hareja o Komelu povedala, da je to bil mož umirjenega koraka, z dolgimi in košatimi lasmi, pozimi odet v dolg zimski plašč. "Glasba je bila njegov življenjski element". Odlično je obvladal harmonijo in svet akordov, bližji od sodobnih skladateljskih obrazcev pa mu je bil ljudski okus. Harej je imel vtis, da je Komel brzdal svoje nagibe, ker je svoje umetniško poslanstvo videl v ustvarjanju za zborovodje in pevce, za goriške ljudi. Erika Jazbar je priznala, da je glasbenika do pred nekaj meseci poznala le površno. Ko se je lotila raziskovanja njegovega življenja, pa je odkrila njegovo "goriškost", sposobnost videti v tem prostoru nekaj edinstvenega, hkrati pa pozornost in spoštovanje do vseh elementov te pestre stvarnosti. Kot organist in pevovodja je bil dejaven v zelo številnih župnijah: v Podturnu, pri sv. Ignaciju (kjer je vodil italijanski in slovenski zbor), v Pevmi, Podgori, na Placuti, pri kapucinih, Srcu Jezusovem, pa tudi pri redovnicah. "Doživel je več Goric": predvojno, ko je v mestu mrgolelo kulturnih pobud in osebnosti, tragično medvojno, nato fašistično, ko sta vladala nasilje in razdeljenost, pa tudi "zadušeno in izpraznjeno" Gorico po drugi vojni. Komel se ni nikdar zavezal izključno eni sami "skupini", pa naj je bila kulturna, verska ali etnična. Glasbeniki na Placuti, ki so leta 1988 poimenovali šolo po njem, so zato bili po mnenju Erike Jazbar zelo daljnovidni; "priznajmo, bil je problematičen lik, saj ni pripadal ne enim ne drugim, temveč malo vsem in zato, konec koncev, nikomur". Z ekonomskega vidika mu ni bilo lahko, zadnja leta je živel dokaj skromno na Placuti št. 5, nedaleč od orglarske šole, ki jo je ustanovil Mirko Filej. "Komel je globoko ljubil svoje mesto". Po študiju na Dunaju in v Rimu je imel na izbiro več poti: odpovedal se je svetu sodobnega, inovativnega in profesionalnega ustvarjanja ter se predal 60-letnemu amaterskemu snovanju in delovanju v svoji Gorici. Zaradi tega, je sklenila Jazbarjeva, je bil "velika goriška osebnost" in "pomenljivo je, da se tega spominjate prav tu v Podturnu".

Vanni Feresin, ki je večer povezoval, sploh pa veliko naredil za uresničitev pobude, je obudil lik Komela kot starega goriškega mojstra, ki je v kavarni Bratuž v ul. Mameli ob kavi ali kozarcu vina bral slovenske, italijanske in nemške časopise. Nekaj je povedal tudi o dokumentarni razstavi, ki bo na ogled ob večernih urah (med šagro) do 16. avgusta. Razstavljene so številne - tudi zelo stare - partiture, mnoge od teh restavrirane. Posebno dragocenost predstavljajo, je povedal Feresin, Komelovi rokopisi, med katerimi je tudi zvezek s 23 preludiji za klavir in glas. Med drugimi smo našli tudi Vinka Vodopivca, avtorja *Himne Podturnu*. Feresin je povedal, da je okrog 90% starih rokopisov delo zborovskih pevcev, ki so - v veliki večini kmetje - zvečer skrbno in natančno prepisovali note. Sam zborovodja Bruno Cumar, ki je prišel po Komelu, je prepisoval predhodnikove skladbe, ki so se tako ohranile, številne Cumarjeve pa so zaradi večdesetletne uporabe skoraj povsem uničene. Noben drug župnijski arhiv (z izjemo tistega v stolnici, ki hrani Seghizzijeve skladbe) v Gorici ni tako bogat, je dodal Feresin. O restavratorskih delih in tem, da je pomembno vedeti, kakšen papir in kakšno pisalo uporabljamo, je spregovoril tehnik iz Centro Studi e Restauro iz ul. Rabatta Adriano Macchitella.

Na dan, ko je Komel umrl, 14. avgusta, bo v isti dvorani v Podturnu prof. Alessandro Arbo ob 18. uri predaval o Komelu in njegovem času, nato pa bo ob 19. uri maša zadušnica, pri kateri bodo peli profesorji s Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. / DD

Obletnica poroke zakoncev Bonutti

Našel sem biser...

Ta misel je bila vezna nit na slavnosti, ki je bila v četrtek, 5. avgusta, na Kostanjevici, po naše, na Kapeli, kjer sta obhajala 60 let skupnega življenja, biserno ali diamantno poroko, dr. Karlo in Hermina Bonutti.

Okusno in bogato okrašena cerkev z rdečim in belim cvetjem je pomagala ustvariti posebno in radostno vzdušje. Slovesnost in domačnost sta se prepletali v obredu in nagovoru koprskega pomožnega škofa dr. Jurija Bizjaka. On je vodil somaševanje s šestimi duhovniki, ki jih je pater David, velik prijatelj jubilantov, tudi predstavil udeležencem. Med somaševalci naj omenim vsaj goriškega škofovega kanclerja msgr. dr. Oskarja Simčiča. Gospod škof je poudaril, da je ta biserna maša predvsem zahvalna: za vse dobrote, ki sta jih bila slavljenca deležna v dolgem skupnem življenju. Gospod Karlo je v ženi Hermini našel biser, ki mu je omogočil, da je svoje talente, s katerimi ga je Bog obdaril, pomnožil in jih v življenju dobro izkoristil, kot v svetopisemski priliki. Škof je omenil njegove življenjske uspehe v Ameriki, kamor se je preselil. Bil je ekonomist, družboslovec, politik, univerzitetni profesor, kasneje konzul. Ko se je vrnil v Evropo, je bil veleposlanik Slovenije pri Svetem sedežu v Rimu. Škof se je kot predstavnik Cerkve še posebno zahvalil za delo, ki ga je dr. Bonutti opravil na tem odgovornem mestu. Kljub vsem tem obveznostim sta z ženo skrbela za številno družino in otrokom omogočila visoko izobrazbo. Lepo jih je bilo videti strnjene okoli staršev. Žal, je eden izmed sinov pred nedavnim umrl in je zato gorela na oltarju rdeča sveča, ki je spominjala nanj. Na koru je med sv. mašo prepeval zbor iz Bukovice s solistoma, ki sta jubilantova sorodnika. Po slovesni maši sta zakonca Bonutti pozdravila in pogostila prisotne v samostanskih prostorih.

Biseroporočenca Bonutti sprejemata goste

Goriški Slovenci, ki se spominjajo, kako se je začela gradnja Katoliškega doma, sedanjega Kulturnega centra Lojze Bratuž, in z njo tudi nabirka, vedo, kako odločilni so bili denarni prispevki, ki jih je dr. Bonutti zbiral v Ameriki v ta namen. Zato mu hvaležni želijo, da bi bil še veliko let gost tega našega kulturnega hrama. Obema slavljencema kličejo: Bog Vaju živi!

Marilka

POGOVOR Tomaž Vetrih o socialnih stiskah v Gorici

V našem mestu živijo tudi taki ljudje...

"Oprostite, vam 'ostaja' 50 centezimov"? me je prejšnji teden na Gosposki (!) ulici vprašala skromno, čeprav ne beraško oblečena priletna gospa, po naglasu Goričanka, po obrazu malce ponižana, ko sem se odpravljal na pogovor... Družbena slika naše ljube Gorice se spreminja. Če to opazimo ali ne, vedno več someščanov trpi zaradi "novih oblik revščine", hudih socialnih stisk; in v številnih primerih svoje stanje tudi skriva. Hvala Bogu so še ljudje, ki z velikodušnim prostovoljnim delom nudijo pomoč in toplo besedo tistim, ki jim sreča ni naklonjena. O tem in drugem smo se tokrat pogovorili s Tomažem (Tomekom) Vetrihom iz znane goriške družine, ki že več let kot prostovoljec pomaga v menzi pri kapucinih.

Kako ste prišli do tega?

Potem ko sem delal v slaščičarni in nato v sestrinem marketu, sem se oktobra 2004 upokojil.

Znani ste tudi kot pesnik...

Pisati sem začel, ko sem bil še skavt. Izdal sem dve zbirki, eno l. 1977, drugo l. 1985. In vedno še kaj pišem.

Kaj vas je privabilo v prostovoljno delo?

Tam je - prav tako kot upokojenec - delal znanec, Sergio Della Vedova. Šel sem pogledat in začel tudi sam zahajati tja. Še vedno pomagam v menzi dvakrat tedensko; če je potreba ali če moram zamenjati koga, ki ne more, tudi večkrat.

Prostovoljcev nas je okrog dvajset. Organiziramo se med sabo. V poletnem času imamo zaradi dopustov več dela, se pač vrstimo, kot moremo. V glavnem gre za upokojence. Zadnje čase prihaja tudi cela družina: mati, oče in hči.

Menza deluje od ponedeljka do nedelje, kosilo delimo od 11.30 do poldne, nato pospravimo. Večerje ni. Dve kuharici, ki kuhata kapucinom, se vrstita, vsaka dela po en teden. Gostje imajo na razpolago prvo jed, po navadi pašto ali riž, za drugo je meso, sir ali ribe, in zelenjavo. Dajemo jim tudi to, kar včasih prinesejo ljudje; iz trgovin nam nosijo zelenjavo, tisti, ki imajo kakšne praznike, ali npr. ob Božiču pa sladkarije. Če od tega kaj ostane, gostje nesejo tudi domov. Pred časom je bilo lažje, zdaj je zaradi novih pravil glede higiene tega vse manj.

Koliko gostov imate povprečno vsak dan?

Zadnje čase jih na kosilo prihaja okrog 25, največ do 30. Vsak dan si zapišemo njihovo število, tako da lahko ugibamo, koliko jih bo. Tako da ne ostane nič.

Ste opazili kakšne razlike pri tem delu pred šestimi leti oz. danes?

Pred leti je eden sam stregel vse. Zdaj smo trije, vsak skrbi za eno jed. Zraven je br. Mario, ki skrbi, da vse poteka, kot mora. On tudi vodi molitev pred jedjo. Prva leta, ko sem bil tam, je hodilo tudi veliko muslimanov, in gostov je bilo tudi do 70. Zdaj teh ni več.

Kako to?

Ker so začeli zahajati v center San Giuseppe, kjer so tudi nudili kosilo. Tisti, ki nimajo doma in spijo v centru Faidutti na Placuti, po večini hodijo jest k nam.

V zadnjih časih je med vašimi gosti vedno več Goričanov...

Da. Gre predvsem za osebe, ki so zaradi različnih stisk v družini ostali brez doma. Dosti je ločencev ali brezposelnih. Nekaj je tudi klošarjev; stalen gost je mladi mož, ki se je odločil za tako življenje in spi ob vhodu v kapucinsko cerkev ali pred Srcem Jezusovim. Ponudili so mu pomoč, predlagali alternativno bivališče, a ga je vedno zavrnil. Nekaj je tudi priseljencev, ki pa niso muslimani in so manj vsiljivi, bolj olikani.

Med gosti je tudi drug mlad mož, ki mi je povedal, da je ločen in nima službe. Ko je npr. trgatev, dela in ga ni k nam. Drug mi je pravil, da je delal na pošti; zaradi pijače ga je žena zapustila, vzeli so mu hišo, spi v centru Faidutti. Veliko je tudi takih, ki so zaradi iger na srečo zapravili vse, kar so imeli, z družino vred.

Drugače so v glavnem starejši od 40-50 let. Med sabo radi govorijo, pa tudi z nami kakšno rečejo, saj smo tam tudi zato, da jim nudimo tudi tako podporo. Nekaj starejših, sicer neredno, prihaja tudi iz Slovenije. K nam prihaja npr. moški iz Renč, ki je brez doma. Velika večina je moških in jih že poznamo. Kdaj pa kdaj se pojavi tudi kakšna ženska.

Nameravate nadaljevati to delo?

Dokler morem, ja. Tudi to je delo, ki ga mora kdo opravljati. In prav je, da ljudje vedo, da v mestu živijo tudi taki ljudje.

Kako v sebi združujete poezijo s to kruto stvarnostjo? Ste tem ljudem kdaj posvetili kakšno svojo pesem?

Napisal sem pesem Revež. V njej sem zapisal, da niso reveži samo zaradi pomanjkanja gmotnih dobrin, temveč tudi zato, ker jim manjkata ljubezen, dom. / DD

Sv. maša in predavanje v svetišču

Sveta Gora, blagoslov trpljenja in napora (E. Kocbek)

Sveta Gora je za tiste, ki živimo v njeni bližini, pa tudi za mnoge druge, kraj kulturno zanimivih srečanj, kraj, ki bogati in poglablja našo vernost, kraj, ki so ga opisovali pesniki in pisatelji. O nobeni slovenski božji poti ni bilo toliko napisanega kot prav o Sveti Gori, bodisi v zvezi s krvavimi in tragičnimi dogodki, bodisi z radostnimi in slovesnimi. Edvard Kocbek jo je v pesmi *Sveta Gora v mesečini* označil z besedami: Sveta Gora, blagoslov trpljenja in napora.

Alojz Gradnik je o svetogorski Materi Božji napisal:

O Marija Svetogorska! / Daj nam srčnosti, poguma, / daj, da trdna nam bo vera.

Več besedil o Sveti Gori so med drugimi spesnili Ljubka Šorli, France Bevk in Marijan Brecelj, v prozi pa so o njej pisali Alojzij Res, Alojz Rebula, že imenovani Edvard Kocbek in drugi.

Med besedili, ki jih je na svetogorsko tematiko napisala Ljubka Šorli, je tudi tole:

Na Sveti gori / k nedelji zvoni – / in romarjev trume / k Mariji hitijo, / da v njeni bližini / pogum zadobijo – / pogum za življenje, / pogum za trpljenje. / In milost v srce.

Prvi del pesmi Marijana Breclja se glasi:

Pozdravljena, Mati, / ti, pesem goriške zemlje', / ti, biser v njeno krono vtkan. / Prišli smo, / romarji iz tvoje goriške dežele, / iz tiste, / ki si jo pred skoraj pol tisočletjem izvolila, izbrala, / tu sredi med nas prišla in tu ostala.

Pretresljivo je pričevanje Alojzija Resa, ki se spominja požiga svetogorskega svetišča med prvo svetovno vojno:

Ogenj je planil iz samostanskega poslopja v temno noč, plameneči oblaki dima so legli na baziliko in jo ovili z ogromnim, strašnim vencem...

Tudi France Bevk je vojnim letom posvetil nekaj besedil. V prvi kitici Naše pesmi je zapisal:

Pri Materi na skali / smo upanje iskali, / smo Jezusa našli, / smo v trnje ga povili, / in v groblje položili, / s solzami bičali.

V svetogorski baziliki se je pri večerni maši v četrtek, 5. avgusta, zbralo veliko ljudi. Želeli so se tudi posloviti od p. Bernarda Goličnika, ki zapušča Sveto Goro in odhaja na novo mesto k Sveti Trojici v Slovenskih goricah. Med mašo je na koru mešani pevski zbor iz Deskel, ki ga je spremljala prof. Mirjam Furlan, pel latinsko mašo, prav tako je prof. Furlan spremljala tudi solistične skladbe. Po maši sta o svetogorski cerkvi in samostanu spregovorila Lojzka Bratuž iz Gorice in Danilo Čadež iz Solkana. Občutenemu petju in recitiranju je sledila zahvalna pesem, ki jo je zapela vsa cerkev. Pozno zvečer se je srečanje končalo v prijetnem razpoloženju v restavraciji pod cerkvijo.

Lepa nedelja bo ostala zapisana med pomembnejšimi svetogorskimi srečanji.

Poletni piknik goriških upokojencev

Prijeten dan na Koprskem

Društvo goriških upokojencev je priredilo 1. avgusta poletni piknik z izletom na Koprsko. Z dvema avtobusoma je odpotovalo skoraj sto udeležencev, da bi si ogledali obmorsko mesto Koper in preživeli popoldne na skupnem srečanju. V Kopru so se najprej ustavili ob Luki Koper, ki je v zadnjih letih postala zelo uspešno mednarodno pristanišče. Tam jih je presenetil pogled na velikansko ladjo, ki je med križarjenjem pristala v Luki. Izletniki so si na prijetnem sprehodu ogledali glavne mestne predele in zgradbe: Pretorsko palačo, ki je sedež mestne občine Koper, Ložo iz 15. stol., stolnico sv. Nazarija, Čevljarsko ulico, Carpacciev trg, trg Brolo ter marsikaj drugega. Mesto je pustilo v udeležencih lepe vtise z ugotovitvijo, da se je zgodovinsko in kulturno bogati Koper razvil v moderno industrijsko ter trgovsko mesto. Popoldne so se upokojenci ustavili v predmestju v veliki restavraciji Al Mulin pod streho na odprtem prostoru in po obedu nadaljevali tudi ob glasbi prijetno srečanje. / (ed)

Obvestila

Svet slovenskih organizacij sporoča, da je goriški urad zaprt zaradi dopusta od ponedeljka, 9. avgusta, do petka, 13. avgusta 2010.

Kulturni center Lojze Bratuž je zaprt zaradi dopusta od 20. julija do 24. avgusta 2010.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da je društveni sedež na korzu Verdi 51/int. zaradi počitnic zaprt od 2. do 31. avgusta.

SCGV Emil Komel sprejema vpise v šolsko leto 2010/11. Informacije na tajništvu (tel. 0481 532163, 0481 547569), email info@emilkomel. eu ali na spletni strani www. emilkomel. eu.

Slovenska knjižnica Damir Feigel iz Gorice, Korzo Verdi 51, sporoča, da bo urnik v poletnem času, od 28. junija do 3. septembra 2010, naslednji: ponedeljek: 8. -16.; torek 8. -16.; sreda 8. -16.; četrtek 8. -16.; petek 8. -16. Zaprta pa je od 9. do 20. avgusta 2010.

Od 6. do 10. septembra 2010 dopoldne bo v Mladinskem domu potekala Priprava petošolcev na vstop v srednjo šolo. Vpisi in informacije na tel. št. 328 3155040 ali 0481 536455. Urad Mladinskega doma iz Gorice je zaprt zaradi dopusta od 19. julija do 31. avgusta 2010.

Kulturni center Lojze Bratuž prireja Lutkovno delavnico Od ideje do uprizoritve, ki bo potekala v petek, 1. oktobra, popoldne in v soboto, 2. oktobra, ves dan. Vodila jo bo priznana lutkovna ustvarjalka mag. Breda Varl. Kotizacija za udeležbo znaša 50 evrov. Kulturni center Lojze Bratuž bo sprejemal prijave na delavnico od 1. do 15. septembra 2010 na telefonsko številko 0039 0481 531445 – 534549 (fax) ali po e-mailu na info@kclbratuz. org. Podrobne informacije in prijavnico lahko dobite na spletni strani Kulturnega centra Lojze Bratuž www. kclbratuz. org pod kategorijo gledališče.

Čestitke

Martini Hlede in Evgenu Komjancu, ki sta si v soboto, 7. avgusta, v števerjanski cerkvi obljubila medsebojno zvestobo, želijo veliko sončnih dni na skupni življenjski poti člani MePZ Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem in se Martini obenem zahvaljujejo za njeno občasno korepetitorsko delo.

V soboto, 7. avgusta, sta na skupno življenjsko pot stopila **Martina Hlede in Evgen Komjanc**. Vsi člani SKPD F. B. Sedej iz Števerjana jima iz srca čestitajo in želijo obilo sreče v zakonu.

Sožalje

Ob žalostni izgubi moža Silvana Goloba izreka ženi Gabrijeli in ožjim sorodnikom iskreno sožalje Slovenska skupnost.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 13.8.2010 do 19.8.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 13. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje s polkami, valčki in popevkami - Zanimivosti v naši okolici - Humor.

Sobota, 14. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 16. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Poletni mix z Andrejem - Zanimivosti doma in po svetu.

Torek, 17. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Jež, bodičasti ponočnjak - Izbor melodij.

Četrtek, 19. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

In memoriam

Odšel je Silvan Golob

Minulo soboto je Pevmo, okoliške vasi in Gorico pretresla vest, da je v bolnišnici v Vidmu iznenada umrl Silvan Golob. Že dalj časa se je zdravil zaradi težav na srcu in prav operacija, na katero se je vedro pripravil, je bila zanj usodna.

Rodil se je 25. avgusta leta 1948 materi Danici in očetu Ladislavu. Imel je še brata Edija in Marina. Otroštvo je z družino preživel v Pevmi, leta 1960 pa so se preselili v Gorico. Slovensko šolo je obiskoval v Pevmi in Gorici, na zavodu ITI je opravil maturo na elektrotehniškem oddelku. Dolga leta je poučeval na poklicnih šolah za obrtnike v Gorici in Tržiču, nazadnje v Gradišču, kjer je postal ravnatelj. V goriškem pokrajinskem uradu za delo, kjer je bil direktor, se je upokojil pred tremi leti. Z ženo Gabrijelo Vidmar sta si zgradila dom v Pevmi, oba sta bila člana Slovenskega planinskega društva iz Gorice, Silvan pa tudi član krajevne VZPI-ANPI.

Poznali smo ga kot umirjenega in prijaznega človeka, ki se je z ženo Gabrijelo udeleževal naših prireditev, na katerih je tudi rad fotografiral. Na Travniku smo ga zelo dobro poznali tudi zato, ker je njegova ustrežljiva žena gospa Gabrijela imela eno tistih trgovin z jestvinami, ki so nekoč delale naše mesto lepo in prijazno, a jo je morala zaradi davčnega pritiska in splošnega umiranja središča Gorice zapreti.

Pogrešali ga bomo prav zaradi prijaznosti, uglajenosti in lepe slovenske besede.

Ženi Gabrijeli in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

19. izvedba Mittelfesta

Pozitiven obračun umetniške ponudbe

Vodstvo Mittelfesta se ob komaj končani, 19. izvedbi festivala veseli zelo pozitivnega obračuna; ta beleži namreč povečano število abonentov, dober odziv publike in medijev, ki so spremljali štirideset glasbenih, gledaliških in plesnih dogodkov. In to kljub letošnji hudi finančni krizi, zaradi katere je festival do zadnjega trenutka tvegal ukinitev, kar je pogojevalo umetniške izbire in tudi promocijo. Če upoštevamo krizne razmere, je bil festival uspešen in je ponudil tudi nekaj zelo odmevnih prireditev s svetovno znanimi umetniki. Pogled iz festivalskih dvoran pa je sicer kazal manjši lesk in medlo vzdušje, ob polemikah glede razpršitve tiskovnih konferenc in predstav na širšem teritoriju, tudi v Vidmu in Gorici. Mesto Čedad bo ostalo glavno prizorišče festivala, je zagotovil predsednik Antonio Devetag, okrog njega pa se bo povečalo število satelitskih odrov za uvodne in spremne pobude v promocijskem obdobju. Od prihodnjega leta naj bi seznam dopolnila še Gradež in Ljubljana zaradi nove povezave s Festivalom Ljubljana. Nov čedajski župan Balloch spodbuja k večjemu soudeleževanju mesta, ki ni zaživelo s festivalom. Bolj zvesti gledalci so pogrešali vrsto spremnih pobud, s katerimi je festival zaznamoval vsakdanje življenje in je privabljal občinstvo tudi na manj odmevne dogodke. Gledalci so se letos premikali predvsem zaradi medijsko prepoznavnih umetnikov: polne dvorane so pričakovale štiriročno razmišljanje o Beethovnovi deveti simfoniji z violončelistom Mariom Brunellom in pisateljem Alessandrom Bariccom kot tudi italijansko praizvedbo monologa Thom Pain Willa Enoja v izvedbi Elia Germana, mladega igralca, ki je že sodeloval z najznamenitejšimi italijanskimi režiserji in je prejel najprestižnejša priznanja za umetniške dosežke, vključno z letošnjo zlato palmo v Cannesu. Precej zanimanja je vzbudil tudi balet Kasandra s televizijsko plesalko in subretko Rossello Brescia v naslovni vlogi. Vodilna dogodka festivala pa verjetno nista izpolnila pričakovanj glede odziva publike: tako koncert newyorškega kralja jazzovskih vokalnih vragolij Bobbyja McFerrina kot tudi peturno gledališko branje genialnega litovskega režiserja Ejmuntasa Nekrošiusa Idiotas sta privabila v glavnem izbrano publiko, ki ni napolnila v celoti dvorane gledališča Giovanni da Udine.

Bobby McFerrin

Prizor iz baleta Kasandra

Trojica umetniških vodij je priznala, da je bila uresničitev letošnjih načrtov pravi čudež. S polovičnimi sredstvi v primerjavi z lanskim letom je Furiu Bordonu uspelo ponuditi zanimive umetniške prikaze s projektom Dostojevski, v katerem je s posebnim uspehom blestela produkcija Slovenskega mladinskega gledališča Zločin in kazen v izjemno doživeti izvedbi in navdahnjeni, kreativni režiji Diega De Bree. Walter Mramor je kot odgovoren za plesni program priredil gala baletnih zvezd, gostovanje reškega HNK Zajc z baletom Proces po Kafki in še festivalsko produkcijo v spomin na stoletnico smrti goriškega pesnika in književnika Michelstaedterja. Med osrednjimi dogodki glasbenega programa v režiji Claudia Mansuttija je bilo sodelovanje orkestra tržaškega gledališča Verdi s svetovno znanim vokalnim oktetom The Swingle Singers.
Največji vozel festivala, ki je vezan na razpoložljivost in pravočasno dodelitev potrebnih finančnih sredstev, je pozno imenovanje umetniških vodij in torej načrtovanje programa. Odprta vprašanja glede prihodnje izvedbe ne omogočajo napovedi, organizatorji pa so izrazili željo po ovrednotenju bolj zapostavljenih vzhodnoevropskih narodov. Na splošno bi bila vrnitev k večji pozornosti do glavnega poslanstva Mittelfesta zaželjena usmeritev, da bi vsakoletno srečanje lahko ostalo specifična izložba umetniško bogatega in raznolikega srednjeevropskega prostora.

PAL

Revija Mladika

Literarni natečaj 2010

1. Revija Mladika razpisuje XXXIX. nagradni literarni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.
2. Na razpolago so te denarne nagrade: proza: prva nagrada 400 evrov, druga nagrada 300 evrov, tretja nagrada 250 evrov; pesmi: prva nagrada 200 evrov, druga nagrada 150 evrov, tretja nagrada 100 evrov.
3. Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) na naslov Mladika, ulica Donizetti 3, 34133 TRST, do **1. decembra 2010**. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani (oziroma 30.000 znakov), ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset). Tekste in šifre lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov: redakcija@mladika. com
4. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: pisateljica Vilma Purič, prevajalka prof. Diomira Fabjan Bajc, pisateljica Evelina Umek, prof. Marija Cenda ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.
5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku – Prešernovem dnevu – na javni prireditvi in v medijih. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 2011. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.
Rokopisov ne vračamo!

Nagovor dr. Ivana Štuheca ob 20-letnici Drage mladih

Draga, kraj idejnega bliskanja

Tradicionalno vsakoletno srečanje Draga mladih, ki je letos praznovala dvajsetletnico, je potekalo od 9. do 11. julija v Mariboru. V soboto, 10. julija, so organizatorji pripravili slovesnost v počastitev okrogle obletnice. Srečanje sta pozdravila Drago Štoka za Svet slovenskih organizacij in Marij Maver za Slovensko prosveto. Nagovor na prireditvi je imel prof. dr. Ivan Janez Štuhec. Objavljamo ga v celoti kot v uvod v letošnjo 45. Drago, ki bo na Opčinah v začetku septembra.

Dragi mladi prijatelji, udeleženci Drage mladih 2010, v Mariboru.
V rokah imam izvod revije Zaliv, letnik 1981, in Zbornik o Frančku Križniku. Revija me spominja na Drage od leta 1977 naprej, ko sem se udeleževal teh prireditev na Opčinah pri Trstu in ko sem jo tihotapil čez mejo, kar bi v primeru odkritja, takrat lahko pomenilo do dve leti zapora. Knjigo o Frančku Križniku pa zato, ker je bil v tistih letih nepogrešljiva ikona Drage in tisti, ki je mene osebno vpeljal v ta dogajanja.
V petek zvečer po odprtju 20. Drage mladih smo poslušali pričevanje Zlatka Blažiča, ozdravljenega narkomana, ki je govoril o tem, kako je zaradi neuspešne iniciacije v družbo pri trinajstih letih začel iskati svoje mesto pod soncem v drogi. Zase lahko rečem, da mi je iniciacija v Drago pomenila iskanje mesta v slovenski družbi in v slovenskem katoliškem kulturnem okolju.
Draga je bila vsakoletni Parnas slovenske katoliške kulturne elite, ki se je z vseh koncev sveta zbrala na vrtu Finžgarjevega doma na Opčinah. To, da sem lahko bil zraven od svojih 24 let naprej, me je neizbrisno zaznamovalo.
Tam sem srečal, osebno spoznal ali poslušal kot predavatelje, najpomembnejše osebnosti sodobne slovenske zgodovine, od katerih so mnogi, kot Franček Križnik, že leta 1968 sanjali o tem, "da nam je neodvisna država v današnjih zgodovinskih okoliščinah neobhodno potrebna, ker je edino sredstvo, ki lahko zajamči našemu narodu bodočnost in obstoj ter mu da možnost, da zadobi mednarodno reprezentativnost in varstvo".
Draga je bila kraj idejnega bliskanja, osebne srčnosti, kulturnih višin, filozofskih globin, teoloških preseganj, družbenih analiz, socialne zaskrbljenosti, političnega oporečništva, kraj, kamor smo hodili zato, da smo se kot prijatelji ob dolgih večerih družili ob kraškem teranu in pršutu.
Pred dvajsetimi leti je prišla nova generacija z idejo, da za mlade organizirajo vzporedno, mladim bolj prilagojeno Drago. Pri tej ideji sem sodeloval s takratnimi člani Amosa in člani študentske skupine, ki sem jo vodil na Sinaju. Štajerci smo v tistem času bili na Dragi mladih aktivni in vedno navzoči. Vmes je nastopilo sušno obdobje. Letos so organizatorji Drage mladih naložili komaj preživetemu vodstvu Amosa, da prevzame jubilejno, 20. Drago mladih, in da jo izvede v Mariboru. Odgovoren in velik zalogaj za generacijo, ki ni imela nobene izkušnje z Drago mladih. Verjamem, da so svoje delo marljivo in dobro opravili in jim že ta trenutek čestitam. Naj bo to nov začetek in nova motivacija za nadaljevanje ideje o združevanju in druženju mladih iz celotnega slovenskega kulturnega prostora od Trsta do Celovca, od Kopra do Lendave.

Domoljubje, krščanstvo, družbena angažiranost, kulturna ustvarjalnost, kritičnost do aktualnega časa, socialna občutljivost, globalna razgledanost in lokalna pripadnost, pripadnost slovenstvu in evropski ideji mirnega sožitja med narodi in državami, pravičnost in miroljubnost, širina in jasna identiteta, osebna bližina in prijateljske vezi, vse to in mnogo drugega, kar je bila Draga in je tudi Draga mladih, naj vam da pogum in veselje, da boste ta biser slovenskega Parnasa gojili neutrudno naprej, v smeri vedno višjih in spoštljivih jubilejev. Naj živi Draga, naj živi Draga mladih in vsi, ki smo z njima povezani.

Izšla je Mladika št. 6

Pestra vsebina

Julijska številka tržaške revije Mladika je izšla v poletni vročini. Na 48 straneh prinaša članke, intervjuje in literarne prispevke. Priložen ji je bilten letošnjih študijskih dnevov Draga 2010, ki bodo potekali v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu od 3. do 5. septembra. Tradicionalna poznopoletna študijska prireditev, ki bo letos potekala že 45., se bo začela v petek z okroglo mizo Odnosi med generacijami; sodelovali bodo Hektor Jogan, Damjan Paulin, Julija Berdon, Neža Kravos, Jernej Šček; okroglo mizo bo vodil Joži Peterlin. Večer se bo končal s koncertom vrhunske slovenske pevske skupine Perpetuum Jazzile.
V soboto, 4. septembra, bodo Zdravko Inzko, Karel Hren, Jože Marketz in Janko Zerzer govorili o koroških Slovencih 90 let po plebiscitu. Zadnji dan Drage se bo začel z mašo, ki jo bo vodil msgr. Oskar Simčič, nato bo sledilo jutranje predavanje Mateje Pevec Rozman z naslovom Etika in sodobni človek – kaj vodi v srečno življenje? Popoldne bo nastopil slovenski pisatelj Drago Jančar na temo Pisatelj med umetnostjo in angažmajem.
Uvodna misel šeste Mladike je povzeta po kulturnem verskem listu Dom. Omenjajo se besede, ki jih je matajurski župnik g. Natalino Zuanella povedal 18. junija v špetrski župni cerkvi med šolsko mašo; z njimi se je dotaknil težav dvojezične šole, ki je bila v zadnjih treh mesecih šolskega leta prisiljena živeti v treh 'hišah'. To je bilo seveda naporno za vse. Maši je sledila manifestacija z več kot 500 udeleženci: "otroci dvojezične šole", tako piše v članku, "njih starši in številni nonoti in predstavniki kulturnih društev so se od cerkve po glavni cesti napotili proti Občini. Bila je vesela procesija s harmonikami, italijanskimi, evropskimi in furlanskimi zastavami, transparenti s slovenskimi in italijanskimi napisi... Ni bilo slišati nobenih polemik, nobenega napada, nobenega nasprotovanja. Protestniki so želeli le, naj ostane dvojezična šola enotna v Špetru in ohrani didaktično posebnost in specifiko".

V reviji je tudi novela Manke Kremenšek Križman Skodelica kave, ki je prejela tretjo nagrado za prozo na 38. literarnem natečaju revije Mladika. Aleksij Pregarc je v prispevku Pesmi na poti – Utripi iz Švedske pripravil izbor sodobne švedske poezije v prevodu Mihaele Hojnik, ki je tudi avtorica nekaj izvirnih pesmi. Pavel Vidau je napisal zapis o zgodovini cerkve sv. Florjana pri Banih, ki je letos beležila 275-letnico. V rubriki v nadaljevanjih Moje življenje v Nemčiji pod naslovom Rekreacija Peter Merku' piše o odprtju leta 1962 dobro opremljene Siemensove telovadnice v Erlangnu, ki po velikosti in opremi ni imela para na Bavarskem. Sledi novo nadaljevanje Manjšine onkraj šengenskih zapornic. Primož Sturman se je pogovarjal s Silviom Forzo, ravnateljem italijanske založniške hiše Edit, krovne založniške hiše Italijanov v Sloveniji in na Hrvaškem; izdaja dnevnik La voce del Popolo, dvotednik Panorama, trimesečnik La battana in otroško revijo L'arcobaleno.
Posebno zazvenijo besede Jožija Peterlina, ki je na predstavitvi romana Zvoki barv v Tržaški knjigarni sredi junija spregovoril o njegovem avtorju Bojanu Pavletiču. Saša Martelanc se spominja časnikarja in pisatelja Franca Jeze. Pester je zapis Nataše Stanič o njenih obiskih Južne Afrike. Objavljeni so tudi rezultati ankete o študijskih dnevih Draga, ki jo je lani sociolog Emidij Susič pripravil za obiskovalce študijskih dnevov.
Mirjam Oblak poroča iz Buenos Airesa o slovenskem prazniku, ki je potekal 10. aprila v argentinski prestolnici. Veliko je bilo kulturnih dogodkov, ki so privabili približno 8.000 obiskovalcev.
Zanimiv je prispevek časnikarke Alenke Puhar o knjigi Johna Earla Od Nila do Donave, ki je prejšnji mesec izšla v angleškem jeziku pri založbi Mladika. Na zadnjih straneh revije so bogata Antena, poročilo o delovanju DSI in glosa Danila Lovrečiča o Svetovnem nogometnem prvenstvu.

Ob smrti Elvire Giorgianni Sellerio

Od Palerma do Općin

V starosti 74 let je v Palermu umrla Elvira Giorgianni Sellerio, velika in pogumna italijanska založnica. Njena založba se lahko ponaša s tri tisoč naslovi. Osrednja zbirka modrih knjig formata 12 x 17 dosega osemstoto številko. Že oblika privablja. To so knjige žepnega formata kot one, katere sta morala tiskati v svinčenih letih Franc Jeza in Boris Pahor, a ne iz estetskih, pač pa iz zelo praktičnih razlogov. Poleg vsebine odlikujejo knjige Sellerio kakovostni tisk, izbrani rumenkasti papir iz Fabriana in prav tako ročno obdelan papir ovitka z naslovi rumene barve in tankim okvirom barvne slike na naslovni strani. Prav tako elegantne so poleg *spominov* tudi ostale zbirke. Te knjige je že lepo držati v roki.

Avtorska bera te resne, a obenem neakademske založbe predstavlja vrh uspešnosti italijanske in svetovne književnosti. Camilleri, Vazquez Montalban, Tabucchi, Bufalino, Renda, Lucarelli, Doody, Soldati so nekateri hišni avtorji. Prisotni so tudi klasiki. Glavni podpornik in svetovalec založbe ter avtor prve knjige, ki je izšla ob izteku sedemdesetih let, je bil Leonardo Sciascia. Podpisal je tudi stoto knjigo. Po njegovi smrti je založnica sklenila, da vsako stoto knjigo preskoči. Tako v seznamu bogate zbirke zeva ob stoticah praznina v poklon velikemu sicilskemu pisatelju.

Prav Donni Elviri se moramo zahvaliti, da je leta 2002 ponatisnila veliko družinsko sago Alessandre Lavagnino I Daneu, ki je izšla že l. 1981 pri založbi Rizzoli z uvodom Leonarda Sciascie. Rizzolijeve izdaje kaj kmalu ni bilo več mogoče najti. Hitro je pošla, kot izginjajo sedaj slovenski kovanci na Tržaškem. Ja, takrat ni bilo primerno, da se piše ime Občine s č, saj je šele pred kratkim tržaški dnevnik v italijanskem jeziku našel to eksotično črko. Ni pa tudi prav lepo, da Sciascia povzdiguje Ančkino kulturo, da so celo hčerke posestniških družin iz Lozic in z Občin obiskovale gimnazije, in to v predpreteklem stoletju, da je družini antikvarjev uspelo v Palermu, da sta še vidni hiša vrh Taormine, trgovina ob vstopu v mesto, da je družina imela stalne stike z Lozicami in Občinami. Ali, da Lavagnino sklene to privlačno družinsko zgodbo, pri kateri bo tudi sama soudeležena, z besedami: tako se zaključuje osebna in javna zgodba Ite in Vincenca Daneva, tržaških Slovanov, ki sta prišla na Sicilijo... Goriška Mohorjeva družba se te dni z založbo Sellerio dogovarja za izdajo slovenskega prevoida omenjene knjige.

Založnici pa se moramo zahvaliti še za druge avtorje iz naših krajev. V prvi vrsti za dela velikega filmskega kritika, pisca in dramaturga, rimskega Tržačana Tullia Kezicha, prijatelja Slovencev, antifašista, sina branilca obtoženih pred Posebnim sodiščem. Naj omenim le "Il campeggio di Duttogliano". Lani pred avtorjevo smrtjo je izšla knjiga o njegovem delu s Fellinijem. Založba je objavila tudi Sežančana Danila Dolcija, domači avtor je Tržačan Adriano Sofri.

Osebno sem vzljubil seveda tudi pisanje Alessandre Lavagnino, ki je začela z Danevi na openskem Vrhu in hotelu na Obelisku, kjer je še Burton prevajal Tisoč in eno noč, se nato posvetila drugi družinski veji in se uvrstila v peterico knjižne nagrade Strega s Knjižničarkama iz Aleksandrije. Aleksandrija, kako se prepletajo usode! Šest modrih knjig je podpisala in dve v zbirki sivih *divanov*, zadnja letos, La mala aria – piše, privlačno, o svoji stroki, saj je pisateljica tudi biolog.

Gotovo sta vsaj I Daneu pa tudi Il campeggio di Duttogliano vključeni v šolsko branje na naših šolah. Se mar motim?

Miro Oppelt

Razstava del Helmuta Newtona v Vidmu

Mojstrske fotografije pod naslovom Sumo

V nekdanji cerkvi sv. Frančiška v Vidmu je, od 30. julija do 12. septembra, antološka razstava znanega nemškega fotografa Helmuta Newtona. Velika retrospektiva, ki jo je v imenu Fundacije Helmut Newton pripravil kurator Matthias Harder in je bila prvič predstavljena leta 2009 v Berlinu, je predpremiera dogodka Bianco&Nero, ki bo v Vidmu potekal od 2. do 12. septembra. Dežela Furlanija Julijska krajina in Agencija za turizem FJK pripravljata, v sodelovanju z različnimi ustanovami in društvi, desetdnevno prireditev, ki bo letos drugič poživila mestne ulice z glasbo, filmi, predavanji in razstavami.

Poleg Newtonovih fotografij si bodo obiskovalci septembra lahko ogledali dela mojstra svetovne reportaže, Henrija Cartierja Bressona, nenavadne geometrije nizozemskega grafika Mauritsa Cornelisa Escherja, spoznali bodo mlade in že uveljavljene italijanske striparje, si ogledali črno-bele filme iz 40. in 50. let, poslušali raznovrstno glasbo in predavanja različnih pisateljev, novinarjev, kolumnistov.

Razstava Helmuta Newtona z naslovom Sumo, ki je prvič predstavljena v Italiji in jo bodo po Vidmu preselili še v druga italijanska razstavišča, spremlja ponovno izdajo, v manjšem formatu, istoimenske knjige pri založbi Taschen. Prvo, prestižno publikacijo sta leta 2000 uredila sam Newton in žena June, izšla je v originalnem formatu fotografij 50x70, v omejeni nakladi 10.000 izvodov, s podpisom avtorja. V tej obliki so knjige prodali po izjemno visoki ceni, založba pa se je lani odločila še za cenejšo izvedbo, ki bo dostopna širšemu krogu kupcev. Na razstavi je predstavljenih vseh 394 fotografij iz knjige, od prvih modnih fotografij, do aktov, portretov in še neobjavljenih del. Prikazan je opus enega najbolj drznih in provokativnih fotografov 20. stoletja.

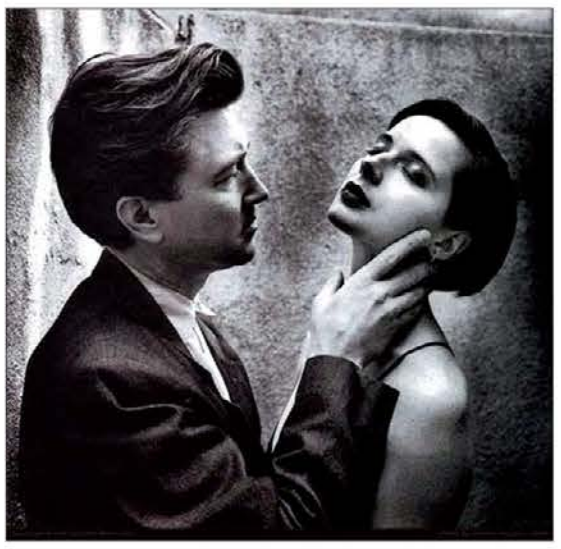

Helmut Newton, s pravim priimkom Neustädter, je v 50. letih v Parizu začel sodelovati s prestižnimi revijami in se kmalu uveljavil kot modni fotograf. Z izjemnim talentom za sliko in kompozicijo ter močnim erotičnim nabojem je njegovo delo kmalu preraslo meje prikazovanja modnih teženj, po drugi strani pa je bistveno zaznamovalo, spremenilo pogled na modno in sploh vso fotografijo. Pred njegovo kamero so si, poleg manekenk, želele pozirati tudi največje zvezde in znamenite osebnosti z vsega sveta. Tako je Newton, s portretiranjem elitne družbe, njene bohotnosti, dekadence, napuha, nemira, ustvaril na pol fiktiven svet sijajnih, mondenih, ekscentričnih bitij.

Zaradi šokantnega in tudi ironičnega sloga, ki je vedno presegal meje "spodobnosti", provociral in oporekal, zbujal škandale, odkrival in spreminjal realnost okoli sebe, je bil Newton vseskozi deležen izjemne hvale ter najhujše kritike. Njegov opus ne dopušča kompromisov, fotografije, ki so polne dvoumne, enkrat prefinjene, drugič nasilne erotike in včasih mejijo na sadomazohizem ter fetišizem, je moč samo ljubiti ali sovražiti, brez vmesnih stopenj. Z odlično fotografsko tehniko – vedno je skušal ohranjati čim enostavnejšo, minimalno opremo – je slikal goloto ženskega (redkeje tudi moškega) telesa v različnih držah, z modnimi ali drugimi dodatki, v skrbno izbranih, mojstrsko osvetljenih ambientih. Vrhunec je dosegel s serijo Big Nudes iz leta 1980, enostavnimi črno-belimi fotografijami s stoječimi golimi dekleti pred svetlim, praznim ozadjem.

Newtonova fotografija nosi brezčasno kvaliteto, ujeti trenutki presegajo minevanje sedanjosti, bodisi zaradi oblačil bodisi izbora scenografije, razkošnih starinskih palač, mestnih izsekov ali dekadentnih parkov. Razpotegnjena ženska telesa so spremenjena v gladke skulpture z visokimi petami, ki prebujajo predvsem moško domišljijo. Fotograf ponavlja isti motiv kot v ritualnem procesu, preko dodatkov iz ženske garderobe, ki se lahko spremenijo v fetiše, se spušča v skrivnosten podtalni svet onkraj zakonov, kjer se človek spopada z lastnimi protislovji in strahovi, spolnostjo, smrtjo, kriminalom. Kljub obtožam, da so njegove fotografije izrazito maskilistične, je treba poudariti, da so njegove ženske vedno zmagovite, samozavestne, prikazane v ogrožujoči drugačnosti. Nikoli niso nedolžne ali romantične, vzbujajo močne strasti, same pa jim ne podlegajo.

inca

V veselje najmlajših bralcev

Živahna Metla Pika izpod peresa Marize Perat

Kdo na Goriškem ne pozna imen literarnih oz. likovnih ustvarjalk Marize Perat in Danile Komjanc? Gotovo sta vsem prav dobro poznani. Obe sta učiteljici, ena, ki je vzgojila kar nekaj generacij učencev in z njimi postavila na oder tudi nekatere svoje dramske igre za otroke, je že v sicer zelo aktivnem pokoju, druga pa se že vrsto let vestno predaja učiteljevanju na osnovni šoli O. Župančič v Gorici in šolarjem posreduje tudi svoje veselje do likovnega ustvarjanja, ki ji je tako zelo pri srcu. Obema sta domači otroški svet in domišljija, ki mora nebrzdano vladati v njem, zato vztrajno, že dolgo let sodelujeta v otroški reviji Pastirček in sta Pastirčkovim prijateljem zelo priljubljeni. Nekajkrat sta tudi sooblikovali knjige, ki so za male bralce izšle v Pastirčkovi knjižnici (Zajček Uhaček se ne boji, Gorica 1989, Kraljična z ledenim srcem, Gorica 1996, Deset za 60, Gorica 2006 – skupaj z drugimi pisci, sodelavci Pastirčka). Peratova je napisala tudi nekaj knjig za odrasle; prav sedaj se v našem tedniku oglaša z zgodovinsko kulturnoumetniškimi zapisi v nadaljevanjih Gorica, njene zanimivosti in njen čas, ki bi se lahko navezali na njene Goriške sprehode, izdane l. 1985 kot četrta Pastirčkova knjiga. Pred časom je dve šolski leti v nadaljevanjih Pastirček objavljal dogodivščine njene metle Pike, ki so jih poslušalci lahko spremljali tudi po radijskih valovih Radia Trst v programu za otroke Pravljica za dobro jutro. Pikine pustolovščine so bile tako privlačne, da so jih v eter, po želji poslušalcev, poslali kar dvakrat po tri tedne. Ker je potepuška metla vsem všeč in ker se je ob pisanju njenih muh tudi sama pisateljica zelo zabavala, je v njej vzklila misel, da bi pravljična pripoved izšla tudi v knjižni obliki. Tiha želja se ji je izpolnila: pomagala ji je uresničiti Goriška Mohorjeva družba. Metlo Piko je namreč izdala v letošnjem juliju Goriška Mohorjeva družba, založila jo je Zadruga Goriška Mohorjeva, tiskala pa tiskarna Budin. Urednica izdaje je prof. Marija Češčut, oblikovalka pa Mirjam Simčič. Izid knjige je podprl Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Po zgledu naše Maide naj še otroci vzamejo v roke barvice...

Zgodba v nadaljevanjih je tako v malce skrajšani obliki zagledala beli dan kot lična priročna knjižica-pobarvanka. Tokrat je namreč v barvno pisanost tenkočutna ilustratorka Danila Komjanc odela le platnico, ostale risbe, ki z jasno določeno, a nikdar ostro, in vselej toplo, živo črto spremljajo zgodbo, bodo mladi bralci sami pobarvali in tako sprostili svojo fantazijsko barvitost. Zaradi tega je knjiga izjemno dobrodošla kot darilo, saj jo bodo z veseljem vzeli v roke tudi malčki, ki ne znajo še brati, a bodo lahko z barvicami izrazili svoje občutke, ki jim jih bo knjiga posredovala ob branju staršev, nonotov ali morda starejše sestre, brata...

Metla Pika se bo takoj vsem priljubila. Otroci le s težavo prenašajo ukaze, ki zahtevajo izpolnitev naloženih dolžnosti. Tudi zvedava metla Pika bi se rada vsaj za nekaj časa otresla vsakdanjih obveznosti, se pravi vnaprej določenega šviganja po širnem nebu s čarovnico Čiro Čaro na hrbtu. In nekega dne je svoj naklep uresničila: odpravila se je v širni svet in med veselim prepevanjem pesmice "Jaz sem metla Pika, / na potep me mika. / Hojlali, hojlala, / čarovnica naj bo doma"! odkrivala nepoznane kraje in ob sajastem dimnikarju, njegovi že krepko zdelani metli, hudobni čarovnici Ostrooki, ki jo je pretepala, ob prijaznih in dobrih palčkih, razigranem Matjažku in prijateljih, šolski postrežnici ter smešnem cirkuškem pajacu doživela raznolike, razburljive dogodivščine in se ob pogovoru z levom Bambom, ki se mu je tožilo po rodni Afriki, še sama z bridkostjo v srcu spomnila na svoj dom in sklenila, da odide spet k svoji gospodarici. Pred srečno vrnitvijo v toplino domače koče je bila za kratek čas še v rokah Mihčevega snežaka, ki ji je dobrodušno pokazal pot do doma.

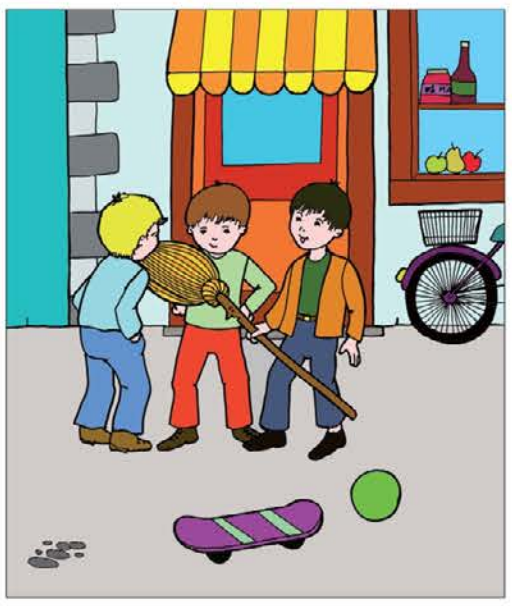

Z metlo Piko bodo otroci okusili slast svobode, pa tudi njene skrite pasti, in sočustvovali bodo z njo, ko roma iz roke v roko, trepetali zanjo in se ob njej zavedeli, da se v nepoznanem svetu lahko pripeti marsikaj in da je najlepše in najbolj prijetno v varnem zavetju domače hiše, čeprav je treba v njem spoštovati in sprejemati določena pravila, ki kratijo našo svobodo, ko bi radi poleteli za našimi sanjami. Tako se tudi v pravljični pripovedi Marize Perat, kot sicer v vseh dobrih zgodbah, najdejo natrošeni vzgojni drobci, ki otroku nevsiljivo pripomorejo k odraščanju in spoznavanju življenja. Ob metli Piki se bodo otroški radovednosti in razigranosti prepustili tudi odrasli bralci, ki včasih radi pokukajo v minuli nepozabni čas otroštva.

Iva Koršič

Kratki

Nekaj vesti iz Nabrežine

Nabrežina se pripravlja na praznovanje vaškega zaveznika sv. Roka. Že ta teden so se na trgu pred cerkvijo začele raznolike prireditve, ki jih organizirajo razna občinska društva ob podpori občinske uprave. Naj posebej opozorimo na koncert klasične glasbe, ki bo danes (četrtek, 12. avgusta) v župni cerkvi s sodelovanjem Glasbene akademije v Cetinju in nastopom Žana Lekiča (Srbija), ki bo igral na flavto ob klavirski spremljavi Alekseja Molčanova (Ukrajina), ter na srečanje s pisateljem Borisom Pahorjem, ki ga bo v petek, 13., vodila domačinka prof. Tatjana Rojc v kamnarski hiši Igo Gruden. Ves bogati kulturni program bo na trgu spremljala domača in plesna glasba; za prigrizek in pijačo bodo poskrbeli domača društva z dobro založenimi kioski in domači vinogradniki z izvrstno kapljico.

Versko praznovanje se bo začelo na sam dan sv. Roka, v ponedeljek, 16. t. m., s slovesno sveto mašo, ki jo bodo darovali domači župnik dekan don Ugo, domačin dr. Markuža ter nekdanji župnik g. Bogomil Brecelj in domačin Viktor Godnič. Veseli nas, da sta se kljub letom in težavam odzvala na vabilo naša dva priljubljena dušna pastirja, ki sta posvetila Nabrežini svoja najboljša leta. Gospod Brecelj kot župnik, salezijanec Godnič pa je skrbel za bolnike v nabrežinskem zdravilišču in občasno pomagal ob velikih praznikih. Tradicionalna procesija bo šele naslednjo nedeljo, 22. avgusta, s peto sveto mašo ob prisotnosti domačih pevcev in godbe na pihala.

Naj mi bo ob koncu tega sporočila dovoljeno, da se spomnim pokojnega Zdravka Caharije, zadnjega nabrežinskega ribiča, ki smo ga v sredo pospremili k večnemu počitku ob prisotnosti velikega števila domačinov in znancev. Pokojnik je bil član ene najstarejših in uglednih nabrežinskih družin Babčevih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvom. Še prva povojna leta so uporabljali čupo, ki je danes v ljubljanskem muzeju. Zdravko je ribaril, dokler mu je dopuščalo zdravje. Zadnje čase se je pojavila huda bolezen, bil je dalj časa v bolnišnici, nato je okreval v sesljanskem domu za ostarele. Žal ga je nenadoma odnesla pljučnica, ko je vse kazalo, da se stanje izboljšuje. Ohranili ga bomo v lepem spominu. / n. k.

Trieste Loves Jazz... obarvan s slovensko noto

Dom Glasbe in Občina Trst sta bila tudi letos pobudnika festivala Trieste Loves Jazz, zanimive izložbe mednarodnega in deželnega jazzovskega gibanja, ki je privabila množico ljudi na Veliki trg in trg Hortis. Brezplačna srečanja so postala prijetna poletna navada za zveste poslušalce, ki so prihajali tudi iz bližnjih držav. Poslušati Američanko Esperanzo Spalding ali fusion glasbo Larryja Carltona je bilo obenem prijetno presenečenje za turiste, ki so se od 18. julija do 8. avgusta večkrat pridružili publiki tridesetih koncertov. Različnih programov je bilo za vse okuse in jazzovski oder pod zvezdami je postal v štirih letih pomembna priložnost za glasbenike iz naše dežele, ki se v tem okviru srečujejo in predstavljajo svoje najnovejše glasbene projekte.

Koordinator pobude Gabriele Centis je poudaril, kako je ravno produkcijska smernica eden najvažnejših dosežkov festivala; v tem smislu je letos izstopal poklon Stevieju Wonderju, ki ga je bend Martina Feri Group pripravil in premierno izvedel v tem okviru. Izbor uspešnic legendarnega ameriškega kantavtorja je postal snov kreativnih jazzovskih priredb kitarista Marka Cepaka, saksofonista Giuliana Tulla, baskitarista Pietra Spanghera, tolkalista Manuela Kosa in, seveda, pevke Martine Feri, ki je pojasnila smisel poklona: "Tribute-programi so lahko omejevalni brez ustvarjalne preobrazbe, medtem ko postanejo vir neskončnih glasbenih spodbud za skupno delo, ko skušaš ponujati nekaj svojega". Glasbenikom je to uspelo, saj so z velikim uspehom predstavili spored aranžmajev, v katerem so z improvizacijo, ritmičnimi in harmonskimi variacijami ovrednotili crossover potencial skladb in stila avtorja svetovnih hitov, kot so Ribbon in the Sky, Lately ali Overjoyed. Slovenska nota je obarvala tudi zadnji festivalski vikend z nastopom harmonikarja Aleksandra Ipavca, najprej z latinsko obarvanim nastopom v duu s pevko Alessandro Franco, nato s koncertom tria Etnoploch, ki je zaključil celotni program z izvedbo svoje nove žanrske mešanice z naslovom Across the border. / PAL

REPENTABOR Veliki šmaren

Marija za današnji čas

Slovenske župnije v zaledju Trsta in tudi podružnične cerkve so večinoma posvečene svetnikom. Edina, ki je posvečena Mariji in to že od nekdaj, je božjepotna cerkev na Repentabru. Mnogo Marijinih cerkva je nastalo v zadnjih stoletjih. Le nekatera imajo več kot petstoletnico obstoja. Naj naštejem le nekatera, Sv. Višarje, Ptujsko Goro, Sveto Goro. Mednje sodi tudi Marijina cerkev na Repentabru, saj je prva cerkev omenjena že leta 1316. Prva omemba Tabra pa se omenja že leta 911.

Foto IG

Krščansko ljudstvo je vedno častilo Marijo. To velja tako za vzhodno Cerkev kakor tudi za zahodno. Le protestantske cerkve so to opustile.

Zatekanje pod plašč Matere Marije in časčenje je mogoče ovrednotiti le v moči Vstalega Kristusa, Mesija in božjega Sina. To velja še posebej za praznik in versko resnico o Marijinem vnebovzetju.

Kristusovo vstajenje ni enkratno dejanje. Njegovo vstajenje pomeni, da je v njem tudi vstajenje vsega človeštva. Jezusovo vstajenje je dokončna zmaga nad zlom. Zato je zadnji sovražnik smrt. Premagana je smrt, novo rojstvo nam je dano.

Marijino vnebovzetje je slovesno praznovanje zmage nad smrtjo, ki se je v polnosti uresničila v Mariji. Če zmaga smrt, je pravi gospodar smrt in ne več Bog. Prav v današnjem prazniku pa lahko občudujemo zmago: Bog je gospodar življenja. Zato Marijino vnebovzetje ni nekaj izrednega samo zanjo, temveč znamenje, ki ga daje Bog vsem ljudem, "ki verujejo, da se bo izpolnilo to, kar je povedal Gospod".

Marija je rodila zgodovinskega človeka Jezusa. V njenem telesu je bilo oblikovano človeško telo učlovečenega Boga. Po vstajenju se Jezus rojeva v Cerkvi, skupnosti vernih. Veliki zmaj, gospodar zla, je Vstalega hotel uničiti. Toda vzet je bil v nebo. Cerkev, kristjani pa živimo v tem svetu, pregnani v puščavo, v resničnost boja zla in dobrega. Moč velikega zmaja je že podvržena nogam Gospodarju življenja. Njegova glava je strta. Svoje zlo raztresa le s svojim repom. To so udarci že umirajočega, udarci, ki pa nimajo moči večnosti.

Marijina hvalnica izraža to dokončno zmago. Ona nam je vzor, ker je vedno zaupala v Gospoda. Zaveda se, da je Gospod njen Odrešenik, zato njena duša prepeva in poveličuje Gospoda. V njem strohnijo vse veličine tega sveta, bogati, močni, ošabni, kakor naše umrljivo telo. Zaživijo pa v njem vsi preganjani, mali in ponižani.

Marijino vnebovzetje je praznik za nas. Bog je uresničil svoje obljube. Zlo smrt ni dokončna zmaga. Zmagal je Gospodar življenja. To je naše upanje, naša moč v vsakdanjem življenju.

Čeprav že živimo v puščavi, nismo zapisani smrti. Marija, vzeta v nebeško slavo, nam usmerja pogled in korak po poteh tega življenja k uresničitvi, k cilju, katerega je ona v polnosti že deležna.

Anton Bedenčič

Praznovanja na Repentabru

Petek, 13. avgusta: ob 21. uri - odprtje razstave Branke Sulčič z naslovom Krožna pot po naših gradiščih. V kratkem kulturnem programu bo sodeloval združeni pevski zbor Repentabor. Avtorico razstave bo predstavil Sergij Pahor; **sobota, 14. avgusta:** ob 21. uri klavirski koncert v sodelovanju z občino Repentabor in s prireditelji Med zvoki krajev;

nedelja, 15. avgusta: ob 10. uri: osrednje romarsko srečanje s sveto mašo, ki jo bo vodil tržaški škof-nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi.

Popoldanski romarski shod se bo začel ob 17. uri s sveto mašo, nato bodo pete litanije v cerkvi in po končani verski slovesnosti bo koncert pritrkovalcev v organizaciji ZCPZ Trst.

Ta dan bo tudi priložnost za zakrament sprave.

Ponedeljek, 16. avgusta: praznik sv. Roka, župnijskega zavetnika; sveti maši bosta ob 10. in 19 uri. Zvečer, v začetkom ob 20.30, bo udeležence praznika razveseljevala Nabrežinska godba na pihala. Vse dni bodo delovali tudi kioski v organizaciji domače župnije.

Zveza cerkvenih pevskih zborov

Ob letošnjem seminarju za organiste

Priznana organistka in pedagoginja Angela Tomanič je pred kakim letom zapisala, da župnija, ki hoče imeti organista, ga navadno ima. To pomeni, da je – sicer kot to velja tudi za druge vidike pastoralnega dela – odločilna vloga duhovnika, ki se trudi, tudi po priporočilih drugega Vatikanskega cerkvenega zbora, da vključi v delo čim širši krog laikov, liturgičnih sodelavcev. Duhovnik, ki se zaveda pomena cerkvenega zbora, bo skrbel, da bo v župniji pri petju sodelovalo več generacij in bo spodbujal in skrbel, da se bo primerno izobrazil tudi organist oz. da bo v župniji več primerno usposobljenih organistov, ki si med seboj lahko pomagajo in sodelujejo.

Tako priporočajo strokovnjaki, liturgiki, pastoralni izvedenci, izkušeni organisti.

Matej Lazar

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta že več kot trideset let skuša ustvarjati pogoje za generacijsko obnavljanje organistov. Od srede 80. let prejšnjega stoletja je prvi poletni tečaj v Radovljici leta 1986 vodil prof. Hubert Bergant, ki je nato z Zvezo sodeloval celo desetletje. Poleti 1997 je v Šmarjeških Toplicah začela sodelovati kot mentorica orgelskega tečaja prof. Angela Tomanič, ki je nato na jesen sprejela Zvezino povabilo in prihajala na Občine na enkratmesečna srečanja z gojenci, po potrebi pa so se srečevali tudi pogosteje. Ker prof. Angela Tomanič leta 2008 ni mogla prevzeti poletnega tečaja na Ptuju, smo ga zaupali ljubljanskemu stolnemu organistu prof. Gregorju Klančiču, ki se bo z udeleženci orgelskega tečaja ukvarjal tudi letos, ko so se ta teden zbrali v Bohinjski Bistrici.

Medtem ko je lani v Radencih seminar vodil prof. Matej Lazar, ki je sicer že med šolskim letom 2008/09 in letošnjim 2009/10 v Devinu in na Občinah vodil tedenski sobotni tečaj, ki redno poteka tudi ob podpori Tržaške pokrajinske uprave, ki prispeva nekaj sredstev za pedagoške in izobraževalne pobude.

Za Zvezo je razveseljivo in vzpodbudno, da je iz vrst udeležencev poletnih in nato zimskih srečanj z omenjenimi mentorji zraslo kar nekaj mlajših organistov, ki so postopoma prevzeli redno 'službo' na številnih korih na Tržaškem. Potrebe pa so še velike in tudi zato je dobro, da k tovrstnim pobudam pristopijo tudi novi, mlajši ljudje, ki čutijo veselje do orglanja in petja ter sodelovanja v župnijah, da bodo lahko postopoma prevzeli to pomembno 'službo' na domačih korih.

MT

Poletje in smeh

Pupkin Kabarett med Slovenci

Kabaret Pupkin nosi ime po samosvojem junaku filma Martina Scorseseja iz leta 1983, ki ga pooseblja veliki Robert De Niro: Rupert Pupkin skuša na vse načine zasloveti v televizijskem svetu, kar mu navsezadnje tudi uspe.

Zvesti spremljevalci kabareta Pupkin se še spominjajo časov, ko so Alessando Mizzi, Laura Bussani, Stefano Dongetti in Massimo Sangermano (ta je zadnja leta manj prisoten zaradi službenih obveznosti v Rimu) v spremstvu zvestega ansambla Niente Band nastopali v mali dvorani gledališča Miela na tržaškem nabrežju. Kabaret je med tolikimi posebnostmi imel to lastnost, da je podaljšal občutek vikenda, saj so njegovi nastopi tudi sedaj ob ponedeljkih zvečer. "Ponedeljki so že itak tako žalostni dnevi, dajmo jih vsaj malo prevetriti", je nekoč povedal eden izmed članov kabaretnega ansambla. Tržačani so jim zaupali, dvoranica je postajala iz leta v leto vedno bolj tesna zaradi števila ljudi, ki so želeli z nasmehom začeti na novo delovni teden. Prišel je tako čas, ko se je Pupkin Kabarett moral preseliti v sosednjo veliko dvorano, ki je ravno tako iz leta v leto postajala premajhna, da bi lahko sprejemala vedno večje število "navijačev" kabaretne predstave: pred nekaj leti so člani skupine morali celo uvesti predprodajo gledaliških vstopnic, saj se je pred vsako predstavo prekomerna množica gnetla pred vhodom.

Pupkin Kabarett je v teh letih postal priljubljen tudi v manjšinskih krogih: tržaški Slovenci smo v humorju kabaretistov vedno čutili širino duha in strpnost do drugačnega, kakršnih pretežni del mesta ni bil in morda ni še danes zmožen. Jedru igralskega ansambla so se v letih občasno pridružili tudi slovenski igralci (npr. Janko Petrovec kot igralec na odru, kot scenarist pa Igor Pison), v glasbenem ansamblu je že več sezon harmonikar Štefan Bembi.

Da bi tržaško poletje zamejskih Slovencev ne bilo preveč žalostno, so člani Pupkina že pred nekaj leti ubrali pot poletnih turnej po tržaški pokrajini. Letos so se že predstavili na Devinskem gradu, v Boljuncu in na domačiji Marucelli v Repnu: kot častni gostje so sklenili openska srečanja Pod kostanjem. Da so Openci kabaretni večer težko pričakovali, je potrdila velika množica, ki je še tik pred začetkom predstave čakala v vrsti od vhoda Prosvetnega doma na ul. Ricreatorio vila do Dunajske ceste. Organizatorka večera Živka Persi se je v imenu prirediteljev (društva Tabor) morala opravičiti že prisotnemu občinstvu za zamudo.

Tako kot na ostalih poletnih nastopih so tudi na zadnji etapi 'turneje' prikrojili repertoar okolju, ki jih je imelo v gosteh. Člani ansambla niso mogli mimo dejstva, da so v slovenskem okolju. Mnogo je bilo zato humorja na račun sobivanja med Slovenci in Italijani, o tem, da so se zadeve v zadnjih dvajsetih letih spremenile do tolikšne mere, da danes Tržačani zahajajo na nakupovanje v sosednjo državo, tako kot so nekoč to počenjali Jugoslovani v Trstu. Ni manjkalo pikrih dovtipov glede nekaterih Tržačanov, ki še vedno mislijo, da so onkraj meje 'nevarni ljudje'; igralci so tudi na zabaven način (s svojevrstnimi junaki) prikazali, kako se je Trst skušal odpreti novim časom, kljub temu da je dejansko ostal zvest svoji duši.

IG

Svet slovenskih organizacij in Unija Italijanov

Složno sodelovanje in skupni problemi

Pred tremi leti so se predstavniki Sveta slovenskih organizacij srečali v Kopru z vodstvom Italijanske unije. Tedanje srečanje je bilo izrednega pomena, saj je v novih okvirih in na trdnejših temeljih začelo nastajati tvornejše prijateljstvo med manjšinskima dejavnikoma, ki ju je v preteklosti ločevala 'železna zavesa'.
Predsednik SSO Drago Štoka in predsednik UI Maurizio Tremul sta takrat dokončno odgrnila zaveso, ki je v novih političnih danostih postala nepotreben simbol nekdanjega nezaupanja, in se končno zavedala, da organizaciji ne ločuje nikakršen zid, niti steklo: druga se v drugi zrcalita, saj je manjšinska podlaga obeh etničnih skupin v domicilnih državah močnejša vez od vsakršnega spomina na politične oziroma nazorske delitve.
V tem času se je med SSO in UI krepilo mrežno sodelovanje, ki je dalo med drugim zagona koristenju evropskih sredstev. Tudi o tem vidiku so predstavniki organizacij spregovorili na srečanju, ki so ga imeli v sredo, 4. avgusta, na sedežu SSO v Trstu. Delegacijo Italijanske unije je vodil Maurizio Tremul, predsednik Izvršilnega odbora, ob njem pa sta bili še članici Izvršilnega odbora Norma Zani, odgovorna za Šolo, medije, založništvo in gospodarstvo, ter Roberta Vincoletto, odgovorna za Pisarno Europa Italijanske unije. Delegacijo SSO je vodil predsednik Drago Štoka. V predstavništvu SSO so bili še pokrajinski predsedniki oz. pooblaščenci Igor Švab, Walter Bandelj, Riccardo Ruttar in Ivo Corva.
Predstavništvi sta ves dopoldan posvetili skupnim problemom, ki v tem trenutku tarejo tako italijansko manjšino v Sloveniji in na Hrvaškem kot tudi slovensko manjšino v Italiji. Poudarek je bil na posledicah ekonomske krize, ki je v občutljivi meri prizadela obe manjšini, kakor tudi raznim tematikam, ki zadevajo obe strani. Gre za vprašanje vidljivosti ob novi televizijski tehniki, vprašanje dvojezične šole v Špetru v Benečiji, spoštovanje enotnosti italijanske narodne skupnosti na Hrvaškem in v Sloveniji, nato vprašanje problemov asimilacije in njenih vzrokov v obeh manjšinah, uveljavljanje zakonodaje manjšin, spoštovanje mednarodnih dogovorov, kakor tudi vprašanje SSG, italijanskih programov RTV Koper in učinkovite organiziranosti obeh manjšin tako na kulturnem kot tudi na športnem, socialnem in gospodarskem nivoju ter seveda njih splošnega delovanja v javnem prostoru.
Delegaciji UI in SSO sta bili s sklepi srečanja zelo zadovoljni, kar sta na zaključni tiskovni konferenci tudi poudarila predsednika obeh delegacij, in sicer Maurizio Tremul za Italijansko unijo in Drago Štoka za Svet slovenskih organizacij.
Predsednika sta poudarila predvsem pomen srečanja predsednikov Italije, Slovenije in Hrvaške 13. julija. Po mnenju Štoke je bilo srečanje temeljnega simbolnega pomena, ki bo v prihodnje prineslo konkretne učinke. Predsednik SSO je podčrtal tudi pomen nedavnega srečanja ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjana Žekša s podtajnikom pri italijanskem ministrstvu za zunanje zadeve Alfredom Mantico. "S tega sestanka je bilo razvidno, kako naj manjšini postaneta aktiven člen v meddržavnih odnosih", je dejal Štoka, ki je v isti sapi spomnil, kako se je podtajnik Mantica načelno obvezal, da se sredstva, ki jih italijanska država namenja slovenski manjšini v Italiji in italijanski manjšini v Sloveniji, ne bodo znižala, čeprav italijanska vlada še ni spremenila postavke v proračunu, kjer se napovedujejo znatna krčenja. "Upamo, da do krčenj ne bo prišlo tudi zato, ker so ti prispevki življenjskega pomena za manjšini, v sklopu državnih proračunov pa predstavljajo zelo majhno vsoto", je dejal Tremul in izrazil željo, da bi sestanki med UI in krovnima organizacijama v Italiji redno potekala zlasti pred pomembnimi medministrskimi srečanji: "Tako bi lažje evidentirali in pristojnim osebam predstavili skupne probleme: dobro vemo, kako boleč je razkorak med napisanimi zaščitnimi določili in zakoni ter njihovim dejanskim izvajanjem. To je naš skupni problem".
Štoka in Tremul sta poudarila zlasti pomen evropskih projektov, ki za manjšine lahko predstavljajo dodano vrednost in priložnost. Omenila sta projekt Jezik-Lingua v skupni vrednosti treh milijonov evrov, pri katerem sodelujejo tako organizacije obeh manjšin kot pomembne znanstvene in raziskovalne ustanove ter univerze iz Italije in Slovenije. SSO in UI želita krepiti sodelovanje tudi na drugih področjih, na primer v kulturi in šolstvu. "Ta dejavnika sta zelo pomembna, saj se na njunih temeljih gradi nova Evropa na obmejnem območju. V zvezi s tem je že prišlo do nekaterih zamisli, o katerih bodo poglobljeni pogovori stekli po poletnih počitnicah", je zagotovil Maurizio Tremul.

Igor Gregori

Foto IG

Obvestila

Boljunska župnija vabi k sv. maši, ki bo v soboto, 14. avgusta, ob 17. uri v cerkvi Marije Vnebovzete na Pečah v dolini Glinščice nad Boljuncem.
V Domu blagrov (Le Beatitudini) bodo tudi letos 16., 17. in 18. avgusta duhovne vaje za žene in dekleta, ki jih bo vodil pater Bogdan Rus z Brezij. Za pojasnila in za prijave se obrnite na gospo Normo Jež, telefon 040 299409, iz Slovenije predklicna štev. 0039.
Slovenske župnije goriške, tržaške in videmske škofije vabijo na vsakoletno romanje na Barbano, združeno z molitvenim dnem za duhovne poklice, ki bo v ponedeljek, 30. avgusta. Romarsko sv. mašo ob 11. uri bo vodil celjski škof. msgr. Stanko Lipovšek.
Glasbena matica - šola Marij Kogoj prireja poletno delavnico za otroke od 5. do 11. leta Uvajanje v svet glasbe (petje, igranje, ples...) od 30. avgusta do 3. septembra. Informacije bodo na razpolago vsak dan (razen ob sobotah) od 9. do 17. ure na tel. št. 040418605 (tajništvo šole).
Svet slovenskih organizacij sporoča, da bosta urada v Trstu in Gorici do 31. avgusta imela naslednji urnik: od ponedeljka do četrtka od 9. do 13. ure, ob petkih bosta zaprta.

Darovi

Za akcijo nakupa riža otrokom patra Pedra Opeke, ki deluje v misijonu na Madagaskarju, darujejo Livia, Danila in Tatjana 200 evrov.
V zahvalo prijatelju F. V. za pomoč daruje N. N. 40 evrov za misijone.

KULTURA Muzeji zvečer

Poučni poletni večeri

Koncerti, razstava, predavanja, ogled muzeja, prizori iz gledališkega zakulisja, delavnica izdelovalca godal, predstavitve knjig, koncertne izvedbe, performance, laboratoriji za otroke z brezplačno vstopnico tvorijo vabljivo ponudbo tržaškega gledališkega muzeja Schmidl, kjer bo ob torkih in sredah v mesecu avgustu priljubljena pobuda Muzeji zvečer. Že tradicionalna alternativa za prijetno in poučno preživljanje poletnih večerov se je po nekajletni lokaciji v vili Sartorio preselila na novo prizorišče palače Gopčevič in bo zaživela v delno prenovljeni obliki. Zaradi razporeditve muzejskih zbirk, ki bi onemogočila sočasno premikanje skupin po tematskih poteh, bo vodene oglede nadomestilo dvanajst strokovnih poglabljanj o posameznih zbirkah gledališkega muzeja, od glasbenega arhiva do slikarskega zaklada, draguljev za odrske uprizoritve, ali zanimivega predavanja o gledališčih, ki so bila v preteklih stoletjih središče tržaškega kulturnega dogajanja. Za samostojno, splošno orientacijo bo vedno na voljo ekran za virtualno soočenje z zbirkami pred ogledom "v živo". Kot je povedal odbornik za kulturo Massimo Greco, bodo poletni muzejski večeri končno imeli tudi pogled na morje zaradi položaja palače na kanalu in v neposredni bližini nabrežja. V slikovitem okviru pred vhodom v muzej bodo ob 21. uri koncerti, ki v sodelovanju z Glasbeno šolo 55-Dom glasbe vrednotijo krajevne glasbenike in redkosti iz muzejskih arhivov. Med posebnostmi je že bil poklon slikarju Vitu Timmelu (kateremu je Magris posvetil gledališki tekst Razstava) v branju igralca Riccarda Maranzane in ob izvirni glasbi Fabia Niederja; sodelovala sta tudi tolkalist Dario Savron in harmonikar Igor Zobin. Med mnogimi zanimivimi ponudbami bodo tudi antologija tekstov in glasbenih prizorov iz opere Dekle z Zahoda Giacoma Puccinija ob stoletnici prve izvedbe, večer sufi glasbe s skladbami z otomanskega dvora v Konstantinoplu in uprizoritev znanega Süskindovega monologa Kontrabas. Kontrabas oz. njegova dejanska izdelava bo snov laboratorija Walterja Macovaza, kjer bo glasbilo v tem mesecu dejansko nastalo pred očmi obiskovalcev. "Nokturni" je naslov niza večernih srečanj s pričetkom ob 22.30 v obliki pogovorov o znanih opernih pevcih (Elena Souliotis, Carlo Cossutta, Lucia Valentini Terrani), o knjigah in likovni umetnosti. Pevka Ornella Serafini se bo vsak večer dvakrat srečala z obiskovalci z dokumentiranimi prizori iz zakulisja opernih predstav. Od 20. do 24. ure bo ob vseh drugih ponudbah na voljo tudi ogled razstave scenskih kostumov. Otroci se bodo z animatorji lahko odpravili na zanimiv lov na zaklad, saj se v muzeju lahko skriva marsikatero presenečenje.

PAL

Foto Kroma

BAZOVICA Velik uspeh tridnevne pobude Zgodovinanarava

Kraška gmajna ponovno tradicionalni vir življenja

Prejšnji konec tedna si je Bazovica nadela praznično obleko. Priložnost je bila nadvse slovesna, saj je kraška vas, ki je bila daleč naokoli znana po živinoreji, obnovila svoje poslanstvo v tej panogi primarnega sektorja; ta na srečo ni nikoli zamrla. Pravzaprav se je koreninam približala s sodobnim pristopom; išče namreč urejeno naravno okolje, biotično raznovrstnost, naravno izkoriščanje ozemlja in ovrednotenje Krasa. Vse to vključuje načrt o zadružnem pašniku in zavetišču za živali na gmajni pod Kokošjo, katerega so po večletnih prizadevanjih Zadružnega pašnika v Bazovici končno uresničili na pobudo Zgodovinanarava in odprli novo poglavje v domači in tržaški živinoreji.
Tridnevno praznovanje Zgodovinanarava je sodilo v letošnje Dneve kmetijstva, ribištva in gozdarstva, priredili pa so ga Pokrajina Trst, Pripravljalni odbor Dnevov kmetijstva, ribištva in gozdarstva, Zadružni pašnik v Bazovici in vrsta vaških organizacij. Višek prireditve je bil sobotni dan, ko so se predstavniki javnih uprav, stanovskih organizacij, domačini in številni radovedneži dopoldne zbrali na obnovljeni gmajni in predali namenu zavetišče za živali (trenutno se na petdesetih hektarjih gmajne pase deset glav govedi in približno dvajset ovac in koz; nadvse razveseljivo pa je dejstvo, da za pašnik skrbita dva mlada kmetovalca). Zaraščenemu pašniku so Bazovci povrnili stari blišč v nekaj letih, tako da so živali že nekaj časa na paši, velika pridobitev pa je leseno zavetišče z vodno in električno napeljavo, ki je zaradi sončnih kolektorjev energetsko popolnoma samostojno. Po blagoslovu domačega župnika Žarka Škerlja je ponos nad doseženim izrazil podpredsednik Pokrajine Trst Walter Godina. Pokrajina je namreč bila med glavnimi nositelji načrta in je zanj namenila skoraj osemsto tisoč evrov. Laskave besede je izrekla tudi predsednica Dnevov kmetijstva, ribištva in gozdarstva Fulvia Premolin, predsednik Pašniške zadruge Aleksander Žagar pa je poudaril tri vidike tega širokopoteznega načrta: oživitev paše, varstvo kraškega okolja in možnost didaktičnih ekskurzij za otroke. Pozdravila sta še predsednik jusarskega odbora Marko Arduini, pod okrilje katerega spada pašnik, in tržaški župan Dipiazza.
Pred slovesnostjo je bila v prostorih Gospodarske zadruge predstavitev omenjenega Projekta za ovrednotenje kraške gmajne, h kateremu so pristopili še Odbor za ločeno upravljanje jusarskega premoženja, univerze iz Trsta, Vidma in Padove ter združenje za ekološke in ornitološke študije Astore. Pripravili so poglobljeno študijo kraške flore in favne, preučili so biotično raznolikost kraške gmajne in izsledke strnili v načrt o celoletni paši. V zvezi s tem je bilo na predstavitvi poudarjeno, da mora biti kmet v skladu z novim evropskim pojmovanjem primarnega sektorja tudi pri nas nosilec storitev na ozemlju.
Tridnevni program je bil zelo bogat. Predstavitev knjig, razstave, vožnja s kočijo in ogled pašnika, nastop v dresurnem jahanju v priredbi Kobilarne Lipica, vsakodnevne delavnice za otroke v izvedbi Študijskega centra Melanie Klein, nedeljski sprevod vaščanov ter prikaz nekdanjega orodja in tipičnih vaških poklicev, tridnevna "šagra"... so spodbudni za prihodnost kmetijstva Bazovice in Krasa nasploh.

Foto Kroma

3. višarski dnevi mladih

Osvežitev za dušo in telo

Mladi so se v Žabnicah pod Svetimi Višarjami zbrali že v četrtek, 29. julija, zvečer, ko so se začeli 3. višarski dnevi mladih. Prvi večer so imeli spoznavno družabno srečanje. V petek so se odpravili v Ziljsko dolino, kjer so spoznali tamkajšnje življenje in pomembne ljudi za slovensko zgodovino iz Ziljske doline (Matija Majar, Urban Jarnik, Franc Grafenauer...). Popoldne so se peš povzpeli k Višarski Kraljici. Po sveti maši, ki jo je daroval slovenski izseljenski duhovnik na Švedskem Zvone Podvinski, so imeli še razpravo o povezovanju Slovencev v zamejstvu in izseljenstvu z rojaki v matični domovini, nato pa so večer končali s petjem narodnih pesmi. V soboto zjutraj so se odpravili na Lovca, popoldne pa sta se jim pridružila vodja Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov in slovenski župnik v Münchnu in Bruslju msgr. Janez Pucelj ter svetovalec v Evropskem parlamentu Dominik Frelih, ki je spregovoril o multikulturalizmu in pomenu domoljubja v sodobni družbi. Večer se je seveda spet končal s prepevanjem slovenskih pesmi. Višarski dnevi mladih so se zaključili v nedeljo, 1. avgusta, ko so mladi pomagali pri organizaciji romanja treh Slovenij.

Napoveduje se potovanje v Strasbourg

Obisk Slovencev v Evropskem parlamentu

Od nedelje, 5., do srede, 8. septembra 2010, prireja dom Sodalitas v Tinjah na Koroškem izlet v Evropski parlament. Prireditelji vabijo nanj tudi rojake iz Italije.

Prijave sprejema Vida Forčič na t. š. 0039 340 551 7607 ali na email vdforcic@yahoo. it.

Potovanje v Strasbourg bo udeležencem odprlo vidike nove resničnosti, sredi katere živimo, a se je še premalo zavedamo. Smo Slovenci v osrčju Združene Evrope in hkrati posebni mozaični kamenčki v novi panoramski podobi Evrope.

Izletniki si bodo ogledali jedro mesta Strasbourg in njegove zanimivosti (npr. stolnico). Imeli bodo sprejem v Evropskem parlamentu in predstavitev delovanja Evropskega parlamenta, srečali se bodo s poslanci Slovenije in Avstrije in si ogledali plenarno zasedanje Evropskega parlamenta v živo.

Obiskali bodo tudi mesto Colmar s čudovito arhitekturo (npr. svetovno znani Isenheimer-oltar) in Freiburg, njegovo mestno jedro s čudovito katedralo.

Izletnike bodo spremljali mag. Klemen Žumer, svetovalec v ELS, Pavel Zablatnik in Dejan Valentinčič.

Cena izleta: 280 evrov za vožnjo (Sienčnik), hotel z nočitvijo in zajtrkom, ogledi mest in deloma vstopnine, režijski stroški.

Zainteresirani naj se prijavijo čim prej! Najkasneje do 20. avgusta 2010. Prijavljenci prejmejo nadaljnje informacije.

Severni in severovzhodni predel mesta (29)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Leta 1938, torej tik pred začetkom druge svetovne vojne, najdemo v goriški pokrajini 224 Judov. V tem letu so tudi v Italiji začeli veljati zakoni, na podlagi katerih je Judom bilo odvzetih več državljanskih pravic. V tem času so se po malem že začela preganjanja Judov in leta 1940 si je celo ulica Ascoli spremenila ime. Postala je ulica Tunisi, saj je ime "Ascoli" preveč spominjalo na osebo judovskega porekla. V tem času so zato vse ulice, trgi in mostovi, ki so bili poimenovani po kakšni judovski osebi, morali spremeniti ime *(Associazione Amici di Israele – Gorizia, Breve storia cronologica della comunita' ebraica di Gorizia, 1999 – 10. zvezek, A cura di Claudio Bulfoni).*

Vrata geta

Tako je prišlo leto 1943, ko so v noči 23. novembra prijeli vse Jude, ki so ostali v mestu in jih odpeljali v Auschwitz. Po večini so to bili stari ljudje, ženske in otroci. Od teh je najmlajši bil star 3 mesece in 19 dni. Ime mu je bilo Bruno Farber. Danes je po njem poimenovan mali park ob sinagogi.

Leta 1945 so ob koncu druge svetovne vojne šle skozi Gorico tudi mongolske čete, ki so atrij in dvorišče sinagoge spremenile v konjski hlev. Ko so Gorico zasedle jugoslovanske čete, je izšel ukaz, da morajo biti odpravljena vsa rasna razlikovanja, ki se nanašajo bodisi na Jude bodisi na druge osebe, ki ne pripadajo arianski rasi.

Po odhodu Jugoslovanov je Gorica prišla pod Zavezniško vojaško upravo. V ameriški pehoti, ki je v mestu imela svoj stan, so bili tudi številni Judje. Njihov vojaški rabin, kapitan Nathan A'Barach, je spet začel obrede v goriški sinagogi, ki so jo nacisti zaprli leta 1943. Za njim je to mesto prevzel Milton H. Elefant, poročnik.

V mestu je po drugi svetovni vojni ostalo samo 25 odraslih Judov. Leta 1946 je ZVU za Julijsko krajino vrnila Judom, ki so bivali na njenem območju, vse državljanske pravice, ki so jim bile odvzete leta 1938.

Kot zanimivost je treba omeniti, da so se nekateri od omenjenih ameriških judovskih vojakov junija 2003 vrnili v Gorico in tu obiskali sinagogo. V njenem muzeju lahko vidimo plaketo, ki so jo poklonili goriški judovski skupnosti v spomin na rabina Nathana skupaj z ameriško zastavo *(Podatki: Claudio Bulfoni - vodič).*

Leta 1951 je tudi ulica v nekdanjem getu spet prevzela svoje prvotno ime in tako znova postala ulica Ascoli.

V letih 1955-56 so ob sinagogi podrli vrsto starih hiš in s tem omogočili, da je le-ta prišla bolj do izraza.

Leta 1959 so sinagogo zaprli, saj se je število vernikov zelo zmanjšalo. V tem letu se je goriška judovska skupnost pridružila tržaški. Čez deset let je skupnost svojo samostojnost izgubila in postala podružnica tržaške skupnosti. Ta je leta 1978 goriško sinagogo darovala goriški občini, ki skrbi za njeno vzdrževanje. Dne 2. septembra 1984 je sinagoga spet bila odprta z verskim obredom, ki ga je opravil rabin Elia Richetti. Omeniti je treba, da je za vsak verski obred potrebna prisotnost vsaj desetih moških, starih nad 13 let. Število 10 je simbolično in spominja na kazen, ki je zadela mesto Sodomo, in na prošnjo očaka Abrahama, naj Gospod Bog mestu prizanese, če v njem najde deset pravičnih *(Podatki: Claudio Bulfoni - vodič).*

Sobotni dan, ki je za Jude svet dan, se prične ob sončnem zatonu prejšnjega dne, ko se na nebu prikažejo prve tri zvezde, in se konča po sončnem zatonu sobotnega dne.

Za morebitne verske obrede v goriški sinagogi prihaja danes rabin iz Trsta. Omeniti je še treba, da so bili do leta 1985 vsi Judje natančno popisani in označeni. Leta 1985 je bil ta zakon odpravljen.

/ dalje

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Včeraj + danes ni (več) enako jutri

Trdno verjamem, da v današnjem svetu potrebujemo pozitivnost. Tudi v zapisih. Žal živimo v taki nebulozi, da se nam tradicionalni računi "včeraj + danes = jutri" ne izidejo več. Potrebujemo bodrilnih besed, sugestij, načrtov, smisla, ki bi opravičeval trud, ki ga vlagamo v stalno vihanje rokavov. Vsega tega pa v večini primerov ni. Ali pa v znatno prenizki meri.

Tudi sama sem se v tem zapisu nameravala uglasiti na pozitivnost, ovekovečiti to, kar sončnega v današnjem svetu in v nas samih res obstaja, navsezadnje nas življenje že samo prepogosto tunka. Potem pa sem se nepričakovano spomnila podatkov iz nedavno objavljene ankete o željenih temah študijskih dnevov Draga.

Bežno sem preletela seznam tem in... obstala. Daleč pred vsemi drugimi temami (socialа, gospodarstvo, šolstvo, psihološke teme idr.) prednjačijo "zgodovinske teme" in "etnični odnosi med Slovenci in Italijani". Moram priznati, da sem se nejeverno vprašala, ali je res možno, da se nas vse, kar se danes v družbi širše dogaja, ne dotakne. Seveda imajo zgodovinske poglobitve in pretres etničnih odnosov med tu živečima (prevladujočima) skupnostima svoj veliki pomen, čisto zares pa se sprašujem, ali ne potrebujemo (tudi) pogledati v velike etične, gopodarske, socialne, politične, psihološke neznanke današnjega časa. Tovarne zapirajo, dnevniki nas stalno obveščajo, da bo za več delavcev (tudi v naši deželi) vrnitev z dopusta pomenil vpis na seznam mobilnosti, mlade generacije že nekaj let niso sposobne niti minimalnega vpogleda v poklicno prihodnost, šolstvo je na psu, socialni sistem v Italiji skorajda ne obstaja oz. ima take vrzeli, da ostaja vse na ramenih posameznika, človek je tudi notranje v vse večjem kaosu in stresu, etična vprašanja ostajajo brez odgovora. Sprašujem se: ali je možno, da gre vse to tako mimo nas? Ali lahko še vedno ostajamo "neudeleženi"?

Psihološke teme so, recimo, na seznamu čisto na zadnjem mestu. Ob tem pa se vprašujem: ali nismo ljudje časa, ki terja od nas verjetno preveč, stalno naprezanje, izjemna kompetitivnost, izredno pomanjkljiva skrb, ki jo družba posveča družini in osebnostni rasti posameznika? Res me preseneča, kako nas vse to ne pretrese. V Gorici že nekaj let Skupnost družin Sončnica prireja dobro obiskana predavanja s področja socialne in družinske psihologije. Je morda kaj podobnega možno prirediti v Trstu?

Mislim, da živimo v današnjem času zagotovo v veliki nebulozi neizpolnjenih idealov in stremljenj, neizrečenih želja, velikega fizičnega truda in psiholoških obremenitev. Prepričana sem, da človek prenaša veliko malho vprašanj, na katera išče odgovore in rešitve.

Prejeli smo

Odgovor Jolki Milič in Tamari Laris

Draga Jolka Milič

Tvoje "Odprto pismo vsem članom Združenja književnikov Primorske" sem brala z zanimanjem in zavzeto. Pazljivo sem prebrala tudi "odgovor na razmišljanje Jolke Milič", ki ga je napisala Tamara Laris in je bil objavljen v Novem glasu, 29. julija 2010. Oboje sem razumela kot vabilo k razmišljanju o sedanjosti in prihodnosti Premskih srečanj ter Združenja primorskih književnikov sploh. Čeprav me vznemirja dvom o učinkovitosti izmenjave mnenj, saj v vročih poletnih dneh Novega glasu ne bo prebralo veliko članov, pišem iz spoštovanja do Tebe, Tvoje iskrivosti, kritičnosti in samokritičnosti pa bojevitosti...

Najprej naj (povsem odkrito) odgovorim na Tvoja vprašanja:

1. Ali se imate za člana ali vam sploh ni do tega?

Članica Združenja književnikov Primorske sem. Še več: članica sem rada, še več, z veseljem. Tudi članarino plačujem, čeprav se ne morem spomniti, ali sem jo že poravnala za leto 2010. Zakaj sem rada članica? Ker sem v primorskem prostoru najbolj doma in se v njem srečujem z ljudmi, ki podobno čutijo in razmišljajo. Veliko mi pomeni dejstvo, da sega ta prostor tudi k Slovencem v Italiji. Vedno so mi bili zgled narodnega zavedanja in delovanja. Moj odnos do primorskega prostora in ljudi v njem se je oblikoval v času drugačne družbene ureditve in ostro začrtanih meja. Tako kot Primorski slovenistični dnevi, ki so jih izmenično prirejala primorska slavistična društva, mi dejavnosti Združenja književnikov Primorske (še vedno) pomenijo možnosti za spoznavanje, sodelovanje in odpiranje.

2. Ali se udeležujem srečanj ZKP?

Seveda! Prihajam na Prem, sodelujem na različnih pohodih in literarnih srečanjih. V preteklosti sem na njih spoznavala primorski prostor - "pod" Zoro Tavčar s Franetom Tomšičem in drugimi poti okoli Čepovana, z Marjanom Tomšičem hodila na "romanja" po Istri. Nepozabne so (vsaj zame) prireditve (Prem in večeri v Društvu pisateljev Slovenije) v času predsednikovanja Ines Cergol; zdaj "pod" Magdaleno Svetina Terčon tudi nekaj malega počnem.

Nikoli se nisem udeležila vseh prireditev. Ne vem natančno zakaj, na misel pa mi prihajata smučar Jure Košir in moj tata. Jure Košir včasih smuča hitro, drugič počasi, moj tata pa je dostikrat rekel: "Enkrat teče zajec, drugič lisica..." Torej, enkrat pridem, drugič ne.

Zakaj? Nismo več mladi, Jolka! In demokracija nam je hitro okrepila zavest, da lahko rečemo ja ali pa tudi ne. Resnica je, da se različnih prireditev največkrat nisem udeležila zato, ker sem prej komu drugemu obljubila, da bom prišla kam drugam. Odkar sem upokojenka in so dnevi samo moji, imam neverjetno hitro popisan koledar obveznosti.

3. "Bi vas veselila kakšna bolj aktivna vloga znotraj združenja"?

Ne. Nobenih aktivnosti, samo sodelovanje po navdihu in naključju. Cankarjev Jerman v Hlapcih, po poklicu učitelj kakor jaz, je veliko mlajši, kot sem zdaj jaz, izjavil: "Jaz ne bom več zboroval". Mislil je na politično dejavnost, jaz pa na organizatorsko. Svoje tovrstne moči sem v mlajših letih darovala šoli, Slavističnemu društvu in Primorskim slovenističnim dnevom. Še vedno imam pisanje, znanstveno delo, vnučke in vrt. In veliko manj časa!

Spominjam se predsednikov Združenja, pa tudi tistih članov, ki so veliko naredili v upravnem odboru. Hvaležna sem jim zato. Trenutno pa z veseljem sodelujem z Magdaleno Svetina Terčon pri pripravi literarnega srečanja na Kosmačevi domačiji na Slapu 12. 9. 2010.

Prav tako resno kot ob Jolkinih vprašanjih sem si izprašala vest ob besedah Tamare Laris.

Ob njeni analizi poraznega stanja duha v sodobni družbi sem skušala ugotoviti, koliko k temu prispevam tudi sama.

Ali je tudi zame značilno pomanjkanje energije in lenoba? Pa utrujenost, izčrpanost v nenehnem iskanju sreče, ki naj bi prišla nekje od zunaj; razočaranje nad družbenim redom, Cerkvijo, medicino?

Ali sem arogantna in požrešna, nehvaležna, mesojeda ...

Zavem se, da imam vse omenjene slabosti razen izčrpanosti v iskanju sreče in razočaranja nad vsem. No, na srečo se od narave nisem oddaljila in tudi nisem "prazen kozarec, ki kar kriči".

Spoštovana Jolka Milič, Tamara Laris in bralci Novega glasa!

Potem ko sem si odgovorila na nekaj vprašanj, ugotavljam, da imam/ imamo najverjetneje tako Združenje, kot si ga zaslužimo.

Manjkajo nam moški, manjka nam mladina!

Predlagam, da se v Novem glasu zaslišijo tudi moški glasovi. Kje ste, moški člani Združenja! Ali ne bo nihče od vas sprejel izziva Jolke Milič? Ali nam/vam škodi demokracija in raznoglasnost idej? Ali se še nismo naučili pogovarjati (ne spopadati)?

Predlagam tudi, da sprejemamo mlade kot sebi enakovredne. Ali bomo znali? Tudi mladi raje skačejo čez vodo, kot hodijo po varnih mostovih.

V Novi Gorici, 5. 8. 2010

Marija Mercina

Dve novi politični stranki za morebitno vrnitev k t. i. pravi levici

V obdobju krize že podražitev osnovnega živila-kruha

Zmago Jelinčič-Plemeniti, predsednik Slovenske nacionalne stranke, zagotovo ni imel prav, ko je na srečanju s časnikarji zatrjeval, "da sta pred Slovenijo črna prihodnost in le še propad", vendar pa je v svojem značilnem slogu opozoril na slabosti in napake slovenske politike tudi do Hrvaške. Prvak stranke, ki v javnomnenjskih anketah dosega visoka mesta, je premierju očital nepoznavanje zadeve o hranilnih vlogah hrvaških varčevalcev pri nekdanji Ljubljanski banki, saj sta Borut Pahor in Jadranka Kosor skupaj zatrdila, da bo spor o hranilnih vlogah rešen v naslednjih treh mesecih. Po mnenju finančnega strokovnjaka dr. Jožeta Mencingerja pa je zadeva tako zapletena in večplastna, da jo bo mogoče razrešiti morda šele čez dvajset let. Sicer je kronika dogodkov v Sloveniji tudi v mesecu avgustu, ki naj bi bil predvsem namenjen oddihu in počitnicam, pestra, zanimiva in bogata. Iztočnico celotnemu dogajanju tvorijo finančno-gospodarska kriza in trenja med oblastjo in opozicijo. Propadli sta dve veliki podjetji, Prevent Global in Prevent Avtomobilski deli, za izdelavo avtomobilskih prevlek, na Koroškem, kjer je 1260 delavcev, pretežno šivilj, izgubilo delo. Z denarjem in osnovnimi življenjskimi potrebščinami jim pomagajo preživeti človekoljubni organizaciji Rdeči križ in Karitas, centri za socialno delo in občina Slovenj Gradec. V iskanje novih delovnih mest sta se neposredno vključila predsednik vlade Borut Pahor in nova ministrica za gospodarstvo Darja Radić, ki se trudita, da bi kak nov investitor na Koroškem obnovil izdelovanje avtomobilskih sedežnih prevlek. Morda jima bo to uspelo, saj proizvodnja avtomobilov v Evropi kaže znake oživljanja.

Na političnem prizorišču se je začel niz prireditev za obeležje desete obletnice ustanovitve Nove Slovenije, stranke, ki na preteklih splošnih volitvah ni prejela dovolj glasov za vstop v parlament. Njena predsednica je sedaj Ljudmila Novak, ki upa, da se bo Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka ponovno uveljavila na jesenskih lokalnih volitvah. Svoje kandidate za župane in občinske svetnike je postavila v dveh tretjinah slovenskih občin. Od prejšnjih volitev Nove Slovenije, krščanske ljudske stranke je Lojze Peterle še aktiven kot poslanec v Evropskem parlamentu, Andrej Bajuk pa se je iz dejavnosti edine slovenske stranke s katoliškim obeležjem umaknil.

Javna občila so v zadnjem času objavila več zapisov uglednih posameznikov, predvsem tistih iz t. i. civilne družbe, ki trdijo, da so za izhod iz krize in drugih težav slovenske države, potrebni novi ljudje in nove politične stranke. Pri tem menijo, da bi nekatere nove stranke morda lahko utrle pot k t. i. pravi levici. Sedanji socialni demokrati, ki jih vodi Borut Pahor, namreč že dolgo niso več stranka levice, čeprav so nasledniki prejšnje komunistične partije, ki jo je vodil tudi France Popit. Nove stranke v Sloveniji so Slovenska unija (predsednik Vlado Dimovski), Lipa (predsednik nekdanji poslanec Sašo Peče), Krščansko-demokratska stranka (predsednik Jože Duhovnik) ter Demokratična stranka dela in solidarnosti, ki jo vodi Franc Žnidaršič. Vse nove stranke bodo sodelovale na bližnjih upravnih volitvah, pri čemer računajo na nezadovoljstvo volilcev s sedanjo politiko. Jože Duhovnik meni, "da ima zlasti mlajša generacija sedanje gnilobe v Sloveniji dovolj".

O neki novi večji politični stranki, ki jo bodo morda ustanovili v Sloveniji, ima zanimivo mnenje pisatelj, urednik in politik Vladimir Kavčič. V pismu, objavljenem v tedniku Mladina, je zapisal: "Lastniki kapitala so dokazali, da so socialno neodgovorni, zato ne morejo biti nosilci socialnega razvoja v interesu večine. Podobno vlogo imajo tudi menedžerji. Lepijo se na dobro stoječa podjetja in jih ropajo do stečaja. Na Slovenskem niso doslej ustanovili še niti ene gospodarske družbe, ki bi delovala v korist zaposlenih in širšega okolja. Ker tega tudi ne počnejo lastniki kapitala in ne državna uprava, ni več nikogar, ki bi skrbel za zaposlovanje in delovanje gospodarstva, ki bi temeljilo na poštenem delu. Nova stranka bi morala nastopiti z radikalnim programom in ponuditi življenjsko perspektivo širokim slojem prebivalstva".

Nov mozaik delo patra Marka Ivana Rupnika

Novo kapelo v župnišču v Kanalu ob Soči od nedavnega krasi in dopolnjuje čudovit mozaik, delo patra Marka Ivana Rupnika. Umetnik je doma iz Zadloga pri Črnem Vrhu, dokončal je študij filozofije v Ljubljani, nato pa v Rimu študiral slikarstvo in pozneje teologijo. V Rimu sedaj živi in ustvarja, od leta 1995 vodi Atelje duhovne umetnosti Centra Aletti. Pod njegovim vodstvom je Center ustvaril vrsto mozaikov po vsej Evropi, pa tudi drugod po svetu. Novo kapelo z mozaikom v Kanalu ob Soči je blagoslovil koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak.

Marijan Drobež

Dnevi knjige in vina namesto Dnevov poezije in vina

Sanje v Medani

Ko so v Goriških Brdih, resda že pred časom, izvedeli, da se je glavni organizator Dnevov poezije in vina (Študentska založba iz Ljubljane) po trinajstih letih odločil mednarodni festival, ki se je v tem času v Brdih dobro prijel in so ga Brici vzeli za svojega, preseliti na štajerski konec, točneje na Ptuj, so bili šokirani. Še posebej zato, ker so jih s Študentske založbe o tem obvestili, ko je bila odločitev že dokončna in ni bilo več možnosti za pogovore oziroma iskanje nekega kompromisa. Ob tem ne gre pozabiti, da je bil Aleks Klinec z domačije Klinec v Medani, ki je bila vsa ta leta "gnezdo" pesnikov z vseh kontinentov, eden od pobudnikov festivala, in je skupaj z bratom Urošem in prizadevnimi člani Kulturno umetniškega društva Opoka skrbel za to, da so imeli virtuozi pisane besede vsa ta leta čaše vedno polne inspirativne kapljice, da niso bili lačni, da so imeli streho nad glavo, skratka, da jim je bilo nadvse lepo, in da je vse teklo, kot je treba. Utemeljitve, ki so jih za selitev navajali v Študentski založbi, se zdijo Klincu iz trte izviti (in on najbolje ve, kaj to pomeni). Festival naj bi se v Medani po trinajstih letih izpel, lokacija naj bi postala pretesna, v okolici naj bi bilo premalo prenočišč, občina in lokalno gospodarstvo naj bi prispevali premalo denarja za vsako leto zahtevnejšo in dražjo organizacijo festivala. "Do selitve je prišlo samo zaradi denarja. Na štajerskem koncu jim ga je očitno uspelo pridobiti več, kar ni čudno, saj bo Maribor leta 2012 Kulturna prestolnica Evrope. Vsi ostali argumenti ne zdržijo, saj je Medana po padcu meje še kako zanimiva lokacija, festival se tu ni izpel, kar se prenočišč tiče, pa imamo od letošnjega leta v Brdih nov hotel, tako da tudi tega problema, ki je bil še lani res prisoten zaradi vse večjega števila obiskovalcev, dejansko ni", je pred dnevi na Dobrovem pojasnil Klinec in dodal, da je kmalu po začetnem šoku in praznini, ki jo je ob tem začutil, prišel do sklepa, da festival v takšni ali drugačni obliki v Medani oziroma Brdih mora ostati.

Franjo Polanc (Agencija Jota), Aleks Klinec (domačija Klinec) in briški župan Franc Mužič

/ str. 15

Nace Novak

Predstavitev zanimive knjige v Loparju v Istri

Starodavni in današnji Slovenci

V soboto, 26. junija, je bila v kulturnem domu v Loparju v Istri predstavitev slovenskega prevoda knjige Starodavni in današnji Slovenci, ki jo je izvedel študijski krožek Istrske teme v sodelovanju z Društvom za ohranjanje domoljubnih izročil Hervardi iz Maribora.

Slovenci smo na tem prostoru staroselci. Bili smo tu pred Rimljani in naš življenjski prostor se je razprostiral daleč izven meja današnje Slovenije.

Trditve in jezikovni arheološki dokazi, ki jih že tri desetletja polagajo pred nas avtorji slovenetskih raziskav, so sedaj nepričakovano in kot strela z jasnega dobili novo, mnogo starejšo vzporedno podporo, ki je prišla s popolnoma druge strani evropskega zemljevida.

Spisal jo je tujec, katerim mi sami, tolikokrat potolčeni, dajemo edinim verodostojnost. To je bil Rus – predstavnik enako državotvornega in ekspanzionističnega naroda, kot so naši sosedje, med katerimi izstopajo Nemci, Italijani, Angleži in Francozi, kateri s predpostavko o poznejšem prihodu tako imenovanih slovanskih narodov utemeljujejo svojo kulturno supremacijo.

Jurij Venelin, oziroma Georgius Hutza, kot se je izvorno imenoval, čigar pot do epohalnega dela je šla skozi več dejavnosti in še več krajev – med drugim ga je pot v Rusijo vodila tudi preko Trsta –, je na koncu postal sodelavec Ruske cesarske akademije. V tej vlogi je, začenši z raziskavo o Bolgarih, trčil, raziskal in zapisal zgodovinske dokaze o bivanju Slovencev daleč tja do Panonije, Alp, dela Italije in Dalmacije.

Odnos domače strokovne javnosti do tega dela je aroganten, delo avtorja pa deli usodo del slovenskih zgodovinarjev, ki so kaj pomenljivega prispevali v prilog Slovencev v zgodovini in prihodnosti. Ista usoda je doletela avtorja tudi na osebni ravni. Tak odnos je podoživel tudi slovenski prevod Venelinovega dela. Enak, standardni odnos: prezrtost in prezir tistih, ki jim je bilo to delo naloga.

Andrej Šiško, glavni urednik izdaje slovenskega prevoda, in dr. Duša Krnel Umek

Prevod je izvedlo Društvo za ohranjanje domoljubnih tradicij Hervardi iz Maribora. Podvig je bil podoben pustolovščini, ki se ponavlja vedno znova pri vsaki podobni pobudi, tudi pri pobudi 'raziskovanja in promocije slovenske naravne in kulturne dediščine v Istri' v 90. letih, domoznanske krajevne zbirke v Hiši od Bardinca in list Istrske teme, ki so bili izvedeni pri zavodu Vita iz Kopra. Pred desetimi leti se je zdelo, da ni nikogar več, ki bi še slišal, kar so imeli projekti povedati, toliko je bilo nasprotnega vetra. Pa ne samo vetra, nevidni podvodni tokovi so tisti, s katerimi se kosa življenjska sila slovenske kulture. Po desetih letih in po utrditvi del, ki nastajajo izpod peres o Slovenetih, je dovolj osnove, da se tudi naše delo nadaljuje. ŠK 'Istrske teme', ki deluje pri zavodu Vita iz Kopra v sklopu Andragoškega centra Slovenije, se je spet odločil, da da svoj prispevek nadaljnjemu raziskovanju naše kulture.

Kot prvo akcijo pa je izvedel predstavitev omenjene knjige. Predstavil jo je Andrej Šiško, moški kot tisti iz starih časov, in čeprav se poklicno ukvarja s čisto praktičnimi zadevami, je v zgodovini dovolj temeljito podkovan, da knjiga pred nami spregovori v vsem svojem izzivu.

Uvod v predstavitev je podala Duša Krnel Umek, doktorica etnologije, ki je podčrtala dvojnost pisanja o zgodovini: uradnega in tistega, ki je v domeni ljubiteljev in neodvisnih raziskovalcev. Ti iščejo sledi, ki vodijo naš narod dalje v prihodnost. 'Če je bilo to razumljivo za preteklost, pa je to nerazumljivo za sedanjost, ko imamo 19 let lastno državo in bi se morali ponašati s tem, da smo eden od najstarejših narodov v Evropi', je podčrtala v svojem uvodu.

Prve pobude za predstavitev knjige v Trsu so že stekle. Kdor želi, lahko knjigo naroči pri društvu Hervardi.

Živosrebrna dediščina v svetu

Idrija ne bo vpisana na Unescov seznam!

Unescov Odbor za svetovno dediščino, ki je te dni zasedal v brazilskem glavnem mestu Brasilia, je odločil, da skupna slovensko-špansko-mehiška nominacija Živo srebro in srebro: Almaden in Idrija s San Luis Potosijem nima dovolj podpore za vpis na Unescov seznam svetovne dediščine.

Svetovalni organ Unesca ICOMOS je v svojem poročilu sicer ocenil izjemno univerzalno vrednost tako za Idrijo kot španski Almaden, ki jo za vpis na seznam svetovne dediščine zahteva Konvencija o svetovni kulturni in naravni dediščini.

Hkrati je ocenil, da mehiški San Luis Potosi ne izpolnjuje kriterijev konvencije, zato je predlagal, da se nominacija odloži in da države ponovno preučijo in predložijo dopolnjeno nominacijo, poroča Slovenska tiskovna agencija.

Od 21 članov odbora je nominacijo podprlo 13 članov, osem jih je bilo proti, kar je en glas premalo za potrebno dvotretjinsko večino. Projekt je prejel odlog in priporočilo, da se zlasti bolje določi sokandidatura San Luis Potosija, ki je bil problematičen že lani na zasedanju v Sevilli, ko je trojica kandidirala prvič.

V nominaciji je bila osrednja pozornost namenjena rudarjenju in metalurgiji, povezanima z živim srebrom. Predstavljena sta bila tudi namen proizvodnje in pomen živega srebra tako v tehnoloških procesih kot v razvoju ekonomije, transporta, družbenih, odnosov, znanosti in kulture. V nominaciji so posebno pozornost namenili tudi ekološkemu vidiku.

Slovenija ima na Unescovem seznamu kot naravno dediščino že vpisane Škocjanske jame. Na Unescovem zasedanju, ki je v Brasilii potekal med 25. julijem in 3. avgustom, se je za vpis na seznam kulturne dediščine potegovalo 39 projektov iz 33 držav.

POGOVOR Milan Gregorič

Moj dom, nova knjiga istrskega publicista

Pred kratkim je založba Mladika izdala novo knjigo istrskega publicista in sodelavca Novega glasa Milana Gregoriča z naslovom Moj dom, ki prinaša njegove javne odzive na notranjepolitična, širša družbena in eksistenčna vpašanja v zadnjih nekaj desetletjih. Ob tej priložnosti je uredništvo opravilo krajši pogovor z avtorjem knjige.

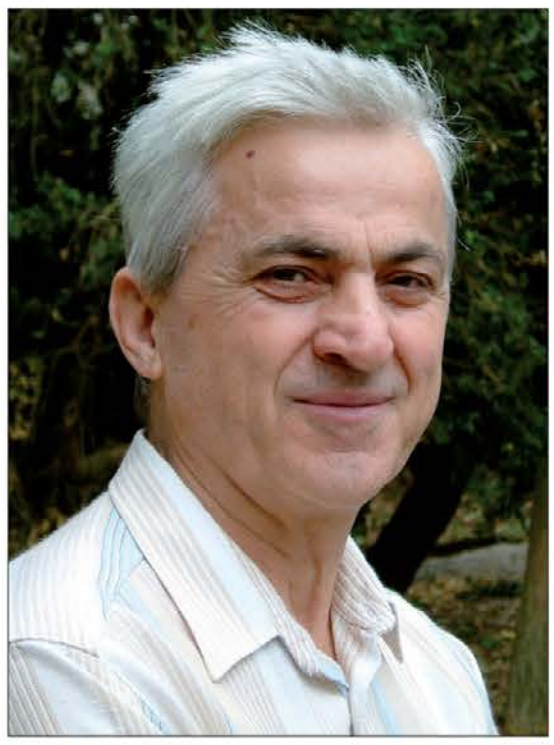

Pozdravljeni med bralci Novega glasa. V rokah imamo vašo novo knjigo (menda že deveto po vrsti) z nenavadnim naslovom Moj dom in z mavrico na platnici. Kaj ste nam hoteli sporočiti s temi simboli?

Naslov je pojasnjen na hrbtni strani platnice, kjer sem nazorno povedal, da niti prejšnji represivni režim niti tranzicija, usodno zaznamovana z brezobzirno nasilno prilastitvijo družbene premoči, ki si jo je levoliberalna stran nagrabila tako v prejšnjem sistemu kot tudi kasneje, nista tisti družbeni prostor, v katerem bi se dobro počutil in v njem rad živel. Kakšen naj bi bil ta prostor, pa veje iz mojih spisov v knjigi, ki tako predstavljajo moj politični credo in duhovni avtoportret hkrati. Mavrica pa naj bi simbolizirala začetek upanja ob prehodu iz prejšnjega mračnega enoumnega sistema v novo, svetlejše obdobje kot tudi lepoto in harmonijo pluralnosti, ki jo je prinašal novi čas.

Kratek, kritičen sprehod skozi slovensko politično pomlad in tranzicijo

Knjiga posveča veliko pozornosti notranjepolitičnim temam iz obdobja pred ustanovitvijo slovenske države in po njej. Čemu taka pozornost temu dogajanju?

Iz preprostega razloga, ker je to prelomno obdobje v zgodovini našega naroda premetavalo tudi mene. Pri tem imam v mislih npr. dogodke iz časa, ko je nekdanja skupna država začela pokati po vseh šivih, ko je Udba še vedno lovila čarovnice, a smo se iz tega tudi že norčevali, pa ko je policija kar še naprej surovo obračunavala s svojimi žrtvami, ko je režimski sindikat, skupaj z represivnimi organi, dušil stavke (Litostroj, Tomos, Luka, železnice idr.), ko se je začelo neusmiljeno slačenje tudi herojsko-svetniške podobe Tita kljub zakonu, ki naj bi ščitil njegovo domnevno dobro ime, idr. Knjiga se vključuje tudi v ljudsko vrenje ob aretaciji četverice, spremlja ustanavljanje slovenske države, desetdnevno vojno in mednarodno priznanje Slovenije.

Kaj vas je med tranzicijo najbolj prizadelo oz. izzvalo vaše javne posege?

Morda najprej in najbolj veliki črni madež naše mlade demokracije, to je nikoli do kraja razčiščen umor Ivana Krambergerja. Pa zlagana revolucionarnost nekdanjega režimskega sindikata in večjega dela medijev, tudi koprskih, ki so se po pol stoletja udinjanja režimu nenadoma ojunačili in se z napovedjo splošne stavke z vso silo pognali proti prvi Demosovi vladi. V meni je vzbudil odpor tudi nemoralni grabež družbenega premoženja, pretežno rdečih baronov, s prek tisoč uradno ugotovljenimi primeri divjega lastninjenja že samo na začetku 90. let, idr.

Precej pozornosti posvečate v knjigi tudi odnosom med cerkvijo in državo.

Res je. Spopadal sem se s sovražnim govorom do Cerkve, ki smo mu bili (in smo mu še) priča v medijih in v nastopih mnogih levoliberalnih prvakov, in podpiral verne ljudi, ki so po desetletjih političnih katakomb terjali izenačene pogoje za vse državljane pri upravljanju družbe in države.

Dotikate se tudi nekaterih vodilnih osebnosti slovenske politične scene.

V glavnem sem problematiziral posamezna dejanja prvakov tranzicijske levice (Kučana in Drnovška) in osvetlil nekaj vodilnih likov slovenske politične pomladi (Pučnika in Janšo).

Nekaj razmišljanj o spravnih dogajanjih

Tudi spravna problematika vam ni ravno tuja.

V glavnem sem se spopadal s podcenjevalnim odnosom do naporov za našo notranjo spravo, osvetlil nekaj redkih manj znanih, a svetlih primerov spravnega ravnanja naših zahodnih sosedov in opozoril na potrebo po posebni istrski spravi, to je med tistimi, ki so po vojni odšli, in tistimi, ki so ostali. Predvsem pa sem poudaril izjemen spravni testament, ki nam ga je dala Spomenka Hribar, ko je npr. dejala, da v pogojih sprave "ne smemo nikomur več odrekati domovine, nikogar več ekskomunicirati, ne živega ne mrtvega"... Pa da je sprava "odpuščanje, tudi do komunistov, tudi do tistih, ki so bili v krutem času kruti"... V zvezi z množičnimi grobovi pa je dejala, da bi morali postati "eno svetih mest na naši zemlji, dostopni ljudem, ki jih obiskujejo... Ne zato, ker so bili domobranci, ampak zato, ker so bili ljudje. Kajti, če nismo sposobni v nasprotnikih videti tudi človeka, potem strupenega žela vojne nismo presegli in katarze ne bomo dosegli".

O Evropi, "11. septembru" idr.

V knjigi prinašate tudi nekaj razmišljanj o novi evropski stvarnosti.

Da, pri tem sem se posebej ustavil ob ugotovitvah, da je Slovenija v svetu poznana po deficitarnosti evroskeptične misli, in to v taki meri, da to dejstvo vzbuja zaskrbljenost tudi pri članicah EU, ki so celo ustvarile posebne sklade za pospeševanje kritičnega razmisleka o smotrnosti EU.

Vznemirja vas tudi temna senca, ki je po "11. septembru" zagrnila svet.

Dogajanje je bilo in je še preveč potresno, da bi lahko človek ob njem ostal brezbrižen. Pri tej temi bi želel posebej opozoriti na misli dr. Draga Ocvirka, ki jih je zapisal v uvodu v knjižico Dušana Jakomina "Islam in mi", in sicer, "da radikalni islam vodi svojo vojno proti Zahodu v veliki meri zaradi številnih ponižanj arabskega in islamskega sveta pod kolonialnim jarmom v preteklosti in še danes (izraelska okupacija), kot tudi zaradi ponesrečenega povojnega izhoda iz kolonialne podrejenosti, ko demokracije niso mogle zaživeti, gospodarstvo pa obvladuje tuj kapital, ko so socialne krivice v islamskih državah vnebovpijoče, in ko nekoč slavna islamska civilizacija ni vzdržala tekme z zahodom. Od tod zagrenjenost, maščevanje, sveta vojna".

Fenomen Boris Popovič

Posebno pozornost posvečate tudi koprskemu županu Borisu Popoviču.

Nastop Popoviča na koprski politični sceni je bil pravi potres, saj je s svojo stranko "Koper je naš" že dvakrat zapored dobesedno pometel z zasedenim koprskim rdečim fevdom, ki pa se je, že poražen, pognal nadenj na preizkušen, tipično totalitaren način, to je s politiko, lokalnimi mediji in represivnimi organi. Čeprav ni mogoče odobravati vsega, kar dela in govori Popovič, kot tudi še ni mogoče izreči dokončne sodbe o njem, dokler se ne končajo sodne obravnave proti njemu, lahko že ugotavljamo, da se je uspešno spopadel z nasprotnikom, ki je bil močnejši od njega, in da je razgalil nedemokratičen način, s katerim se je poraženi nasprotnik spravil nadenj, in pri tem dobil tudi ustrezna zadoščenja (razveljavitev njegovega enomesečnega pripora kot nezakonitega in državno odškodnino), ter da se je z delom potrdil in ima v dveh mandatih toliko pokazati, da se lahko opogumljen spusti v boj za tretji mandat.

Tipanja za smislom življenja

Knjiga prinaša tudi vaša "iskrena tipanja za pravim smislom življenja".

Vsakdo kdaj v življenju trči ob kak krepilni vrelec, ki ga duhovno odžeja. Tako sem se tudi sam na svoji vijugavi poti skozi življenje zaradi mladostnih zablod znašel v mejni situaciji, ko je šlo za biti ali ne biti, in sem tedaj po naključju trčil ob bogato duhovno zakladnico dr. Antona Trstenjaka, svojega velikega učitelja. Hlastnil sem po svinčniku in začel trgati iz nje spoznanja, ki so me živo zadevala in pomembno zaznamovala moje nadaljnje življenje. Kot npr. to, da je bistvo mejnih položajev ljudi v stiski predvsem v reševanju moralnih problemov in da moramo biti pred seboj do dna odkriti, ko stojimo pred takim vprašanjem. Pa da je človek lahko sam sebi dober svetovalec le, če se zna pred vsako odločitvijo zateči v zbrano in premišljeno globino samega sebe, v čisti in od zunaj še neskaljeni vir osebnega življenja. Pa da smo dolžni predvsem urejati sebe, ne pa toliko reševati in naravnavati svet, pa da je morala mnogo več kot uspeh, da je sedež sreče v duši in da je eden njenih pomembnih pogojev ravno osrečevanje drugih. Kajti dobrota, ki jo izžarevaš drugim, po vzvratnem sevanju krepi tudi tebe...

Hvala za zanimiv pogovor in še mnogo uspehov pri vašem delu!

JUP

GORICA Coroninijev park / Gledališka predstava

Skok v "dobre" avstro-ogrske čase

Da so Goričani žejni kulturne studenčnice in da v njej, če nanese priložnost, rade volje zajamejo osvežilen požirek, je dokazala množica gledalcev – kakih 500 -, ki so se v sredo, 4. avgusta, v toplem poletnem večeru zbrali na obširnem travniku, obkroženem s stoletnimi drevesi, lepo prenovljenega parka Coroninijeve vile na nekdanjem Cingrofu, Drevoredu 20. septembra v Gorici. Obnovitvena dela so vrnila domovanju Coroninijevih grofov starodavni blišč; razsvetljeno okno, ki odstira pogled v notranjost ene izmed dnevnih sob, vabi radovednega obiskovalca, da postane ob njem in se zazre v dragoceno starinsko, lepo ohranjeno pohištvo in se za trenutek zamisli, kakšno je bilo življenje v palači, ko je plemiška družina še bivala v njej. Tistim, ki niso več rosno mladi, gotovo stopi pred oči zadnji goriški grof Guglielmo, visoke postave in vzravnane drže, ki se je rad sprehajal s svojim zvestim spremljevalcem, velikim psom -nemško dogo, po severnem delu Gorice in se večkrat udeleževal slovenske svete maše v cerkvi sv. Vida in Modesta na Placuti ter se pridruževal petju lepih cerkvenih pesmi (dobro je obvladal slovenski jezik!), ki jih je na orgle spremljal pokojni Ivo Bolčina.

Plemiško ozračje, ki veje iz Coroninijevega parka z izbranimi sortami dreves, je bilo posrečeno prizorišče gledališke predstave, ki jo je v tržaško beneškem narečju predstavila gledališka skupina Gruppo Teatrale per il Dialetto v sodelovanju z Gorizia Spettacoli. Prireditev so podprle dežela FJK, tržaška pokrajina in Fundacija Goriške hranilnice. Dramsko skupino Gruppo Teatrale per il Dialetto je ustanovil igralec in režiser Gianfranco Saletta z Mimmom Lo Vecchiom. Saletta je po rodu Benečan in se vse življenje predaja gledališki umetnosti, najprej kot član Stalnega gledališča FJK, kjer je sooblikoval kakih 40 produkcij, pa tudi kot gost v raznih drugih italijanskih gledališčih pod režijo znanih režiserjev,

tudi Giorgia Strehlerja. 29 let je sodeloval na Festivalu operete v Trstu. Od l. 1986 je bil celo desetletje član gledališča Contrada, od l. 1999 do sedaj pa je kot vodja skupine Gruppo Teatrale per il Dialetto uprizoril enajst gledaliških del. Najnovejše, dvanajsto, I Titoli dell'Imperatore (Cesarski naslovi), v njegovi režiji, je vzeto iz niza Maldobrie avtorjev Lina Carpinterija in Mariana Faragune. Za oder ga je priredil igralec Giorgio Amodeo, ki je v igri nastopil kot pater Orlich. Osrednji lik predstave, starega poveljnika Francesca Coglievina, poznanega pod imenom Barba Checo, je poosebil Saletta v razpoznavnem igralskem slogu, pri katerem so sicer leta neizprosno odžrla prožnost in energijo, a kljub temu ga širši krog občinstva vsakič sprejme s toplim ploskanjem.

Tako je bilo tudi na večeru v Coroninijevem parku, ko so igralci na odru oživili, mestoma sicer kar amatersko naivno-preprosto (tudi scenski elementi in eklektičnost kostumov niso prispevali k uglajeni odrski sliki), "dobre" stare čase, ko je v naših krajih vladala cesarska družina in je Barba Checo poznal vse njene člane in vse naslove cesarja Franca Jožefa, na čigar pogrebu mu je bila dana čast biti prisoten. Od tedaj je vsakič, ko je nanesla priložnost, pripovedoval o cesarjevi družini in o tej veličastni žalni slovesnosti.

Predstava je prikazana kot igra v igri v slogu uprizoritev potujočih komedijantov, ki so vabili nanjo in napovedovali njen skorajšnji začetek z bobnom. Resnici na ljubo je v tej igri-lepljenki kar precej dolgovezja in razvlečenosti, ki ju skušajo razgibati, v mestoma bolj ohlapni dramaturški zgradbi, bolj ali manj posrečeno vpleteni smešni utrinki v ustaljenem stilu uprizoritev te gledališke skupine. Le-to sicer spremlja določen krog gledalcev, ki imajo radi narečno gledališče in tovrsten humor ter obravnavane teme iz slavne preteklosti, ko je mesto Trst nekaj pomenilo, in morda pri tem prezrejo postavitvene nerodnosti.

Zaradi dežja je naslednjega dne ponovitev odpadla, v soboto, 7. avgusta, pa so igralci z njo bili v gosteh v amfiteatru na Gradu Kromberk, kjer so pred časom že nastopili. To lepo grajsko prizorišče bi sicer lahko večkrat sprejemalo tudi naše ljubiteljske gledališke skupine, ki s svojimi dramskimi prikazi marsikdaj presegajo omenjeno lokalno italijansko gledališče, v katerem tudi poklicni igralci z dolgoletnimi izkušnjami včasih pozabljajo na temeljna odrska in seveda režijska pravila.

Iva Koršič

S 1. strani

Fantje v senci...

V začetku so si zamislili projekt prebivanja v divjini: 4 dni preživetja na podeželju s skopico praktičnih dejavnosti. Bali so se, da se bo prijavilo premalo otrok. Prijavili pa so se skoraj vsi dečki in le dve deklici. "V najstniški dobi se dečki radi urijo v moči in spretnosti, ker pač to dvoje čutijo rasti v sebi", je povedala Keglerova. "V razredu so bili fantje malo aktivni in nič jih ni pritegnilo. Med tem projektom na podeželju pa so bili zelo zbrani pri vsaki dejavnosti. To jim je dalo tudi več zaupanja vase. Pri tem so se zavedali, da sta tudi spretnost branja in računanja pomembna za življenje", je še povedala ravnateljica.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. avgusta, ob 14. uri.

Ko sonce zakrije temna senca žalosti

Sosedje so se vračali kot lastovice...

Sosedje na zgornji strani ceste so od nekdaj prihajali in odhajali skupaj z lastovicami. Pozimi so živeli v Velenju, kjer se šolajo vnuki in kjer živijo njihovi otroci, poleti, pravzaprav že spomladi, v začetku maja, pa so se vsako leto vračali v našo vas, da bi preživljali tu poletje. Ko so začeli priprave za odhod, smo vedeli, da ne bo več prijetnega kramljanja, pa tudi, da se začenja dolga, siva zima, z meglenimi, deževnimi dnevi, ko na vasi ne srečaš nikogar, da bi z njim izmenjal nekaj besed. Prihajali pa so tedaj, ko je bila naša vas najlepša. V maju se namreč na Krasu zelenje razbohoti v vsej svoji veličini, dnevi so že dolgi in topli, ljudje pa so vedno raje zunaj, na vrtu, na njivi ali na ležalniku pred hišo. In sonce prinese veselje, posedanje, klepet in igro najmlajših.

Naši sezonski sosedi so bili vedno z vsemi prijazni, radi smo jih imeli in meni je bilo lepo, ko so prišli na obisk še vnuki, ki so se najraje zadrževali pri meni in se igrali z našimi številnimi živalmi. Vsako leto sem v zameno dobila kup simpatičnih risbic, najlepše seveda visijo na zidu naše jedilnice. Najbolj pa smo se razveselili jeseni, ko so njihovo sadno drevje in trta z namiznim grozdjem bogato obrodili, sadov pa je bila deležna cela soseska.

Letos prve dni januarja, ko je bilo zoprno mraz in nam je megla kradla zagon in dušila naše misli, je v vas kot strela udarila novica: Mlakarjev starejši sin je umrl. Nismo mogli verjeti, saj mu je bilo nekaj manj kot petdeset, predvsem nisem mogla verjeti jaz, ki sem poznala njegove otroke in so njihove risbe, polne veselja in optimizma, krasile moje stene. Kmalu je za tragični dogodek vedela cela vas, vsi pa smo kot po dogovoru romali na pošto, od koder so v Velenje romala pisma in telegrami. Poštarka je že poznala na pamet naslov in posredovala ga je še vsem tistim, ki ga niso imeli, pa so hoteli vseeno oddati prgišče topline. In nekaj tednov potem, ko so sožalna pisma celotne vasi že prispela v Velenje, smo vsi prejeli kuverte z zahvalo. Polne bolečine, polne solza, polne vprašanj, ki ne bodo nikoli našla odgovora. V njih je bil krik matere, ki je doživela najbolj krut udarec, kar jih premore življenje. Izgubila je sina, ki je bil šele nekje na sredi svoje življenjske poti.

Na pomlad smo zaman hodili mimo bele hiše z urejenim vrtičkom in cvetočim jasminom. Maja ni bilo nikogar, tudi junija, ko so lastovice že dolgo letale v modrini sredozemskega neba, je bila hiša žalostna in prazna. Nekje v začetku poletja je prišel pokojnikov oče s taščo, žene ni bilo z njima. Bilo je težko, kajti mi, ki nam je življenje vsaj prizanesljivo, če že ne naklonjeno, nismo imeli pravih besed, niti pravice nismo imeli, da bi vstopali v njuno žalost. Pa smo vendarle šli, drug za drugim, čisto tiho, da bi prinesli vsaj pozdrav. In da bi s toplino neizrečenih besed pregnali temo, ki se je zagrizla v komaj pobeljene stene.

Sama sem šla nekega sončnega dne, nekega veselega poletnega dne, ki sem ga sicer pustila pred pragom. Sprejela sta me z objemi in solzami, pripovedovala sta o njem, ki ga ni več. Vendar je bilo veliko hvaležnosti v tistih očeh, ki so imele toliko povedati, a so utrujene in brez moči topo zrle nekam v tla. Težko mi je bilo, nisem vedela, kako naj ustavim solze, ki sta jih skušala zakrivati, nisem vedela, kaj naj jima rečem, jaz, ki sem se veselila poletja in dopusta. Pa sem vprašala po materi, ki jima je bila hči in žena. Molčala sta in obenem povedala. Da je ne bo sem, morda nikoli več, da hodi vsak dan na grob, samo na grob, vsak dan isto pot. Da ni sprejela, da ne bo sprejela, da je vsak dan hujše. In sonca ne mara več, svetlobe, neba, modrine.

Življenja ne mara. In rojstne vasi, kajti boji se ljudi, vprašanj, odgovorov, besed. Besed, ki bolijo, vsak dan, kot bi bolečine nikoli ne hotelo biti konca.

Poslušala sem, obljubila, da bom prišla gledat slike in diapozitive, o sinu, o njegovem življenju. Gledala sem hišo, v kateri se je ugnezdila žalost. Prvič mi niso ponudili vina, piškotov, pijače. Pa jim nisem zamerila, vem, da sami niso bili več žejni, niti lačni. In vrt poln cvetja in barv je sameval v tišini, kot bi ljudje ne marali več lepote. In sonca. In poletja.

Zdaj hodim k sosedom, ko imam le čas, da jih poslušam, da pustim, da se razgovorijo. Tam ostajam uro, tudi dve, ne maram ju prekinjati, čeprav se mi včasih mudi. Tako rada govorita. Še vedno jima solze silijo v oči. Pa čeprav sta zasadila toliko novih rož, čeprav na vrtu raste zelenjava. Čeprav je hiša zaživela. Samo hiša. Pravega življenja v njej pa ni več. Niti otroškega vrišča... In nekje na steni visi slika, kot bi kamnite kraške stene nosile v svojih nedrjih tistega, ki je tu rasel, se igral, plezal, jokal in se veselil. In nato odšel v svet, ne da bi se vrnil.

Suzi Pertot

S 13. strani

Sanje v Medani

Istega mnenja so bili tudi na občini in v društvu KUD Opoka, zato so staknili glave, pritegnili k projektu še Glasbeno Agencijo Jota, ki je v zadnjih letih vrnila življenjski utrip na uličice srednjeveškega Šmartnega, zaradi uspešnega dela pa so ji na občini zaupali tudi organizacijo drugih večjih dogodkov v Brdih, vključno z največjim, Praznikom češenj. Prav nadaljevanje, seveda pa so prepričani, da ima tudi nov festival, ki so ga skupaj zasnovali v Brdih, lepo in svetlo prihodnost. Sanje v Medani, dnevi knjige in vina, kot so poimenovali nov festival, bo v Brdih potekal od 24. do 29. avgusta, skoraj istočasno kot Dnevi poezije in vina na Ptuju. Ker časa za organizacijo novega festivala, ki bo glede zvrstilo tudi nekaj zanimivih koncertov. Prisluhniti bo mogoče Jadranki Juras, Iztoku Mlakarju, Mojci Maljevac, Zlatku Kaučiču, Tomažu Pengovu in vrsti drugih izvajalcev. V Šmartnem bodo med festivalom na ogled razstave otroških ilustracij, vsak dan bodo na ogled tudi projekcije filmov vrhunske evropske in svetovne kinematografije, znotraj obzidja pa bodo potekale tudi različne ustvarjalne delavnice ter gledališke predstave. V času festivala bo po Brdih vozil tudi sanjski voz Fantazija-ekspres, kamionček, preurejen v potujočo knjigarno in manjši oder z vso potrebno opremo, ki bo služil kot oder za pogovore o literaturi in življenju. Vsi redni obiskovalci dosedanjih Dnevov poezije in vina so ob koncu avgusta seveda toplo vabljeni v Brda, kjer organizatorji Sanj v Medani obljubljajo nadaljevanje pred leti začrtane zgodbe, pa čeprav pod drugim imenom, a zato z vsebinsko razširjenim programom, ki pa bo svojo pravo podobo in domet, tako kot vse podobne prireditve, pokazala šele čez nekaj let, ko dozori in se zakorenini v prostoru ter v zavesti domačinov in obiskovalcev.

Franjo Polanc, Aleks Klinec, Franc Mužič, moderator tiskovne konference Borut Bašin (iz SNG Nova Gorica), Rok Zavrtanik (vodja založbe Sanje) in Jožko Čuk (direktor SNG Nova Gorica)

Franjo Polanc, vodja Agencije Jota, je bil pobudnik tega, da se k sodelovanju povabi uveljavljena slovenska založba Sanje, ki ima že dolgoletne izkušnje z organizacijo festivala Sanje, ki poteka v Ljubljani in njeni okolici. Tehnično podporo pri organizaciji novega festivala pa je ponudilo Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, saj je njegov direktor Jožko Čuk v tem, da se v idiličnem briškem okolju obdrži z literaturo povezan festival, videl možnost za zgodbo o uspehu. Po besedah Aleksa Klinca in briškega župana Franca Mužiča želijo Dnevom poezije in vina, preseljenim na Ptuj, uspešno vinskega dela po besedah Klinca povsem drugače zastavljen, z vsakodnevnimi degustacijami briških vinarjev, vinskim seminarjem itn., ni bilo veliko, so se za krstno izvedbo odločili predvsem za domače avtorje. Tako se bodo v Medani, pod Gradnikovo murvo, predstavili Tone Pavček v spremstvu hčerke Saše Pavček, Milan Dekleva, Neža Maurer, Bert Pribac, Franco Juri, Andrej Rozman Roza, Miklavž Komelj, Tjaša Koprivec in še nekateri slovenski avtorji, tuje literate pa bo letos zastopal le katalonski pisatelj Manuel Manzano. Poleg degustacij in literarnih nastopov se bo v Medani v času festivala

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 46

Vsaka knjiga ima svojo usodo, so me učili pri latinščini, a mi ni in ni šlo v glavo, kot tudi ne tisti sloviti rek, da se moraš bati bralca ene same knjige. No, tega zadnjega sem razumel hitreje kot prvo resnico, saj je res, vsaka knjiga ima svojo usodo in... pisatelj tudi, seveda, vsak, če že o usodi bralca tokrat ne rečemo nobene.

Ne vem, ali vas tudi zanimajo usode, življenjske zgodbe pisateljev, kot zanimajo mene, ki skorajda ne morem knjige prebrati do konca, ne da bi se pozanimal, kdo je pisatelj, kako je živel, kaj ga je v življenju najbolj zaznamovalo, na kratko: poleg knjige, ki ima svojo zgodbo, hočem izvedeti še zgodbo pisatelja, pisca knjige, ki je večkrat bolj zanimiva kot knjiga sama. Ne pretiravam, ne! Sam sem namreč trdno prepričan, da je življenje samo edina prava književnost, da je v življenju že bilo vse napisano, da je življenje dostikrat bolj fikcija od fikcije same, da ima življenje samo dosti večjo domišljijo kot pisatelji. Vem, da ste debate o odnosu med življenjem in literaturo že spremljali, da tudi končnega odgovora o tem, ali je res, da piše življenje najboljše romane in ne pisatelji ali obratno, ne bomo našli.

Steig Larsson

Tistih nekaj prijateljev, ki so mi ostali iz mladosti in ki nam je še vedno skupno branje knjig ter predvsem izmenjava informacij o prebranem, je gotovo premalo, da bi imeli celosten pogled na književnost, a smo si ti prijatelji le tako različni, da smo po stotinah prebranih knjig le prišli do skupne točke, ko takoj vemo, ali se nekaj da brati, in tudi to, ali je knjiga vredna našega časa za branje. Ko pa se itak ve, da je imenitnih knjig odločno preveč za še tako dolgo življenje!

In si ti prijatelji zato brez težav dovolimo, da ima vsak izmed nas svojo "šibkost, slabost, napako", ker "greh" tega zares ne moremo imenovati. Seveda je ta "šibkost" vedno "slabost" v očeh drugega, ker imamo vsak svojo. Vsak izmed nas je namreč dobesedno "mahnjen" na neko zvrst književnosti in rade volje si dovolimo, da se tu razlikujemo. Če sam nimam preveč rad znanstvene fantastike, si pa vsako leto redno vzamem mesec, dva, ko prebiram samo detektivke, "krimiče", ki so zame izjemna književna zvrst, in zato ne razumem velikih "čistunov" v literaturi, ki na univerzah ne predavajo o njih in ne o pisateljih odličnih kriminalnih zgodb. In imamo zato "celo rajdo" novopečenih profesorjev književnosti, ki niso prebrali niti ene same kriminalke, kar je seveda za vsakega "knjigožera" grozljivo. Pa ne mislim tukaj nobenega grajati, samo iskreno mi je žal, da tem ljudem nihče ni znal predstaviti dobrih kriminalk v taki luči, da bi sami segli po njih in odkrili svet, ki ga ne poznajo. Lep književni svet!

Sam sem namreč prepričan, da ni dostojne svetovne literature brez vrhunskih kriminalnih romanov, in me zato ne preseneča, ko izvem, navadno ob smrti kakega uglednega izobraženca, da je imel v svoji knjižnici vrsto dobrih kriminalnih romanov, "detektivk, thrillerjev". Sam lahko tudi dodam, da v mojih očeh lik takih ljudi pridobi veliko vrednosti, še bolj jih cenim, kot sem jih prej!

V tej rubriki najraje pišem o knjigah, ki so izšle v slovenskem jeziku, in za Steiga Larssona lahko napišem, da sem zares počakal, da je izšla njegova prva knjiga v slovenščini.

"**Moški, ki sovražijo ženske** je sijajna knjiga (v slovenščini je izšla pri Prešernovi družbi) pokojnega švedskega avtorja Stiega Larssona, ki se bere kot napeta kriminalka o raziskovalnem novinarstvu, finančnem kriminalu in hudo patoloških in zločinskih elementih v švedski visoki družbi", sem nekje prebral in sam tej kratki oznaki nimam dosti dodajati, morda samo še informacijo, da je ena od treh knjig, ki so skupno tvorile Millennium, to so knjige, ki so postale hit, bestsellerji, ko je bilo za avtorja... že prepozno.

9. novembra leta 2004 je bil v Stockholmu krajši električni mrk, petdesetletni časnikar revije Expo, pri kateri je bil Stieg Larsson zaposlen kot raziskovalni novinar, je zato stekel po stopnicah v sedmo nadstropje, prišel v uredništvo, kjer... ga je zadel srčni infarkt. Umrl je takoj in natanko tako, kot je napisal za enega svojih junakov v zadnji knjigi trilogije Millennium: "Nespodobno, saj ni lepo, niti ne elegantno umreti na delovnem mestu".

Kot da bi bilo lepo sploh kje umreti!

Eva Gabrielsson, dekle, s katerim je živel tri desetletja, je bila vajena njegovih besed: "Ti sploh ne veš, kaj bo storila sedaj Lisbeth Salander"!, a tudi verjela mu ni, ko ji je bil med pisanjem zajetne trilogije govoril, da bo trilogija Millennium dejansko njegova pokojnina, verjel je v uspeh, prodajni uspeh knjige. Takega, kakršnega je trilogija dosegla, pa najbrž niti v sanjah ni pričakoval! Trilogija, v kateri raziskovalni novinar Mikael Blomkvist in izjemna, a samosvoja, inteligentna, a obupna, lepa, a nevarna Lisbeth Salander rešujeta naravnost srhljivo neverjetne zaplete, je prodana do danes v milijonih in milijonih izvodih, Eva Gabrielsson od vse gore denarja, do katerega je prišla s prodajo knjig, nima nič, ker s Stiegom nista bila poročena, avtorjev oče in brat, ki za sina in brata nista hotela nikoli niti slišati, pa se danes tožarita za težke milijone, po knjigah so posneli filme, še vedno knjige prevajajo v vse jezike...

Uspeh, ki je zajel tudi italijanske bralce, knjige dobite praktično povsod, po mojem jih prodajajo tudi v kaki mesnici, kot se je včasih z zaničevanjem reklo za prodajo šund literature, ki pa Larssonovo pisanje zagotovo ni.

Kakšna zgodba, ne?

Sama vredna romana!

Življenje je pisalo to zgodbo.

Ko se nimaš časa niti vprašati več: "Kaj sploh počnem tukaj"?

Trilogija pa je tu.

Da ni to vrhunska literatura?

Saj to vemo, a ne gre za to!

Že zaradi Lisbeth Salander jo je vredno prebrati!

Tabor goriških izvidnikov in vodnic

Alica kliče: "Na pomoč"!

Izvidniki in vodnice iz Goriške so tudi letos pripravili svoje nahrbtnike za dolgo pričakovani tabor, ki je potekal od ponedeljka, 19., do sobote, 31. julija, v Selah pri Šentjerneju na Dolenjskem. Tam so skozi čarobno zrcalo vstopili v Alicino čudežno deželo in se bojevali proti Rdeči kraljici.

Polni dobre volje in pričakovanj so se poslovili od staršev in stopili na avtobus, ki jih je najprej odpeljal v Kočevski Rog. Tam so spoznali košček polpretekle zgodovine. V spremstvu zgodovinarja so si ogledali Bazo 20 in se seznanili s povojnimi poboji domobrancev. Pripoved so spremljali tudi odlomki Rebulove pripovedi *Kaj raste v rogu*, ki je del knjige *Arhipel*.

Na kraj tabora so prispeli v zgodnjih popoldanskih urah; sledilo je vsakoletno tekmovanje v postavljanju šotorov. Letos pa ni bilo lahko, saj je šentjernejska prst polna kamnov, da se je bilo treba pri zabijanju klinov pošteno potruditi. Vsak vod si je postavil tudi lastno kuhinjo, kjer si je enkrat dnevno skuhal obrok, in zgradbo, ki mu je bila dodeljena. Utrujeni so legli k počitku, že naslednjega dne pa jih je čakalo neprijetno presenečenje. Med nočjo je nekaj izvidnikov zbolelo za trebušno gripo; virоza se je hitro širila, tako da je drugi dan obležala polovica tabora. "Preživeli" so nadaljevali s postavljanjem zgradb, a kaj kmalu so tudi oni omagali. Vnel se je boj proti virozi, ki se je zmagoslavno končal šele konec tedna. Medtem pa je velika večina izvidnikov in vodnic ter skoraj vse vodstvo vsaj dan in pol preživelo v hladni senčki; zato je tudi odpadel taborni ogenj. Kdor je bil še pri močeh, se je lahko odpravil občudovat zvezde na bližnjo jaso.

Program se je zaradi bolezni nekoliko spremenil, vzdušje pa je ostalo vseskozi živahno. Tako je v petek potekalo tekmovanje v kuhanju v naravi. Vsak vod je iz sestavin, ki jih je pred tem kupil na dražbi pri Norem klobučarju, moral sestaviti meni za slavnostno kosilo za praznovanje Alicinega ne-rojstnega dne. Pri kuhanju so si izvidniki pomagali s tem, kar so dobili v naravi; izjema je bila le aluminijasta folija. Komisija je imela res težko nalogo, saj so bili iznajdljivi kuharji zelo originalni. V popoldanskih urah so potekale delavnice. Izbirali so lahko med jahanjem, prvo pomočjo, pevsko, plesno in telegrafsko delavnico. Naslednjega dne je dež nekoliko podaljšal spanje. Jutro je bilo bolj umirjeno, ker so imeli udeleženci več prostega časa in možnost druženja. Popoldne so se v anorakih odpravili k ogledu Kostanjeviške jame, ob vrnitvi pa so jih pričakali skodelica toplega čaja in suhi šotori.

V nedeljo so v jutranjih urah prišli na obisk starši, ki so po skupnem kvizu in sveti maši preživeli popoldne z otroki. Dan je taborečim vlil novih moči, da so z velikim elanom nadaljevali drugi teden. S ponedeljkovim športnim dnevom so se izvidniki in vodnice urili tako v motoričnih kot v umskih spretnostih, saj so morali komunicirati z Morsovo abecedo, destilirati vodo, najdlje s kijem odbiti pindul-pandul in prenesti čim večjo količino vode v posodo. Vse to je potekalo do malice, zatem pa so se zbijali z balončki in tekmovali v poligonu z zaprtimi očmi. Popoldne sta sledila tekmovanje v roverčku in težko pričakovana tekma v scoutballu med izvidniki in vodstvom. V torek je bil na vrsti orientiring po okoliških vaseh. Iz tabora so odšli po vodih; s pomočjo azimutov in nasprotnih azimutov so odkrili tri postojanke, na katerih so reševali najrazličnejše naloge, ki so preverjale izvidniško poznavanje literature, skavtskih spretnosti, botanike in logike. Vsak vod si je moral zvečer poiskati prenočišče in naslednjega dne pomagati gostiteljski družini.

Takoj po vrnitvi v tabor se je pričela dvodnevna igra, kjer so si s skalpiranjem in reševanjem ugank po podtaborih nabirali točke. Med nočno igro je sedmerica iz vsakega podtabora brez svetilk iskala karte, posejane po taboru, s katerimi se je naslednji dan borila proti Rdeči kraljici. Vse do konca je kazalo, da kraljica ne bo popustila, saj je zelo vešča v kvartanju. Le s slogo in s skupnimi močmi jim je uspelo osvoboditi Alico ter belo in črno kraljico. Zaradi zaslužnih dejanj jih je Alica vse imenovala za prince in princeske čudežne dežele.

Ob koncu igre so se izvidniki iz zadnjega letnika odpravili na hike (pohod) v dvojicah, ostali pa so se pripravili na večerni pevski festival, pri katerem so sodelovali tudi klanovci iz Šentjerneja. Ko so naslednjega dne podirali zgradbe tabora, so se "hikovci", premočeni od glave do pet, vrnili na tabor in začeli navdušeno pripovedovati o svojih dogodivščinah. Zvečer sta potekala krst novincev in proces zoper tiste izvidnike in vodnice, ki niso imeli čiste vesti. V soboto so pod rahlim dežjem podrli šotore in počistili taborni prostor; nato pa je posijalo sonce. Zadnjič je trikrat zapiskala piščalka in sklicala zaključni zbor; otožna *Pesem slovesa* je v vsakomer vzbudila prijetne in manj prijetne spomine na komaj minuli tabor. Jambor je padel, tabor se je končal. Utrujeni so stopili na avtobus in se odpeljali domov k svojim družinam, ki so jih že nestrpno čakale.

SN

Tekmovanja se bodo kmalu začela...

V mejah možnosti našega športa nas čaka bogata sezona

Avgust. Začetek priprav nogometašev Krasa, ki bodo prvič nastopili v nadvse ugledni meddeželni D ligi, narekuje začetek nove športne sezone, tiste med narekovaji zimske, ki se ujema s šolskim letom. Tudi nekatere druge nogometne ekipe so se že spravile na delo in pridno nabirajo moči, kmalu pa se jim bodo tudi v športnih dvoranah pridružili še vsi ostali. Kaj nas čaka letos? V mejah možnosti našega amaterskega športa, nedvomno bogata in pestra sezona.

Na najvišji ravni v svojih panogah (A1 liga) bodo v sezoni 2010/2011 tekmovali ženska namiznoteniška vrsta Krasa in hokejisti na rolerjih Poleta Kwins, oboji pretežno z lastnimi močmi in kako tujo okrepitvijo, pač v skladu s finančnimi zmogljivostmi. Zgoniško društvo je vpisalo tudi svojo drugo postavo v žensko A2 ligo, ne bo pa sodelovalo v predragem evropskem pokalu. Krasovi fantje pa bodo po nazadovanju predvidoma merili moči na deželni tretjeligaški ravni brez svojega najboljšega igralca Bojana Simonete.

Največ pozornosti seveda vlada v svetu nogometa za že omenjeni debi repenskega kluba na polpoklicni ravni. Novi predsednik Goran Kocman je najel celo vrsto mladih, ki so potrebni za igranje na tako visokem nivoju. Odločilne poteze pa bodo najbrž vlekli starejši posamezniki, med katerimi s kupo-prodajne borze pri Krasu izstopajo (poleg stebrov lanskega napredovanja) najboljši zamejski nogometaš Alen Carli iz Slivnega (po več letih na ravni C in D lige), nekdanji slovenski prvoligaš pri Kopru, Izolčan Rok Božič (oba sta vezna igralca) ter napadalec Nicola Venturini z Opčin (že pri mladincih Triestine in v elitni ligi pri Vesni). Varovanci potrjenega trenerja Alessandra Musolina, akterja štirih Krasovih napredovanj v ravno toliko sezonah (!), bodo prvenstvo začeli že 5. septembra. Vsi so seveda radovedni, kako bo na zahtevni četrtoligaški sceni. Verjamemo, da belo-rdeči v vsakem primeru ne bodo igrali podrejene vloge.

Pomembna vloga čaka Kras tudi na mladinskem področju, saj je prevzel zapuščino projekta Pomlad in bo upravljal združene ekipe vseh naših društev (za zdaj z izjemo Primorja nekdanjega predsednika Pomladi Roberta Zuppina, ki še ni pristopilo k zamisli). Mladinske postave pod streho društva, ki je najviše postavljeno na članski ravni (celo z dvema kategorijama prednosti pred ostalimi), so menda smiselna rešitev.

Da se povrnemo k članskim ligam, v promocijski bodo merili moči štandreška Juventina, ki se je okrepila z vrsto izkušenih mož s furlanskega območja, in kriška Vesna, ki je zaupala sežanskemu tehničnemu vodstvu (trener Novica Nikčević in športni vodja ter nekdanji igralec in kapetan Žarko Arandželović) in mlajšim slovenskim fantom (povratnika Peter Carli in Matteo Pipan ter dvojčka Aljoša in Jan Čok, ex Primorje in Vesna) ob potrjenih senatorjih.

V prvi amaterski ligi so pri Sovodnjah po nazadovanju angažirali nekdanjega Bregovega trenerja Davorja Vituliča iz Marezig, Primorec pa bo v novo prvenstvo stopil brez revolucij. Čim boljše enajsterice skušajo te dni dokončno sestaviti tudi pri Bregu, Primorju in Zarji/Gaji v drugi ter pri Mladosti v tretji amaterski ligi.

Na košarkarskem prizorišču bo še naprej zastopal naše barve na državni ravni Jadran, ki je sicer lani izpadel, vendar je bil po repasažu ponovno vključen v C ligo amaterjev. Novi trener je povratnik Walter Vatovec, ki bo razpolagal s pretežno izkušenimi igralci (ostala je stara garda, pridružil pa se je nekdanji prvoligaš in povratnik po 15 letih, veteran Lucio Tomasini), saj sta od mladih poleg društvenih najstnikov ostala le Ban in Malalan. V deželni C ligi se bosta skušala utrditi tudi Bor in Breg, ki še dopolnjujeta svoji igralski zasedbi, čeprav sta že nadomestila glavnino odhodov z že preverjenimi možmi. Predstavnike dolinske občine bo še naprej vodil Koprčan Tomo Krašovec, mestno ekipo pa bo po novem treniral nekdanji vodja Jadrana in Kraškega Zidarja, Sežanec Boban Popovič. V D ligi bo z mladimi skušal ponoviti lansko sijajno sezono Kontovel z vrnitvijo dekana naših trenerjev Petra Brumna. Manj vesti kaplja iz odbojkarskega sveta, kjer je poleti v deželnem merilu vladala zmeda z razpisom samih članskih prvenstev. V ženski C ligi bo od slovenskih predstavnikov le Sloga, pri kateri je trenersko mesto prevzel povratnik Martin Maver. Cilj bo predvidoma tudi letos miren obstanek. V D ligi bosta merila moči Bor/Breg in Kontovel. Trenerski stolček združene vrste je zasedla Betty Nacinovi, ki bo, kot kaže, v prvo ekipo pripeljala s seboj več rosno mladih deklet iz domačega pogona. Kontovel pa bo v znamenju kontinuitete skušal, tako kot klubski košarkarji, ponoviti lanske dosežke in se po možnosti še uvrstiti v končnico za napredovanje.

Pri moških bosta v C ligi igrali kar dve Slogini postavi, in sicer tista, ki si je lani zagotovila obstanek, in pa Sloga Tabor, ki je nazadovala iz B2 lige (od protagonistov izkušnje Televite naj bi ostali le domači odbojkarji). Tretjeligaša bosta še naprej tudi sovodenjska Soča in štandreški Val, medtem ko bo goriška Olympia - kot kaže - še naprej v D ligi tako kot štev erjanski Naš Prapor.

HC